

111 5.4

2 FAOU

DE VRAINS

VOLKSM

DER FRANZ

BLANDIN

III 3-4

DE VLAAMSCHE
VOLKSNAMEN DER PLANTEN

VAN

België, Fransch-Vlaanderen, Noord-Brabant,
Hollandsch-Limburg, enz.

MET AANDUIDING DER TOEPASSINGEN EN DER GENEZENDE EIGENSCHAPPEN
DER PLANTEN

DOOR

E. PAQUE, S. J.

Ondervoorzitter van het Kruidkundig Genootschap van België
Gewezen leeraar aan de Faculteit van Wetenschappen te Namen

Werk bekroond door het Kruidkundig Genootschap van België
Goedgekeurd door den Verbeteringsraad

BIJVOEGSEL

VERSIERD MET TALRIJKE PLATEN

BRÜSSEL

WETENSCHAPPELIJKE DRUKKERIJ
KAREL BULENS, UITGEVER
75, Nieuw-Landstraat

1913

Werk goedgekeurd door den Verbeteringsraad
Mei 1913

~~Am~~ D/45

DE VLAAMSCHE
VOLKSNAMEN DER PLANTEN

DE VLAAMSCHE
VOLKSNAMEN DER PLANTEN

VAN

België, Fransch-Vlaanderen, Noord-Brabant,
Hollandsch-Limburg, enz.

MET AANWIJZING DER TOEPASSINGEN EN DER GENEZENDE EIGENSCHAPPEN
DER PLANTEN

DOOR

E. PAQUE, S. J.

Ondervoorzitter van het Kruidkundig Genootschap van België
Gewezen leeraar aan de Faculteit van Wetenschappen te Namen

Werk bekroond door het Kruidkundig Genootschap van België
Goedgekeurd door den Verbeteringsraad

BIJVOEGSEL

VERSIERD MET TALRIJKE PLATEN

BRUSSEL

WETENSCHAPPELIJKE DRUKKERIJ
KAREL BULENS, UITGEVER
75, Nieuw-Landstraat

1912

R. 558.

Ned.

UNIVERSITEIT GEN
Vakgroep
NEDERLANDSE TAALKUNDE

INLEIDING

In 1896, verscheen ons boek : *De Vlaamsche Volksnamen der Planten van België*, enz., dat door het publiek buitengewoon goedgunstig onthaald werd.

't Is met genoegen dat wij de huidige gelegenheid te baat nemen om aan al onze geachte medewerkers en aanmoedigers de uitdrukking van onzen innigen dank aan te bieden.

Bijzondere erkentenis zijn wij ook verschuldigd aan de opstellers der dagbladen en tijdschriften die, door hunne welwillende verslagen, niet weinig hebben bijgebracht om de kennis van ons boek te verspreiden en zijnen bijval te verzekeren.

Onder de talrijke getuigschriften, die wij zouden kunnen aanhalen, ontleenen wij eenige regels aan den diepbetreurden Fr. de Potter, secretaris der *Koninklijke Vlaamsche Academie*.

In de *Bibliographische Aanteekeningen* welke hij, in de Uitgaven der Academie (1896), neerschreef, lezen wij onder anderen :

... « Deze korte ontleding van het werk des heeren Pâque bewijst genoeg, meenen wij, zijn groot nut en ongemeene waarde. Schrijver is een alleszins bevoegd man, die aan zijne studie de meeste zorg heeft besteed. Ten bewijze hiervan zij gezegd, dat de volksnamen der planten verzameld zijn in niet min dan 271 gemeenten of gehuchten van Zuid-Nederland...

» De geleerde Opstellers van het *Woordenboek der Nederlandsche Taal* zullen het boek des heeren Pâque met vrucht raadplegen ; althans men vindt er vele planten- en bloemennamen, levende in den mond des volks en

alleszins verdienende bewaard te blijven. Enkele zijn in de reeds verschenen afleveringen vergeten, zooals ...

» Laten wij den heer Pâque dankzeggen voor het verba- zend vele, dat hij op den weligen akker der Belgische Flora en Pomona heeft saamgelezen...

» Ten slotte : is het boek hoogst verdienstelijk te achten voor den liefhebber der kruidkundige wetenschap en voor den beoefenaar onzer taal, niet minder dienstig zal het zijn aan de liefhebbers van *Folklore*, uithoofde der talrijke wetenswaardige bijzonderheden, sprookjes, legenden, volks- bijgeloof, enz., enz., die men er vereenigd vindt.

» Den heer Pâque zij lof gezegd voor het openbaar maken van de belangrijke vrucht zijner studie, alsmede voor de bereidwilligheid met welke hij die aan de Koninklijke Vlaamsche Academie ten geschenke heeft geboden. »

Wij zouden ook de vriendelijke en aanmoedigende getui- genissen van den alom bekenden hoogleeraar, Ed. Martens zaliger en van vele anderen kunnen vermelden... Maar, genoeg daarover !

* *

Toen wij, over vijftien jaar, de *Inleiding* tot ons werk opstelden, zeiden wij ten slotte : « Alvorens te eindigen, ver- zoeken wij onze medewerkers en al de personen die mede- werkers zouden kunnen worden, ons hunne ondersteuning, in het toekomstige, niet te ontzeggen. Ons werk is ver van volledig te zijn. Veel tijds en de medewerking van velen is noodig om ons doel ganschelijk te bereiken. De toekomstige bijdragen zouden in eene tweede uitgave of in een *Bijvoegsel* kunnen benuttigd worden. »

Het hoog getal exemplaren der eerste uitgave is de oor- zaak dat deze nog niet is uitgeput. Van den anderen kant, is het aantal nieuwe inlichtingen zoo aanzienlijk geworden, dat wij, volgens veler begeerte, niet langer willen vertoeven een *Bijvoegsel* in 't licht te geven.

Wij zijn bijzondere dankbaarheid verschuldigd aan de volgende heeren, die ons ijvervol ter zijde hebben gestaan om de inzameling onzer volksnamen immer nog meer uit te breiden. (1)

MM. Boeckx, J.-A., voor de namen van Oostmalle en omstr.

Butaye, R., voor Stavele en omstr.

COENEGRACHT, Th., voor Reckheim, Oostham, Nederland.

Cousinne, V., Pepinghen (bij Halle) en omstr.

DE COCK, Alph., Denderleeuw, Lebbeke, Herder- sem,...

De Haes, Jul., Heyst-op-den-Berg.

DE JAEGHER, A., Poperinghe, Oost-Roosebeke, Kortrijk, Ledeghem, enz.

Derboven, Westerloo.

Ghysebrechts, E., Oelegem, Schilde.

GHYSEBRECHTS, L., Diest en omstr.

Gielen, J., Maaseyck.

HEUKELS, H., Nederland.

Jaspers, A., Berchem (Antwerpen).

Lambrecht, Berthem.

L. R., Heyst-op-den-Berg.

MARTENS, Ed., Leuven, Kerkom, Lubbeek, Neder- land, Duitschland, Oostenrijk, Denemarken, enz.

MULDER, J.-J., Antwerpen, Lillo, Leuven, Maas- tricht, Prov. Brabant.

PAELINCK, Jos., Zwijnaarde, Seeverghem, Eecke, Sint-Denijs-Westrem, De Pinte,...

SAMIJN, J., *Kruidw.* (W.-VI.).

Steppe, Em., Oultre (bij Ninove) en omstr.

(1) De namen der heeren wier bijdragen zich door het getal of door de verdienste- lijkheid onderscheiden, staan in HOOFDLETTERS gedrukt. — Onder deze komt, bij uitslek, de eerste plaats toe aan den diepbetreurden Ed. Martens, weleer hoogleeraar aan de katholieke Universiteit van Leuven.

Van Nerom, Diest en omstr.
 Van Schoor, O., Herenthals en omstr.
 VAN WILDER, Hugo, Denderwindeke en omstr.
 VITS, J.-D., Vilvoorde en talrijke gemeenten van
 België.
 VRANCKEN, Beeringen en omstr.
 Willems, F.-J., Herenthals, Moll, Sluis (bij Moll),...

De werken die ons nuttig waren bij het navorschen der genezende eigenschappen der planten en dezer toepassingen, alsook bij het nagaan der taalkundige waarde en geschiedenis van eenige volksnamen, werden opgegeven in ons eerste boekdeel : *De Vlaamsche Volksnamen der Planten*, bl. 9 en 10.

Als weleer, doen wij een oproep aan alle mannen van goeden wil. Er valt wellicht nog te oogsten op het terrein der vlaamsche volksnamen. — Alle nieuwe vonden, die men ons zal gelieven in te zenden (1), zullen met groote erkenning ontvangen en later (indien 't God belieft) in de tweede uitgave ingelascht worden.

(1) Ons adres : ... Sint-Michiels College Ursulinnenstraat, 14, Brussel.

Verklaring eeniger verkortingen

<i>Alg. Vl. Idio.</i>	Schuermans, <i>Algemeen Vlaamsch Idioticon.</i>	N. B.	Nota Bene; opmerking.
b. v.	bij voorbeeld.	o.	onzijdig zelfstandig naamwoord.
bedr. werkw.	bedrijvend werkwoord.	omstr.	omstreken.
Belg.-Limb.	Belgisch-Limburg.	onz. werkw.	onzijdig werkwoord.
bet.	beteekenis, beteekent.	opmerk.	opmerking.
bijv.	bijvoegelijk naamwoord.	O.-Vl.	Oost-Vlaanderen.
(Bijv.)	<i>Z. ons Bijvoegsel.</i>	port.	portugeesch.
bl.	bladzijde.	Prov.	Provincie, Provinciën.
boekd.	boekdeel.	scherpl.	scherplang.
d.	duitsch of hoogduitsch.	sp.	spaansch.
d. i.	dat is.	uitspr.	uitspraak.
deen.	deensch.	v.	vrouwelijk zelfstandig naamwoord.
eng.	engelsch.	var.	variëteit; eene verscheidenheid.
enkelv.	enkelvoud.	verb.	verbastering, verbasterd.
f.	féminin.	vglk.	vergelijk.
Fam.	Famille.	vl.	vlaamsch, vlaamsche.
fig.	figuur.	(Vl. Wk.)	<i>Z. het Vlaamsch Woordenboek van ons werk : De Vl. Volksn. der Planten.</i>
fr.	fransch, fransche.	vlkspr.	in de volkspraak; fr. vulgairement.
Fr.-Vl.	Fransch-Vlaanderen.	vkfw.	verkleinwoord.
gebr.	gebruik, gebruikt.	volg.	volgende.
gr.	grieksch.	volksn.	volksnaam.
gram.	grammen.	voorg.	voorgaande.
ibid.	ibidem, op dezelfde plaats of plaatsen.	vulg.	vulgairement; in de volkspraak.
id.	idem, hetzelfde, dezelfde beteekenis.	w.	woord.
in 't algem.	in het algemeen.	ww.	woorden.
ital.	italiaansch.	W.-Vl.	West-Vlaanderen.
klemt.	klemtoon.	Z.	Zie.
<i>Kruidw.</i>	Samyn, <i>Kruidwoordenboek.</i>	zachtl.	zachtlang.
lat.	latijn, latijnsch.	Zuidl. Belg.-Limb.	Zuidelijk Belgisch-Limburg.
lettergr.	lettergreep.	zw.	zweedsch.
m.	mannelijk zelfstandig naamwoord.	=	dat is.
<i>Mém. cour. inéd.</i>	<i>Mémoire couronné inédit.</i>		
<i>Mem. inéd.</i>	« <i>Utile sit</i> » <i>Mémoire inédit</i>		
	« <i>Utile sit</i> ».		
mv.	meervoud.		

Naamverkortingen der Plantenkundigen

Adans.	Adanson.	L.	Linné.
Ag.	Agardh.	Lmk.	Lamarck.
Ait.	Aiton.	Ledeb.	Ledebour.
All.	Allioni.	Lehm.	Lehmann.
Aschs.	Ascherson P.	Lej.	Lejeune.
Babingt.	Babington.	Lem.	Lemaire.
Baill.	Baillon.	L'Hér.	L'Héritier.
Balb.	Balbis.	Lindl.	Lindley.
Benth.	Bentham.	Loud.	Loudon.
Bellk.	Bellynck.	Lour.	Loureiro.
Bor.	Boreau.	Mart.	Martins.
R. Br.	Robert Brown.	M. en K.	Mertens en Koch.
Brongn.	Ad. Brongniart.	Mich.	Michaux.
Coss.	Cosson.	Mill.	Miller.
Cout.	Coulter.	Miq.	Miquel.
Crép.	Fr. Crépin.	Moq.	Moquin-Tandon.
Curt.	Curtis.	F. Müll.	F. Müller.
Cyr.	Cyrillo.	Murr.	Murray.
D C.	P. de Candolle.	Naud.	Naudin.
Desf.	Desfontaines.	Neck.	Necker.
Desv.	Desvaux.	Nees.	Nees von Esenbeck.
Dmrt.	Dumortier.	Nestl.	Nestler.
Ehrb.	Ehrenberg.	Nutt.	Nuttall.
Ehrh.	Ehrhart.	Pall.	Pallas.
Endl.	Endlicher.	Parl.	Parlatore.
Fr.	Fries.	Pav.	Pavon.
Gärtn.	Gärtner.	Paxton.	Paxt.
Gaud.	Gaudin.	P. Beauv.	Palisot de Beauvois.
Germ.	Germain de St-Pierre.	Pers.	Persoon.
Gmel.	Gmelin.	Pfeiff.	Pfeiffer.
Godr.	Godron.	Plum.	Plumier.
Good.	Goodenough.	Poir.	Poiret.
Gray.	Asa Gray.	Pourr.	Pourret.
Gren.	Grenier.	Rchb.	Reichenbach.
Griseb.	Grisebach.	Red.	Redouté.
Hall.	Haller.	Relh.	Relhan.
H. B. en K.	Humboldt, Bonpland en Kunth	R. en S.	Rømer en Schultes.
Hoffm.	Hoffmann.	Retz.	Retzius.
Hook.	Hooker.	Rich.	Richard (L.-C.).
Hort. of Hortul.	Hortulani; de Hoveniers.	Riss.	Risso.
Huds.	Hudson.	Roxb.	Roxburg.
H. en B.	Humboldt en Bonpland.	A. Saint-Hill.	A. Saint-Hillaire.
Jacq.	Jacquin.	Salisb.	Salisbury.
Jord.	Jordan.	Scheidw.	Scheidweiler.
Juss.	Jussieu.	Sch.	Schimper.
Kil.	Kitaibel.	Schk.	Schkuhr.

Schm.	Schmidt.
Schreb.	Schreber.
Scop.	Scopoli.
Ser.	Seringe.
Sibth.	Sibthorp.
Sieb.	Siebold.
Sims.	Simson.
Sm.	Smith.
Soy.-Will.	Soyer-Willemet.
Spreng.	Sprengel.
Stev.	Stevens.
Sutt.	Sutton.
Sw.	Swartz.
Ten.	Tenore.

Thuill.	Thuillier.
Thunb.	Thunberg.
Tournef.	Tournefort.
Tratt.	Trattinick.
Trin.	Trinius.
Vail.	Vaillant.
Vent.	Ventenat.
Vill.	Villars.
W. en K.	Waldstein en Kitaibel.
Wahl.	Wahlenberg.
Wallr.	Wallroth.
Willd.	Willdenow.
With.	Withering.
Zucc.	Zuccarini.

BIJVOEGSEL

A

Aalranken, v. mv. — Te Eecke, Nazareth en omstr. — *Solanum Dulcamara* L.; fr. *Morelle Douce-Amère*; vl. *Bitterzoet*, *Alfsrank*. — *Aal*, *Ale*, v., beduidt, in Vlaanderen, den *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade*. Deze plant gelijkt zeer (door bladeren, bloemen, enz.) op den *Solanum Dulcamara* L., maar, aangezien deze zich onderscheidt door zijnen rankachtigen stengel (fr. *tige sarmenteuse*), heeft hij den naam van *Aalranken* gekregen. — Fig. 1 en 2.

Aalst, m. — Nederland. — Id. als **ALSEM** (VI. Wk.).

Aalstekels, m. mv. — Nederland. — *Stratiotes aloides* L.; fr. *Stratiote Faux-Aloës*; vl. *Valsche Aloës*; vulg. *Scheeren*. — De plant groeit in de waters, waar de *alen* (fr. *anguilles*) verblijven en hare bladeren zijn van *stekels* (fr. *piquants*, *épinés*) voorzien. — Men zou 't woord ook als eene verb. van *Aalstekers* (fr. *foène*; eene vork om *aal* te *steken*) kunnen aanzien.

Fig. 1. — *Solanum Dulcamara*.

Aambeiwortel, v. — Nederland. — *Scrophularia nodosa* L.; fr. *Scrophulaire noueuse*; vl. *Helmkruid*. — De knobbelige *wortel* werd gebruikt om de *aambeien* of gezwollen speenaders (fr. *hémorroïdes*) te genezen.

Aankampaan, Z. ANEKAPANE (Bijv.).

Aardeikel, m. — Nederland. — *Lathyrus tuberosus* L.; fr. *Gesse tubéreuse*; vl. *Knollige Platerwt.* — De wortel

dezer plant vormt, onder de *arde*, eetbare knollen die op *eikels* (fr. *glands*) gelijken: vandaar de naam van *Aardeikel*. Men zegt ook: *Aardnoot*, *Aardaker* (Aker = eikel).

Aardnoot, v. — Nederland. — Z. 'tvoorg. w.

Aardrook, m. — Id. als *DUIVE(N)KERVEL* (VI. Wk.). — In 't hoogduitsch vindt men ook *Erdrauch*.

Aaronskelk, Z. ARONSKELK (Bijv.).

Aarsgat, o. — Z. ISGAT (Bijv.).

Achtschaai, v. — Herenthals en omstr. — Id. als *NACHTSCHAAI* en *NACHTSCHADE* (VI. Wk.).

Adam-en-Eva. — Nederland. — Wordt, in 't algemeen, gezegd van het geslacht *Aconitum* Tournef.; fr. *Aconit*; vl. *Monnikskap* (fig. 3). Zinspeling op de *twee* kroonbladen die grooter zijn dan de andere, eenen bijzonderen vorm hebben (fig. 4) en onder het opperste kelkblad insgesloten liggen (fig. 5).

Adderkruid. — Nederland. — 1° *Pteris aquilina* L.; fr. *Pléride Aigle-impérial*; vl. *Adelvaren*. — De plant leeft

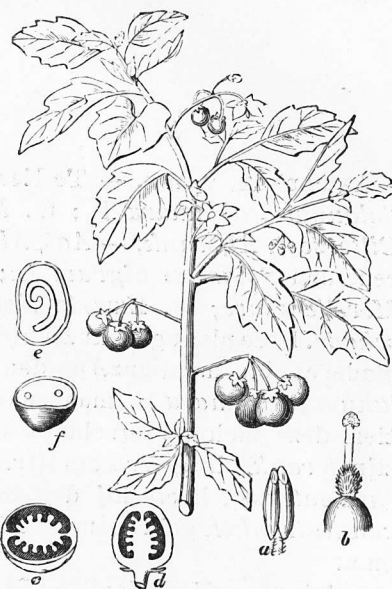

Fig. 2. — *Solanum nigrum*.
a, Meeldraad; — b, c, d, vrucht (gansch en doorgesneden); — e, f, zaad (doorgesneden).

in de vochtige bosschen, waar de *adders* (slangen) hun verblijf houden. — 2° *Sagittaria sagittifolia* L.; fr. *Sagittaire Flèche-d'eau*; vl. *Pijlkruid*. — Het blad der plant heeft den vorm (fig. 6) dien men gewoonlijk aan de *slangen-*

Fig. 3. — *Aconitum Napellus*.

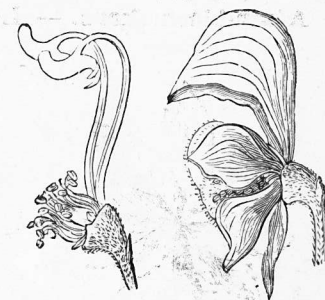

Fig. 4. — Bloem Fig. 5. — Het bin-
(natuurlijke grootte), nepste der bloem.

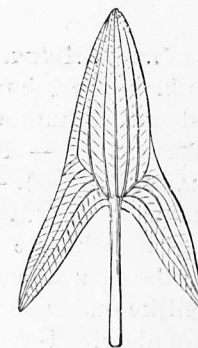

Fig. 6. — Blad van *Sagittaria*.

tongen (adders-) toeschrijft; vandaar wordt de plant elders ook *Serpentstongen* geheeten.

Addertong. — Nederland. — *Ophioglossum vulgatum* L.; fr. *Ophioglosse commune*; vulg. *Langue-de-serpent*; vl. *Gemeene Slangentong*. — Het blad der plant heeft eenige gelijkenis met eene slange- of *addertong*.

Addervaren, v. — Nederland. — *Polystichum Thelypteris* Roth; fr. *Polystichum Thélyptère*; vl. *Moeras-Nier-*

varen. — Groeit in vochtige, moerasachtige plaatsen waar de *adders*, volgens de meening van 't volk, hun gewoonlijk verblijf houden.

Ahorn, m. — Nederland. — *Acer* L.; fr. *Erable*; vl. *Eschdoorn* (fig. 7, 8 en 9).

Ajuin-bloemekens. — Lebbecke en omstr. — *Astrantia*

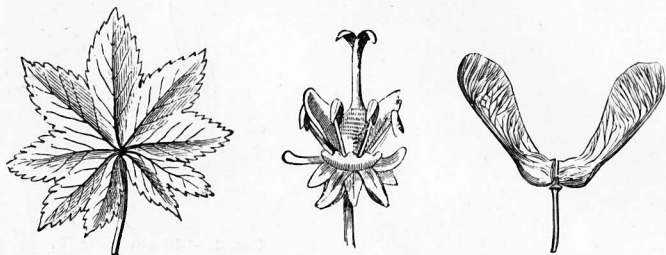

Fig. 7, 8 en 9. — Blad, bloem en vrucht van *Acer Pseudo-Platanus*.

major L.; fr. *Astrance à grandes fleurs*; vl. *Sterrekruid*. — De bloemtjes, boven een kraagje verzameld, gelijken niet slecht, in hunnen samenhang, op die van den *Ajuin*.

Alfsrank, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als AALRANKEN (Bijv.). — *Alfsrank* is eene verb. van *Elfrank*; Z. ELFRANK (Bijv.). — De *Elfen*, in de Noordsche mythologie, waren kleine rondzwerfende natuurgeesten, die of als goede en schoone wezens in den hemel, of als kwade en leelijke onder de aarde woonden. Zij waren bijzonder gekend als vloed- en *watergeesten*. — Onze plant is *rank*achtig en groeit veel langs de *waters*, waar de *Elfen* (of *Alfen*) voornamelijk machtig waren.

Algoede, v. — Nederland. — *Blitum Bonus-Henricus* Rehb.; fr. *Blite Bon-Henri*; vl. *Goede-Hendrik Sapkelk*; ook *Brave-Hendrik* genaamd.

Allerheiligenbloem. — Heyst-op-den-Berg. — Id. als *STER* (VI. Wk.).

Alpenroos. — Nederland. — Id. als *ALPROOS* (VI. Wk.).

Altheeplante. — Poperinghe, Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als 't volg. w.

Altheewortels, m. mv. — Poperinghe, Oost-Roosebeke en omstr. — Wortels van de *Witte Maluwe*. — *Althaea officinalis* L.; fr. *Guimaue officinale* of alleenlijk *Guimaue* (fig. 10). — *Althee* is de verb. van den lat. naam *Althaea*; de *wortels* zijn bijzonder gekend onder 't volk, omdat zij veel gebruikt worden als weekmakend geneesmiddel.

Amerikaansche-Spinazie. — Nederland. — Id. als *Wilde Porselein* (VI. Wk.). — De plant is afkomstig uit *Amerika* en kan gegeten worden op dezelfde wijze als *Spinazie*.

Amerikaansch-Vergeet-mij-nietje, o. — Nederland. — *Omphalodes verna* Mönch; fr. *Omphalode printanière*; vl. *Lente-Omphalode*. — Eene sierplant uit Oostenrijk; soms verwilderd nevens de tuinen. — De schoone blauwe bloemkroon gelijkt op die van 't *Vergeet-mij-nietje* (*Myosotis*); *amerikaansch* = eene vreemde, eene ingevoerde plant.

Anekampane, v. — Z. 't volg. w.

Anekapanne, v. — W.-VI. — *Inula Helenium* L.; fr. *Inule Aune*; vl. *Alant*; eng. *Elecampane*. — Te Kortrijk, zegt men *Anekampane*.

Anijskruid. — Denderwindeke. — Id. als *ANIJS* (VI. Wk.).

Anjer, v. — Nederland. — Id. als *ANGELIER* (VI. Wk.). Wordt ook gebr. om de *Anjelieren* in 't algem. te beduiden.

Antonisraapje (Sint-). — Nederland. — Z. *SINT-*. — (Bijv.)

Aposteemkruid. — Nederland. — *Knautia arvensis* Coult., fr. *Knautie des champs*; vulg. *Scabieuse des champs*; vl. *Akker-Knautia*. — Werd eertijds veel als geneesmiddel gebruikt, bijzonder om de *aposteemen* (zweren) en wonden te verzorgen.

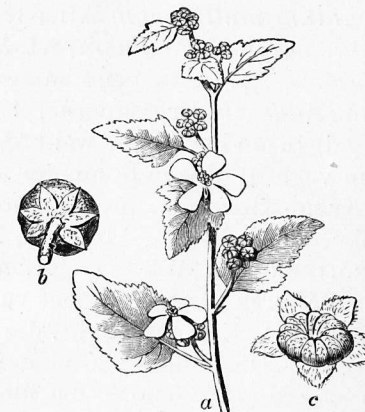

Fig. 10. — *Althaea officinalis*.
a, Bloeiende tak; — b, c, vrucht.

Araaïnden. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **Eekappel** (VI. Wk.). — Verb. van *Oranjen*, w. dat men, in Vlaanderen, dikwijls *Araanjen* hoort uitspreken. De Eekappels of valsche galnoten gelijken op kleine Oranjeappels.

Arenkruid. — Tongerlo (bij Gheel) en omstr. — *Polygonatum multiflorum* All.; fr. *Polygonatum multiflore*, vulg. *Sceau de Salomon*; vl. *Salomonszegel*. — Aren is eene samentrekking van *Adderen* (fr. *vipères*): de plant groeit in de bosschen, waar de *adders* hun verblijf plegen te houden.

Arme-Klaren, v. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als **Naakte-Begijnen** (VI. Wk.). — *Arme Klaren* (fr. *Pauvres Claires*): soort van nonnen door de H. Klara gesticht, die zeer arm en zoo *naakt*, omdat de bloemen uit den grond opschieten vóór de bladeren (fig. 11).

Armoede. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — *Myriophyllum verticillatum* L.; fr. *Myriophylle verticillé*; vl. *Gekransd Duizendblad*. — Men beweert dat waar deze waterplant groeit, de grond *arm* is aan voedstoffen.

Aronskelk, m. — Nederland. — *Arum maculatum* L.; fr. *Gouet tacheté*, vulg. *Pied de veau*; vl. *Gevlekte Kalfsvoet* of *Aronskelk* (fig. 12). — *Arons* = verb. van den lat. naam *Arum*. — De bloeischede heeft den vorm van eenen *kelk*.

Aronstaf, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w. — Verb. van den lat. naam *Arum* en *staf* (fr. *bâton*, *crosse*): de bloeikolf is boven in een knotsvormig uitsteeksel verlengd, dat op eenen *staf* gelijkt (fig. 12, b.).

Arteeze, v. — Proven, Watou, enz. (West-Vl.). — Z. **BAMESPRUIM** (Bijv.).

Aruikela, v. — West-Vlaanderen. — *Primula Auricula* L.;

Fig. 11.
Colchicum autumnale.
Bloem en vrucht.

fr. *Primevère Auricule*, vulg. *Auricule* en *Oreille d'ours*; vl. *Berenoor*. — *Aruikela* = eene verb. van 't lat. *Auricula* of van 't fr. *Auricule*. — Z. ook **ARIKEL** (VI. Wk.).

Aschgrauw, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als **ASCHALLE** (VI. Wk.); naam die waarschijnlijk maar eene verminking van *Nachtschade* is (vl. naam der plant). — De bladeren der plant zijn een weinig groen-grijsachtig: vandaar *Aschgrauw* (fr. *gris cendré*).

Aschoenje, v. — Oost-Roosebeke en de omstr. van Kortrijk. — Naam der groote witte *Kers*; fr. *guigne*. — Volgens M. Samyn, zegt men in W.-Vl. ook *Gaskoenje* (*Gaschoenje*), hetgeen aan *Gasconje* (fr. *Gascogne*) zou doen denken, als zijnde misschien de streek van waar deze kers bij ons zou ingevoerd zijn.

Ate, z. **WILDE-ATE** (Bijv.).

Augustus, m. — Nederland. — *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*.

Aurikel, v. — Nederland. — Z. **ARIKEL** (VI. Wk.).

Avermoenie, v. — Poperinghe en omstr. — *Agrimonia Eupatoria* L.; fr. *Aigremoine Eupatoire*; vl. *Agrimonij*. — *Avermoenie* = verb. van *Agrimonij*.

Avron, v. — Beeringen. — Z. **AVERON** (VI. Wk.).

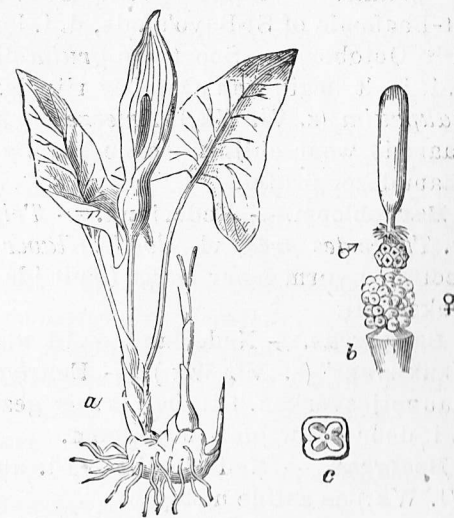

Fig. 12. — *Arum maculatum*.
a, Gansche plant; b, mannelijke bloemen boven de vrouwelijke; c, een meeldraad of mannelijke bloem, vergroot.

B

Bagaaize, z. *BLAGAAIZE* (Bijv.).

Bakkerinnetjes. — Poperinghe en omstr. — Id. als *BAKBLOEM* (Vl. Wk.), en, volgens A. De Jaegher, bijzonder de *gekweekte* soorten van *Primula*.

Bakkertjes. — In Vlaanderen. — Id. als 't voorg. w.

Bakkruid. — Nederland. — Id. als de twee voorg. ww.

Ballemine, v. — Z. *BELLEMINE* (Bijv.).

Bamespruim. — Oost-Roosebeke en omstr. — Uitspr. — *prume*. — Bames, voor *Bamis*: verkorting van St-Baafsmis of St-Bavo's mis, d. i. het feest van St-Bavo (1sten October). — Soort van *pruim* die omstreeks *Bamis*, d. i. in 't begin van October rijp is. Men noemt ze ook *Bakpruim* (z. Vl. Wk.), *Arteeze* en *Alteeze*. Deze laatste naam is waarschijnlijk eene verb. van *Altesse*, fransche naam dezer pruim.

Bargebloem. — Nederland. — *Trifolium pratense* L.: fr. *Trèfle des prés*; vl. *Roode Klaver*. — De bloemkroon heeft den vorm eener *barge* (oudtijds: *bargie*), d. i. eener trekschuit.

Bargegras. — Nederland. — Id. als *ZWIJNTJESGERST* EN *VERKENGES'* (z. Vl. Wk.). — Een *barg* is een gesneden mannetjesverken. Dit *gras* is zeer gezocht door de *bargen*, d. i. door de zwijnen in 't algem.

Beefgras. — Nederland. — Id. als *BEVENNELLEKE(N)*S (Vl. Wk.) en zelfde uitleg.

Beekpunge, v. — Nederland. — Naam, die men reeds bij Dodoens vindt, en nog de hedendaagsche vl. naam is van de *Veronica Beccabunga* L.; fr. *Véronique Beccabunga*: hij schijnt maar eene grove verb. te zijn van 't lat. *Beccabunga*.

Beeksalade, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als *WATERKERS* (z. Vl. Wk.).

Beenbreek, v. — Nederland. — Eene vergiftige moerasplant, *Narthecium ossifragum* Huds.; fr. *Narthécie des marais*; vl. *Moeras-Narthecium* of *Sipelgras*. — *Beenbreek* is de letterlijke vertaling van 't lat. *ossifragum*.

Beenhouwershout. — W.-Vl. — Id. als *POTLOODENHOUT* (Vl. Wk.). — De takken hebben de *roode* eigenaardige kleur met dewelke de *beenhouwers* hunne huizen doen verven: bloedrood, bloedkleur. Vandaar ook de lat. naam: *Cornus sanguinea* L. en de fr. *Cornouiller sanguin*.

Begijnenthee, v. — Seeverghem. — Id. als *GELE-THEE* EN *GELE-KEERS* (Vl. Wk.). — De *begijnen* of nonnen plegen deze *thee* veel te gebruiken. — Voor de aanwending van dit geneesmiddel, z. *VERBASCUM THAPSUS*, in 't lat. Wk.

Begijnenvoorschoot, v. — Reckheim en omstr. — *Verastrum nigrum* L. en *V. album* L.; fr. *Vératre noir* en *V. blanc*; vl. *Zwart* en *Wit Nieskruid*. — De bladeren dezer gekweekte plantsoorten zijn fijn en regelmatig geplooid als de *voorschoot* eener *begijn*.

Begijntje. — Nederland. — *Arabis alpina* L.; fr. *Arabelle des Alpes*; vl. *Alpische Scheefkelk*, *Randjesbloem*. — Veel gekweekt als sieraadplant, bijzonder om de bloemperken te omzoomen (vandaar: *randjesbloem* geheeten), en de bloeiende plant ziet er zoo net en zindelijk uit als een *begijntje*.

Bekelaar, m. — Coursel, Zeelhem. — *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gemeene Jeneverboom*.

Belle-Dame, v. — Poperinghe en omstr. — *Atriplex hortensis* L.; fr. *Arroche des jardins*, vulg. *Bonne-Dame*; vl. *Hofmelde*. — *Belle-Dame* is waarschijnlijk maar eene verb. van den fr. volksn. *Bonne-Dame*.

Bellemine, v. — In W.-Vl. — Men zegt ook *Ballemine* en *Belzemine*. — Z. *BALZAMIEN* (Vl. Wk.).

Belzemine, v. — Z. 't voorg. w.

Bengelkruid. — In Vlaanderen. — Id. als *SCHIJTKRUID* (Vl. Wk.).

Benrik. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als *BRAAM* (Vl. Wk.). — *Ben* = een teenen mandje. De stengels der Bramen zijn rankachtig, dun en taai, als de *teenen* die men gewoonlijk gebruikt om de bennen of mandjes te vlechten. Het volk onderscheidt niet.

Bent. — Nederland. — 1° Het geslacht *Carex* Mich., in 't algem., fr. *Carex* of *Laiche*; vl. *Zegge*. In dien zin,

gebruikt men ook, in Nederl., het w. *Bund*. — 2° *Deschampsia caespitosa* P. Beauv.; fr. *Deschampsie gazonnante*; vl. *Veen-Boendergras*

Bentgras. — Nederland. — *Molinia caerulea* Mönch; fr. *Molinie bleue*; vl. *Blauwe Molinia*. — Vglk. BUNT, in ons VI. Wk.

Berbelle, v. — In Fr.-VI. — Men zegt ook *Barbelle* (z. VI. Wk.), *Borbelle* en *Verbelle* in W.-VI. — Id. als *Baarnoot*, dat te Exaarde en te Saffelare gezegd wordt (z. VI. Wk.). Voor verderen uitleg, z. BAARNOTENBOOM (VI. Wk.). — *Barbelle* komt van 't fr. *barbe*: 't is eene var. van *hazelnoot*, die *baard* draagt op het uiterlijk schaalje der vrucht, 't geen ook aangeduid wordt in *baar(d)noot*. — *Berbelle*, *Borbelle*, enz., zijn verb. van *Barbelle*.

Bergknop, m. — Nederland. — *Sedum acre* L.; fr. *Orpin acre*; vl. *Scherp Vetgroen*; *Muurpeper*. — De plant groeit dikwijls op *bergen* en het uiteinde des stengels gelijk op eenen ronden *knop* (fr. *bouton*).

Berkhouterklaver, m. — Nederland. — *Potentilla Anserina* L.; fr. *Potentille Anserine*; vl. *Zilverschoone Ganzerik*. — De bladeren zijn gewoonlijk *wit*, gelijk het *hout* (de stam) van den *Berk* (fr. *Bouleau*).

Berstbezie, v. — Denderleeuw, Lebbeke. — Id. als BERSTKRUID (VI. Wk.).

Berstebollen, m. mv. — Lebbeke en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Berwin, v. — Gronsveld (bij Maastricht). — Id. als WIVIN (VI. Wk.).

Beschaamde-Meiske(n)s. — Roosebeke en omstr. — Id. als BERNAGIE (VI. Wk.). — De bloemen der plant hangen naar beneden, als of zij *beschaamd* waren (fig. 13).

Bessemhout. — Antwerpsche Kempen. — Id. als GAGEL (VI. Wk.). — Men gebruikt de takken van dit struikgewas om *bessesms* (fr. *balais*) te maken.

Fig. 13. — *Borrago officinalis*.

Bessemrijs, o. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als BERK (VI. Wk.). — Het *rijs* (fr. *petites branches*) dient om *bessesms* (fr. *balais*) te vervaardigen.

Bessemtakken. — Antwerpsche Kempen. — Id. als de twee voorg. woorden.

Bêstebezen, v. mv. — Oost-Roosebeke. — 1° De vruchten van *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vulg. *Crèvechiens*; vl. *Zwarte Nachtschade*. — Verb. van *Berstbeziën*: zinspeling op de *giftige* eigenschappen der vruchten (fig. 2); — 2° De vruchten van *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*, vulg. *Bourdaine*; vl. *Pijl Spork*. — Deze vruchten zijn zwart en bolvormig gelijk die der vorige plant, maar zijn *niet* vergiftig: 't is dus ten onrechte dat het volk ze *bêstebezen* noemt.

Beventjes. — Nederland. — Id. als BEVENNELLEKE(N)S (VI. Wk.).

Bewinde, v. — Nederland. — Beduidt het geslacht *Convolvulus*, L.; fr. *Liseron*; vl. *Winde*, in 't algem. — Het werkw. *bewinden* = id. als omwinden. De stengel dezer planten is meest *windend* (fr. *voluble* en niet *volubile*, gelijk men dikwijls, ten onrechte, hoort zeggen).

Bezuring, v. — Nederland. — Algemeene naam die het geslacht *Typha* L.; fr. *Massette*; vl. *Lischdodde*, aanduidt.

Bijenkorfjes. — Nederland. — Id. als PEERDE(N)BEET (VI. Wk.). — De bloeiwijze der plant heeft den vorm van een *bijenkorfje* (fr. *petite ruche*).

Bijtnettels, v. mv. — Poperinghe en omstr. — Id. als BRANDNETEL (VI. Wk.).

Bijvoet, m. — Nederland. — Id. als BIEVOET (VI. Wk.).

Bikkebeeren, v. mv. — Nederland. — Id. als KRAKEBEZEN (VI. Wk.). — *Beeren* of *beziën* die goed zijn om te *bikken* (fr. *becqueter*), d. i. om te eten (in de volkstaal).

Bikkeboom. — Beeringen en omstr. — Verb. van *Beukenboom* en dezelfde bet. — Z. VI. Wk.

Bilzenkruid. — West-VI. — *Hyoscyannus niger* L.; fr. *Jasquiamme noire*; vl. *Zwart Bilzenkruid*. — Vergiftige plant.

Binde, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als KOORNWINDE (VI. Wk.).

Bitterkers, v. — Nederland. — Id. als HOFKERS (VI. Wk.). — Deze *Kers*, die in de tuinen gekweekt wordt, heeft eenen bijzonder *bitteren* of prikkelenden smaak.

Bitterplant. — Nederland. — *Polygonum Hydropiper* L.; fr. *Renouée Poivre-d'eau*; vl. *Waterpeper-Duizendknoop*. — Deze plant groeit aan 't water of in de slooten en heeft eenen *bitteren*, brandenden, *peperachtigen* smaak.

Blaaskeshout. — Beeringen. — Id. als BLAASBOOM (VI. Wk.).

Blagaaize. — Z. ROODE —; WITTE —, (Bijv.).

Blauwbes, v. — Nederland. — Id. als KRAKEBEZEN (VI. Wk.). — De rijpe vruchten hebben eene zwarte-*blauw*-achtige kleur.

Blauw-Erwttjes, o. mv. — Nederland. — *Vicia Cracca* L.; fr. *Vesce en épi*; vl. *Aar-Wikke* of—*Vitse*; *Vogel-Wikke* of—*Vitse*. — De bloempjes zijn *blauw*achtig en de vruchten (peulen) gelijken op *erwtjes* (kleine erwtpoulen).

Blauw-Korenbloem. — Denderwindeke en omstr. — Id. als BLAUWBLOEM (VI. Wk.), (fig. 14). — De bloem wordt op witten wijn gesteken : bij *oogontsteking*, wordt er het zieke deel mede gedoopt. Dit gebruik bestaat op vele plaatsen.

Blauw-Porselein, o. — W.-VI. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET (VI. Wk.). — De bloempjes zien er uit als of zij van *blauw-porselein* gemaakt waren.

Blauw-Torretjes, — **Torretje(n)s**. — Kortrijk en omstr. — Id. als BLAUW-DRUIFKE(N)S (VI. Wk.). — Verb. van — *Torentjes*. De bloeiwijze heeft den vorm van een *torentje* (fr. *petite tour*).

Blauwe-Druifjes. — Nederland. — Id. als BLAUW-DRUIF-

Fig. 14. — *Centaurea Cyanus*.

KE(N)S (VI. Wk.). — De bloemen zijn *blauw*, *bolvormig* en de bloeiwijze gelijkt aan een *druiventrosje*.

Blauwe-Hanekam, m. — Denderwindeke en omstr. — *Iris germanica* L.; fr. *Iris d'Allemagne*; vl. *Blauwe of Duitse Lischbloem*. — Voor de toepassingen : z. *Iris germanica*, in ons lat. Wk.

Bleeken. — Nederland. — Id. als KRAKEBEZEN (VI. Wk.).

Bleinezaad. — W.-VI. — *Lepidium sativum* L.; fr. *Cresson alénois*; vl. *Hofkers*. — De naam beduidt het zaad en ook de plant. — Men maakt er een afkooksel van voor de koeien die de drooge *bleine* hebben, d. i. aan melkloosheid onderhevig zijn (fr. *agalaxie*). (*Kruidw.*).

Blijvers, m. mv. — W.-VI. — Jonge boompjes die *blijven* staan, als men een bosch afkapt, opdat ze tot groote boomen zouden kunnen opgroeien; (fr. *baliveaux; réserves*).

Bloedhout. — Nederland. — Id. als BLOEDZIJKENHOUT (VI. Wk.) en zelfde uitleg.

Bloedplant, z. 't volg. w.

Bloedplante, v. — Poperinghe en omstr. — *Eupatorium cannabinum* L.; fr. *Eupatoire chanvrine*; vl. *Boelkenskruid*. — Wordt gebruikt voor de koeien die *bloed* watern, zegt het *Kruidw.* — Op azijn gekookt, dient zij tegen den cholera (ibid.).

Bloedwortel, m. — W.-VI. — *Potentilla sylvestris* Neck. (*P. Tormentilla* Neck.); fr. *Potentille sauvage*; vl. *Wilde- of Bosch-Ganzerik*. — De plant, en bijzonder de *wortel*, bevat *looistof*, die samentrekkend is (fr. *astringent*): men maakt er eene thee van, tegen het *bloedspuwen*.

Bloedzuigersbloem. — W.-VI. — *Papaver Rhœas* L.; fr. *Coquelicot*; vl. *Klaproos*, *Kolbloem*. — De kleur der *bloem* is rood als *bloed*; men voegt er het gedacht van *bloedzuiger* bij, om de kinderen er eenen afkeer van in te boezemen en ze aldus te beletten in de akkervruchten te loopen om ze te plukken (*Kruidw.*).

Bloedzuipersbloem. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Bloembies, v. — W.-VI. — Id. als TORENBIES (VI. Wk.). — Deze plant gelijkt min of meer op eene *Bies*, maar draagt grootere en ware *bloemen* (volgens het begrip dat het volk van eene *bloem* heeft).

Binde, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als KOORNWINDE (VI. Wk.).

Bitterkers, v. — Nederland. — Id. als HOFKERS (VI. Wk.). — Deze *Kers*, die in de tuinen gekweekt wordt, heeft eenen bijzonder *bitteren* of prikkelenden smaak.

Bitterplant. — Nederland. — *Polygonum Hydropiper* L.; fr. *Renouée Poivre-d'eau*; vl. *Waterpeper-Duizendknoop*. — Deze plant groeit aan 't water of in de slooten en heeft eenen *bitteren*, brandenden, *peperachtigen* smaak.

Blaaskeshout. — Beeringen. — Id. als BLAASBOOM (VI. Wk.).

Blagaaize. — Z. ROODE —; WITTE —, (Bijv.).

Blauwbes, v. — Nederland. — Id. als KRAKEBEZEN (VI. Wk.). — De rijpe vruchten hebben eene zwarte-*blauw*-achtige kleur.

Blauw-Erwttjes, o. mv. — Nederland. — *Vicia Cracca* L.; fr. *Vesce en épi*; vl. *Aar-Wikke* of—*Vitse*; *Vogel-Wikke* of—*Vitse*. — De bloempjes zijn *blauw*achtig en de vruchten (peulen) gelijken op *erwtjes* (kleine erwtpoulen).

Blauw-Korenbloem. — Denderwindeke en omstr. — Id. als BLAUWBLOEM (VI. Wk.), (fig. 14). — De bloem wordt op witten wijn gesteken : bij *oogontsteking*, wordt er het zieke deel mede gedoopt. Dit gebruik bestaat op vele plaatsen.

Blauw-Porselein, o. — W.-VI. — Id. als VERGEET-MIJ-NIET (VI. Wk.). — De bloempjes zien er uit als of zij van *blauw-porselein* gemaakt waren.

Blauw-Torretjes, — **Torretje(n)s**. — Kortrijk en omstr. — Id. als BLAUW-DRUIFKE(N)S (VI. Wk.). — Verb. van — *Torentjes*. De bloeiwijze heeft den vorm van een *torentje* (fr. *petite tour*).

Blauwe-Druifjes. — Nederland. — Id. als BLAUW-DRUIF-

Fig. 14. — *Centaurea Cyanus*.

KE(N)S (VI. Wk.). — De bloemen zijn *blauw*, *bolvormig* en de bloeiwijze gelijkt aan een *druiventrosje*.

Blauwe-Hanekam, m. — Denderwindeke en omstr. — *Iris germanica* L.; fr. *Iris d'Allemagne*; vl. *Blauwe of Duitse Lischbloem*. — Voor de toepassingen : z. *Iris germanica*, in ons lat. Wk.

Bleeken. — Nederland. — Id. als KRAKEBEZEN (VI. Wk.).

Bleinezaad. — W.-VI. — *Lepidium sativum* L.; fr. *Cresson alénois*; vl. *Hofkers*. — De naam beduidt het zaad en ook de plant. — Men maakt er een afkooksel van voor de koeien die de drooge *bleine* hebben, d. i. aan melkloosheid onderhevig zijn (fr. *agalaxie*). (*Kruidw.*).

Blijvers, m. mv. — W.-VI. — Jonge boompjes die *blijven* staan, als men een bosch afkapt, opdat ze tot groote boomen zouden kunnen opgroeien; (fr. *baliveaux; réserves*).

Bloedhout. — Nederland. — Id. als BLOEDZIJKENHOUT (VI. Wk.) en zelfde uitleg.

Bloedplant, z. 't volg. w.

Bloedplante, v. — Poperinghe en omstr. — *Eupatorium cannabinum* L.; fr. *Eupatoire chanvrine*; vl. *Boelkenskruid*. — Wordt gebruikt voor de koeien die *bloed* watern, zegt het *Kruidw.* — Op azijn gekookt, dient zij tegen den cholera (ibid.).

Bloedwortel, m. — W.-VI. — *Potentilla sylvestris* Neck. (*P. Tormentilla* Neck.); fr. *Potentille sauvage*; vl. *Wilde- of Bosch-Ganzerik*. — De plant, en bijzonder de *wortel*, bevat *looistof*, die samentrekkend is (fr. *astringent*): men maakt er eene thee van, tegen het *bloedspuwen*.

Bloedzuigersbloem. — W.-VI. — *Papaver Rhœas* L.; fr. *Coquelicot*; vl. *Klaproos*, *Kolbloem*. — De kleur der *bloem* is rood als *bloed*; men voegt er het gedacht van *bloedzuiger* bij, om de kinderen er eenen afkeer van in te boezemen en ze aldus te beletten in de akkervruchten te loopen om ze te plukken (*Kruidw.*).

Bloedzuipersbloem. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Bloembies, v. — W.-VI. — Id. als TORENBIES (VI. Wk.). — Deze plant gelijkt min of meer op eene *Bies*, maar draagt grootere en ware *bloemen* (volgens het begrip dat het volk van eene *bloem* heeft).

Bloemkauwel, ook — **kouwel**, m. — W.-VI. — Id. als BLOEMKOOL (VI. Wk.).

Boeeket, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als BOEKWEIT (VI. Wk.).

Boekel, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als BEUK (VI. Wk.). — De vruchten heeten *Boekelnoten*.

Boekelnoten, z. 't voorg. w.

Boekent, m. — Nederland. — Id. als BOEKWEIT (VI. Wk.).

Boeklis(ch), o. — W.-VI. — Id. als GRACHTLICH (VI. Wk.). — Waarschijnlijk eene verb. van *Broeklich*: de plant groeit in de *broeken* (fr. *marécages*) en langs de waters.

Boekweit, m. — Vlaamsche naam van *Fagopyrum esculentum* Mönch; fr. *Sarrasin comestible*; Duitsch, *Buchweizen*; eng. *Buck-wheat*; deensch, *Boghvede*. — *Boek* = verb. van *Beuk* (fr. *hêtre*): de vrucht is *driekantig* gelijk die van den *Beuk*. — *Weit* = oudvlaamsch w. en bet. *tarwe*, *graan*, als ook het d. *Weizen*, het eng. *wheat* en het deensch *hvede*.

— De lat. naam *Fagopyrum* komt van den Griekschen: Φηγῶν (Phêgou) πυρός (puros) en beide beteekenen ook: *Beuktarwe*, *Beukgraan*. — De plant werd in Spanje ingevoerd door de *Saracenen* (fr. *Sarrasins*); vandaar hare fr. benaming: *Sarrasin* (fig. 15).

Boerenbalsem, m. — Nederland. — *Mentha aquatica* L.; fr. *Menthe aquatique*; vl. *Watermunt*. — De plant heeft eenen *balsemachtigen* geur en is zeer *gemeen*.

Boerenpronker, m. — Nederland. — *Dianthus barbatus* L.; fr. *Œillet barbu*; vulg.

Fig. 15. — *Fagopyrum esculentum*.

Œ. des poètes, Bouquet parfait, Bouquet tout fait (in België); vl. *Baardanjelier*. — De bloemen leggen een zekeren *pronk* voor den dag en zijn niettemin in bijna alle *boerentuinen* te vinden.

Boerenwormkruid. — Nederland. — Id. als *Reinevaren* (VI. Wk.). — Wordt gebruikt, bijzonder bij de *boeren*, als *wormkruid*. — Voor de *manier* van deze plant te gebruiken, z., in ons lat. Wk., TANACETUM VULGARE.

Boerinnekes. — Denderwindeke en omstr. — Id. als BERNAGIE (VI. Wk.). — De bloeiende plant ziet er zoo wat *boerinnekesachtig* uit. — Wordt gekweekt als sieraadplant, doch meer als sla (fig. 13).

Boerkes-en-Boerinnekes. — Oost-Roosebeke en omstr. — *Centranthus ruber* DC.; fr. *Centhrante rouge*; vulg. *Valériane rouge*; vl. *Roode Spoorvaleriaan*. — Zinspeling op de *bijzondere roode* kleur der bloemen, gelijkende op de kleur die gewoonlijk de wangen van *Boerkes* en *Boerinnekes* kenmerkt. — Z. ook MANNETJES-EN-WIJVETJES (Bijv.).

Boertjens-en-Boerinetjes. — In eenige gemeenten van W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Bok, m. — W.-VI. — 1° *Tros*; fr. *trochet, bouquet, touffe*. Een boknoten, peren, krieken, bloemen; 2° Kraaksteen van krieken, pruimen, perziken, enz.; fr. *noyau d'une drupe*. — Meest gebruikt in 't Poperingsche, waar het mv. van éénlettergrepige woorden gemeenlijk met s gevormd wordt, b. v. boks, honds, kats, tands, enz. (*Kruidw.*).

Boksdooorn, m. — Nederland. — *Lycium barbarum* L.; fr. *Lyciet de Barbarie*; vl. *Boksdooorn*. — Een Oostersehe heester, van *doornen* voorzien, die nog al dikwijls gekweekt wordt en soms als verwilderd voorkomt; hare bloemen vormen *boks* of trossen (fr. *bouquets*). Z. 't voorg. w.

Bol, m. — Nederland. — Id. als IEGEL (VI. Wk.).

Boldert, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Bol(l)aard, m. — W.-VI. — Een boom wiens kruin afgehouden is; fr. *têtard*. — De jonge takken die uitschieten vormen een *bolachtig* hoofd.

Bolle, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als IEGEL (Vl. Wk.). — Beduidt de zwarte zaadkorrels die men in het graan vindt (fr. *graines de nielle*) en ook de plant zelve.

Bombeliereken. — Oultre (bij Ninove). — Id. als MADELIEFJE (Vl. Wk.).

Booghout, o. — Nederland. — *Acer campestre* L.; fr. *Érable champêtre*; vl. *Kleine Eschdoorn*. — Soms tijds gebruikt om boogen te maken.

Boom-des-Levens. — Oost-Roosebeke, Oyghem en omstr. — *Rhus coriaria* L.; fr. *Sumac des corroyeurs*; vl. *Looiersboom*. — Misschien alzoo genoemd om rede der *talrijke scheuten* (fr. *jets*), die op de onderaarsche wortels ontstaan en overal rondom den boom te voorschijn komen.

Borbelle, z. BERBELLE (Bijv.).

Boschhanevoet, m. — Id. als DUIVELSKLAUWEN (Vl. Wk.). — De bladeren en de wortels hebben eenige gelijkenis met een *hanevoet* en de plant leeft vooral in de bosschen.

Boschhorde, v. — Nederland. — *Melampyrum pratense* L.; fr. *Mélampyre des prés*; vl. *Weide-Zwartkoorn*.

Boschpeem, m. — Zwijnaarde en W.-Vl. — Meestal *Holcus mollis* L.; fr. *Houlque molle*; vl. *Zacht Zorggras*. — De plant lijkt op de *pemen* (z. Vl. Wk.) en groeit veel in de bosschen.

Boschpelmkes. — Beeringen en omstr. — Verb. van *palmkens*. — Id. als BOSCHPALM (Vl. Wk.).

Boschratels, m. mv. — W.-Vl. — *Melampyrum arvense* L.; fr. *Mélampyre des champs*; vulg. *Rougeole*; vl. *Veld-Zwartkoorn*. — De plant lijkt eenigzins op de *Ratels* (*Rhinanthus*) en groeit veel op den rand der bosschen.

Boschroosje. — Oultre (bij Ninove). — *Melandryum diurnum* Dmrt.; fr. *Mélandre diurne*; vulg. *Compagnon rouge*; vl. *Dag-Koekoeksbloem*. — De bloem is rood als een *roosje* en groeit bijzonder in de bosschen.

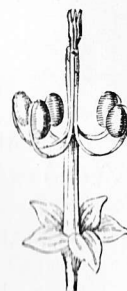
Bosirebezen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als AARDBEI (Vl. Wk.). — Verb. van *Bosch-sier-bezen*, d. i. *Bezen* die in *bosschen* groeien en passen om goeden *sier* te maken: zinspeling op den lekkeren smaak der boschbezekens.

Boterbloem. — Moll en omstr. — Id. als PISSEBLOEM (Vl. Wk.). — De bloemen zijn *geel* van kleur gelijk die welke men elders *Boterbloemen* (fr. *Renoncules*) noemt. — Ook soms gebruikt om de *boter* te kleuren.

Boterkarn, v. — Nederland. — *Nuphar luteum* Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vulg. *Nénuphar jaune*; vl. *Gele Nuphar*; ook *Gele Plomp*. — De dikke ronde vrucht met haren langen steel gelijk op eene *boterkarn* (fr. *baratte*); de bloemkroon, daarenboven, heeft eene gele-*boter*kleur.

Boterstāndekes, o. mv. — Beeringen. — Id. als 't voorg. w. — *Boterstande* = ook in 't fr. *baratte*.

Boterstijlen, m. mv. — Oevel, Oolen, Tongerlo (bij Gheel), Norderwijk, Morekhoven, Moll en omstr. — De inlandsche soorten van *Geranium* L., bijzonder *G. molle* L.; fr. *Geranium mollet*; vl. *Zachte Ooievaarsbek* en *G. Robertianum* L.; fr. *G. Herbe-à-Robert*; vl. *Stinkende O.* (fig. 16). — De vruchten dezer planten gelijken niet slecht aan den houten stamper of *stijl* (in Belg.-Limb.: *boterstooter*), waarmede men de *boter* in de *boterstande* verzamelt.

Rijpe vrucht.

Fig. 16. — *Geranium Robertianum*.

Bothol, o. — Nederland. — *Cenanthe Phellandrium* L.; fr. *Cenanthe Phellandre*; vl. *Water-Torkruid*. — Eene waterplant, die in slooten en moerassen groeit en wier

onderste einde of *bot* des stengels buitengewoon dik en hol is.

Bottebremen, m. mv. — Perek en omstr. — Verb. van *Bottelbremen*. — Z. 't volg. w.

Bottelbremen, m. mv. — Vollezeele en omstr. — 1° *Rosa canina* L.; fr. *Rose de chien*, *Églantier*; vl. *Hondsroos* of *Egelantier* (fig. 17); 2° *Rosa arvensis* L.; fr. *Rose des champs*; vl. *Veld-Roos*. — *Bottebremen*, zegt M. Vits, is samengesteld uit *bottel* en *bremen* = bramen (fr. *ronces*). — *Bottel* is het verkleinw. van het oude *botte*, *bulte*, dat nog bij Kiliaan voorkomt in de beteekenis van *vat* (oud fransch: *boute*; duitsch: *Bütte*, *Botte*, *Bottich*; eng. *bottle*). — *Bottel* beteekent: 1° *flesch* (fr. *bouteille* = *petite boutte*); 2° *fleschvormige vrucht van den wilden Rozelaar* of *Egelantier*. Het komt voor, niet alleen in *Bottelbraam* = braam waaraan bottels groeien, maar ook in *rozenbottel* = *fleschvormige vrucht van den Rozelaar*; *bottelbier* (eng.: *bottle-ale*, enz.) = bier dat men op flesschen heeft getrokken; *bottelen* (eng.: *to bottle*, enz.) = bier op flesschen trekken en *bottelier* (eng.: *bottler*, enz.) = *keldermeester*.

Fig. 17. — *Rosa canina*.

Bottelievekens. — Herdersem. — Id. als *Madelievekens* (VI. Wk.).

Boumisbloemen. — Lebbeke en omstr. — Verb. van *Bamis*. — *Bamis* = St-Bavo's mis of St-Baafsmis, d. i. het feest van St-Bavo of den 1 October. — *Pyrethrum sinense* DC.; fr. *Pyrèthre de Chine*; vulg. *Chrysanthème*; vl. *Chineesche Ganzebloem*. — Herfstbloem; die bloeit rond den 1 October.

Boveest, v. — Brugge en omstr. — Id. als *Boeveest* (VI. Wk.).

Braambulle, v. — Cruyshautem. — Id. als *Braambezen* (VI. Wk.). — *Bulle* = verb. van *buil*, d. i. eene zwelling: de vrucht der *Bramen* ziet er uit als eene verzameling van kleine zwellingen van den tak. — Elders zegt men (in W.-VI.), *Braambuil*.

Brandwortel, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als *Vuurwortel* (VI. Wk.). — Het gebruik dezer plant, als geneesmiddel voor zekere veeziekte, dat in ons VI. Wk. aangeduid staat, is ook in voege te Denderwindeke en zelfs in bijna gansch België (ook bij de Walen), zooals onze laatste navorschingen het ons bewezen hebben.

Breem, m. — Beeringen. — Id. als *Brem* (VI. Wk.).

Brekebeen. — Nederland. — Id. als *Holpijpen* (VI. Wk.). — De stengel is uit talrijke gewrichten samengesteld; deze *breken* gemakkelijk aan de aanschakelingspunten.

Bremtol, m. — Oolen en omstr. — *Orobanche minor* Sutt.; fr. *Orobanche mineure*; vl. *Kleine Bremraap*. — Eene woekerplant die, onder anderen, op de *Brem* leeft en wier knollige wortel (of het onderste deel des stengels) op eenen *tol* (fr. *toupie*) gelijkt.

Bretelleblad. — Pepinghen (bij Halle). — Verb. van *Bordelleblad*: z. *Bordellewortel* (VI. Wk.). — *Bordelle* is zelf eene grove verb. van *brobbelen* (1) (in Zuid.-Limb.: *brobbelen*), dat *puist*, *uitslag*, enz., beteekent. De bladeren en de wortels dezer planten worden gebruikt tegen de *brobbelen* en *uitslag* van allen aard, als zijnde bloedzuiverend, waterafzettend, versterkend... Men maakt er een opgietsel (thee) of een afkooksel mede. — Deze planten zijn: *Rumex Patientia* L. en *R. obtusifolius* L.; fr. *Rumex Patience* of kortaf *Patience* en *R. à feuilles obtuses*; vl. *Tuin-Patik* of *Tuin-Patientiekruid* en *Stompladig Patientiekruid*.

Brieole, v. — Oost-Roosebeke. — Id. als *Brienjol* (VI. Wk.).

(1) De e wordt kort uitgesproken.

Broeinetel, v. — Nederland. — Deze algem. naam beduidt de twee soorten van Brandnetels. — *Broeien* = hier *heet worden*, *heet maken*: het bijzonder vocht, dat de haren der plant vervult, *brandt* in de wonden welke deze haren, bij naraking, veroorzaken. Z. fig. 18.

Broekkraut, o. — Ketzingen (bij Tongeren). — *Marrubium vulgare* L.; fr. *Marrube commun*; vl. *Gemeene Malrove*. — Een *broek* (of een broekland) beteekent, in Zuid. Belg.-Limb., eene min of meer verlaten plaats; gewoonlijk moerasachtig, ten minste hier en daar, waar weinig goed gras, maar veel biezen, enz. groeien. — *Kraut* = verb. van *Kruid*. Onze plant is dus een *kruid* dat veel in de broeken voorkomt. Zij verkiest er de droogste plaatsen.

Brom, m. — W.-Vl. — Id. als *Brem*, 2° (Vl. Wk.).

Broodjeskruid. — Antwerpen, Lillo en omstr. — Id. als *KAASKENSKRUID* (Vl. Wk.). — De vruchten hebben den vorm van *broodjes* (fr. *petits pains*).

Bruigsche-Meiske(n)s. — Oost-Roosebeke en omstr. — Eene vroegrijpende en *blozende* peer, die ook *Keizerinnes* genoemd wordt (A. De Jaegher).

Bruinnetkens. — Nederland. — *Adonis aestivalis* L.; fr. *Adonide d'été*; vl. *Zomer-Adonis*.

Bruis, m. (Uitspr. *Bruus*). — Poperinghe, Oudenburg. — Id. als *DARING* (Vl. Wk.).

Brummels, v. mv. — Nederland. — Id. als *BROMMELEN* (Vl. Wk.). — De *vruchten* van den Braam. — Wordt ook gebr. om den heester zelf te beduiden.

Bruwin, v. — Maastricht en omstr. — Id. als *BERWIN* (Bijv.). — Men zegt soms ook *Bruwind*.

Bruwind, v. — Z. 't voorg. w.

Bullepees, v. — Nederland. — *Typha latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vl. *Breedbladige Lischdod*. — *Bul* = stier (fr. *taureau*); *Bullepees* = in 't fr. *nerf de*

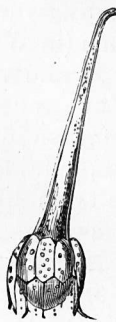

Fig. 18.
Brandhaar (der
Netels), met
een brandend
vocht vervuld.

bœuf. — Zinspeling op den vorm en de taatheid des stengels en der bladeren, die, desnoods als *bullepees* zouden kunnen dienen.

Bult, m. — Brugge en omstr. — Id. als *BOEVEEST* (Vl. Wk.). — Deze Paddestoel is *bultvormig*.

Bund. — Nederland. — Het geslacht *Carex* Mich., in 't algem.; fr. *Carex* of *Laiche*; vl. *Zegge*. — Planten die op gras gelijken en gewoonlijk in vochtige of moerasachtige plaatsen groeien.

Buschpeme, v. — W.-Vl. — Id. als *BOSCHPEEM* (Bijv.), waarvan dit w. maar eene verb. is.

Buschratels, m. mv. — Poperinghe en omstr. — Id. als *BOSCHRATELS* (Bijv.), waarvan dit w. maar eene verb. is.

Buzekeskruid. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als *BEURZEKESKRUID*, 1° (Vl. Wk.)

C

Clementine, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als *DUIVE(N)KRUID* (Vl. Wk.) — *Clementine* = verb. van den fr. naam *Clématite* (fig. 19).

Corintheboom, z. *KORINTHEBOOM* (Bijv.).

Crompiere(n), v. mv. — Z. Vl. Wk., bl. 79. — Dit w. schijnt eene verb. te zijn van *Grondperen* (fr. *poires de terre*). — Vergelijk *aardappelen* (fr. *pommes de terre*).

Fig. 19. — *Clematis Vitalba*.

D

Dagsterre, v. — Oost-Roosebeke. — *Convolvulus tricolor* L.; fr. *Liseron tricolore*; vl. *Drijkleurige Winde*. — De bloemen openen zich gewoonlijk gedurende den dag en dragen binnenst eene soort van gekleurde ster.

Dauwkoolen, m. mv. — Oost-Roosebeke. — 1° *Chenopodium album* L.; fr. *Ansérine blanche*; vl. *Witte Ganzevoet*. — 2° Id. als DAUWDISTEL (VI. Wk.).

Dennekruid. — W.-VI. — *Hippuris vulgaris* L.; fr. *Pesse commune*; vl. *Gemeene Lidsteng*, ook *Watersparretje* genoemd. — De bladeren van dit waterkruid staan gerangschikt gelijk de *Dennetakken*.

Dennenspellen, v. mv. — Reckheim en omstr. — Verb. van — *spelden*. — De bladeren der *Dennen* en *Pijnboomen*, die aan *spelden* (fr. *épingles*) gelijken.

Devote-Katoen, o. — W.-VI. — *Malcolmia maritima* R. Br.; fr. *Julienne de Mahon*; *Giroflée de Mahon*. — Eene gekweekte plant: de bloemen hebben *allerlei* kleuren en herinneren aan de veelkleurige *katoenen* stoffen zoo als de *devoten* (en andere ook) ze eertijds droegen.

Diamantbloem. — W.-VI. — *Scabiosa atropurpurea* L.; fr. *Scabieuse noir-pourpre*; vulg. *Fleur des veuves* (fig. 20). Eene hofplant met donkerpurpere bloemen, die van verre gelijken aan *diamanten booten*, zegt M. Samyn.

Diptam, m. — Nederland. — *Dictamnus albus* L.; fr. *Dictame blanc*; vl. *Esschenkruid*. — *Diptam* = eene verminking van den lat. of den fr. naam der plant.

Djoezeballen, m. mv. — Zwijnaarde, Seeverghem, Eecke,

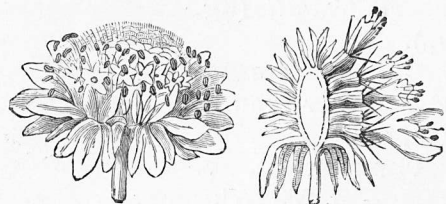

Fig. 20. — *Scabiosa*. Doorgesneden bloemhoofd.

Sint-Denijs-Westrem. — Zaadballen (d. i. vruchten) van den Aardappel. — Waarschijnlijk, zegt J. Paelinck, eene verbast. van *zoefballen*. Het werkw. *zoeven* wordt in die streek gebr. voor: ronken, snorren. Nu de kinders nemen een zaadbal, steken hem op een gescherpt buigzaam takje en slingeren hem aldus ver in de lucht. De bal *zoeft* dan, d. i. maakt een licht geronk of gesnor. — Hetzelfde kinderspel bestaat ook in Zuid. Belg.-Limb. en waarschijnlijk in meer andere streken.

Dobbel-Pijljoen, o. — Poperinghe en omstr. — Id. als MADELEIN (VI. Wk.). — *Pijljoen* of *Enkel Pijljoen* beduidt, te Poperinghe, den *Tijm* (z. VI. Wk.). — *Pijljoen*, zegt M. Samyn, schijnt eene verb. te zijn van het fr. *pouliot*, dat de naam is van eene welriekende plant, de *Mentha Pulegium* L.; fr. *Menthe Pouliot*. Er is ook eene die den volksn. van *Pouliot-Thijm* draagt, d. i. de *Mentha arvensis* L.; fr. *Menthe des champs*. — Al deze planten hebben bijna denzelfden welriekenden geur.

Dokkebladen. — Denderwindeke. — Id. als KOEKEPS (VI. Wk.). — Voor uitleg, z. DOKKEBLAD (VI. Wk.).

Dokkeblaren. — Denderhautem. — Id. als 't voorg. w.

Dolappel, m. — Nederland. — Id. als DOORNAPPEL (VI. Wk.). — *Dol, dul*; fr. *furieux, enragé*. — De vrucht der plant gelijkt op eenen *appel*. *Dol* wijst terug op de *vergiftige* eigenschappen (fig. 21).

Fig. 21. — *Datura Stramonium*. — Doornappel.

Dolbes, v. — Nederland. — De vrucht van *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade*. Beduidt ook dikwijls de gansche plant. — *Bes*, fr. *baie*; *dol* zinspeelt op de vergiftige eigenschappen der vruchten (fig. 2).

Dolbessenhout. — Nederland. — *Solanum Dulcamara* L.; *Morelle Douce-Amère*; vl. *Bitterzoet* (fig. 1). Z. 't voorg w., voor uitleg. — *Hout*, duidt aan dat de stengel dezer laatste soort *houtachtig* is, 't geen het geval niet is met de voorg. soort.

Dolkruid. — Nederland. — Id. als BILZENKRUID (Bijv.). — Vergiftige plant. — Voor uitleg van *dol*, z. DOLAPPEL (Bijv.).

Dollebeien, v. mv. — Nederland. — Id. als DOLBES (Bijv.). — *Bei* = *bes* (fr. *baie*).

Dolmuiskruid. — Beeringen en omstr. — *Euphorbia Lathyris* L.; fr. *Euphorbe Épurge*; vl. *Kruisbladige Wolfsmelk*. — De *dol*, m. (ook *dolmuis* geheeten), is hetzelfde als aard- of veldmuis; eene soort van muis die zeer spits gebekt is (fr. *musaraigne*). — Deze plant wordt veel in de tuinen gekweekt, om de *dolmuizen* te doodden: men is overtuigd dat, indien ze aan de wortels knagen, zij er den dood vinden, door vergiftiging. — Vandaar de naam der plant.

Dolwortel, m. — Nederland. — Id. als WATERSCHEERLING (VI. Wk.). — Zeer vergiftige plant. — Voor uitleg van *dol*, z. DOLAPPEL (Bijv.).

Donderbladeren. — Denderwindeke en omstr. — Id. als DONDERBAARD (VI. Wk.). — Onder het volk dezer streek is nog altijd het vooroordeel verspreid dat het *Donderblad* het dak bevrijdt, waarop het groeit, tegen donder en bliksem (H. Van Wi. der).

Donderbloem. — Nederland. — Naam gegeven aan 't geslacht *Valeriana* L.; fr. *Valériane*; vl. *Valeriaan*, in 't algem., zonder onderscheid van soorten.

Donka, v. — W.-VI. — *Asperula odorata* L.; fr. *Aspérule odorante*; vl. *Welriekend Ruwkruid*; vulg. *Mottekruid*. — De bloeiende plant wordt gedroogd om de klee-

deren tegen de *motten* (fr. *teignes*, *miles*) te beschutten: vandaar *Mottekruid*. — *Donka* is misschien eene verb. van *Donk* (z. Alg. VI. *Idio.*) dat eenen « natten, rottachtigen, vetten grond » beteekent: 't is juist in zulken grond dat onze plant gevonden wordt.

Doodaal, m. — Men zegt ook *Doode-Aal*. — W.-VI. — Id. als *Doode-Auwe* of *Doode-Aar*; fr. *Épi mort*. — Er is veel *doodaal* in die tarwe.

Doodbloem — Denderwindeke en omstr. — *Hyoscyamus niger* L.; fr. *Jusquiamé noire*; vl. *Zwart Bilzenkruid*. — De plant is zeer vergiftig en kan gemakkelijk den *dood* veroorzaken.

Doode-Aal. — W.-VI. — Z. DOODAAL (Bijv.).

Doodskeerse, v. — 1° Poperinghe en omstr. — Id. als KALFSPOOT (VI. Wk.). — De bloeikolf der plant gelijk aan eene *keers* of *kaars* (z. fig. 12) en de plant is vergiftig, d. i. kan den *dood* veroorzaken. — 2° Volgens Samyn, wordt dezelfde naam in W.-VI. ook gebruikt, om den *Paardestaart*, in 't algem. te beduiden: *Equisetum* L.; fr. *Prêle*; vl. *Paardestaart*, ook dikwijls *Kattesteert* geheeten (z. VI. Wk.). Bijna al de soorten van dit plantengeslacht hebben lange, rechte stengels, op *keersen* gelijkende, en daar ze een akelig en droevig voorkomen hebben, heeft men er *doodskeersen* van gemaakt.

Doorn, m. — Nederland. — *Cirsium lanceolatum* Scop.; fr. *Cirse lancéolé*; vl. *Speer-Vederdistel*. — De plant is rijkelijk met *doorns* of *stekels* voorzien.

Doornappel, m. — Denderwindeke en omstr. — *Datura Stramonium* L.; fr. *Datura Stramoine*; vulg. *Pomme épineuse*; vl. *Doornappel* (fig. 21). — Een onkruid wiens vrucht omtrent den vorm heeft van een appel en gansch met *stekels* of *doorns* bezet is. De droge bladeren worden door de kortborstigen als tabak gerookt om de ademhaling te vergemakkelijken. — De bladeren van *Atropa Belladonna* L.; fr. *Atrope Belladone*; vl. *Wolfkers*, worden daartoe ook gebruikt. — De beroemde « Poudres antiasthmiques Escoufflaire » zijn niets anders dan de bladeren dezer twee planten, gedroogd, in eene salpeteroplossing gedoopt

(om gemakkelijker te branden), en eindelijk fijn gewreven. Men verkoopt deze poeders ook onder vorm van *cigaretten*.

Doornbes, v. — Nederland. — Id. als STEKELBEZEN (VI. Wk.).

Doorndistel, v. — Nederland. — Id. als DAUWDISTEL (VI. Wk.).

Doornstekel, m. — Nederland. — *Carduus crispus* L.; fr. *Chardon crépu*; vl. *Gekrulde Distel*. — De plant is van *doornstekels* (fr. *épines*) voorzien.

Dopheide, v. — Friesland. — Id. als BOENDERHEI (VI. Wk.). *Dop* = in deze streek, *theepotje*. Vandaar *Dopheide*, om de bolvormige gedaante der bloemkroon.

Dorre, v. — W.-VI. — Id. als DAALDER (VI. Wk.).

Dost. — Nederland. — Id. als OREGO (VI. Wk.).

Draadjesbloem. — Denderwindeke en omstr. — *Eupatorium cannabinum* L.; fr. *Eupatoire chanvrine*; vl. *Boelkenskruid*. — Talrijke, fijne *draadjes* hangen aan de bloemhoofdjes (fr. *capitules*).

Draai, v. — Nederland. — Id. als HAGEWINDE (VI. Wk.). — De plant *draait* zich, windt zich om de andere planten.

Draft, m. — Beeringen. — Id. als DRAAF (VI. Wk.).

Dravik, m. — Kerkom en in 't Hageland. — Id. als DRAAF (VI. Wk.).

Dreesem, m. — W.-VI. — *Glechoma hederacea* L.; fr. *Gléhome Lierre terrestre*; vulg. *Lierre terrestre*; vl. *Hondsdrif* en *Aardsveil*. — Waarschijnlijk verb. van *Reesem*: de plant vormt zeer dichte groepen; de neerliggende stengels schieten overal wortel en schijnen als aan malkander geregen.

Drentsche-Thee, v. — Nederland. — Id. als GAGEL (VI. Wk.). — De bladeren dienen, in eenige noordelijke streken, alsook in de *Drentsche* provincie, om *thee* op te gieten: deze wordt aanzien als een prikkelende drank. — Elders (ook in 't Noorden) worden de bladeren benuttigd in het bierbrouwen.

Drieblad. — Nederland. — Z. DRIJBLAD (VI. Wk.).

Drievuldigheidsbloempje. — Nederland. — *Viola tricolor* L.; fr. *Violette tricolore*; vulg. *Pensée sauvage*;

vl. *Driekleurige Viool*. — De *drie* verschillende kleuren, die de bloemkroon versieren, hebben aan de *H. Drievuldigheid* doen denken.

Dronkert, m. — Nederland. — *Chaerophyllum temulum* L.; fr. *Cerfeuil enivrant*; vulg. *C. bâtard*; vl. *Dronkenmakende Kervel*. — *Dronkert* is eene verb. van *dronkaard*: de plant is vergiftig en, gelijk haar fr. naam het ook aanduidt, een harer uitwerksels is duizelig en als *dronken* te maken.

Droogbloeiër, m. — Nederland. — Id. als NAAKTE-BEGLIJNEN (VI. Wk.). — De bladeren der plant ontbreken gedurende den bloei; zij schijnt dus *zonder sap te bloeien*; vandaar: *droogbloeiër*.

Druie, v. — IJperen en omstr. — Wordt aldaar gebruikt voor *Druif*; fr. *raisin*. — De *druïën* zijn rijp (Samyn).

Duikelaar, m. — Nederland. — Id. als DOB (VI. Wk.). — *Duikelaar* = fr. *plongeur*: deze plant groeit altijd met den voet in 't water en schijnt te *duikelen*.

Duikers, m. mv. — Nederland. — Id. als DUIL (VI. Wk.). — *Duiker* = fr. *plongeur*. Dezelfde uitleg als voor 't voorg. w.

Duinbessen, v. mv. — Nederland. — Id. als RAMBES (VI. Wk.). — Zoo geheeten, omdat deze struik, in Nederland, nog al dikwijls in de *duinen* gevonden wordt.

Duindoorn, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w. — De struik is van *doorns* voorzien.

Fig. 22. — *Carex arenaria*, met zijnen onderaarschen stam (fr. *rhizome*).

Duinreep, m. — Nederland. — *Carex arenaria* L.; fr. *Carex* of *Laiche des sables*; vl. *Zand-Zegge*. — De fijne

onderaardsche stam (fr. *rhizome*), die waterpas en rechtlijnig kort bij de oppervlakte van den grond loopt, is zeer lang en is taai, gelijk een *reep* (fr. *corde*); daarenboven zijn de *duinen* de geliefkoosde verblijfplaats dezer plant (fig. 22).

Duitsche-Pijp, v. — Nederland. — Z. VI. Wk.

Duivehertjes. — Poperinghe en omstr. — Id. als HEILIG-HART (VI. Wk.). — De naam zinspeelt op den vorm (hart) en de schoonheid der bloemen.

Duiveljong, o. — W.-VI. — Z. GALGENJONG (Bijv.).

Duivelsbedstroo, o. — Poperinghe en omstr. — Id. als STEKEBREM (VI. Wk.). — Een *bedstroo* gelijk de *duivel* er een verdient, met talrijke en machtige stekels.

Duivelsbeet, m. — Nederland. — *Scabiosa Succisa* L.; fr. *Scabieuse Succise*; vulg. *Mors-du-diable*; vl. *Duivelsbeet*. — Zoo men ziet, is de fr. volksn. de letterlijke overzetting van den vl. naam. — De plant wordt gebruikt tegen de huidziekten en bijzonder het schurft; vandaar haar lat. en fr. naam: *scabies* (in 't lat.) = *schurft*; daarom in 't vl. ook *Schurftkruid* geheeten.

Duivelsbenders, m. mv. — Beersel, Kinroy en omstr. — *Typha latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vulg. *Roseau de la Passion*; vl. *Dodderiet*; ook *Kruisriet*. — Wordt dikwijls verbeeld bij de werktuigen van de Passie van Onzen Heer; onder den vorm van den *Ecce Homo* draagt Hij dit riet als schepter in de hand. 't Is daarom waarschijnlijk dat, in 't gedacht van 't volk, de plant gebruikelijk zou zijn om kwade geesten te verjagen, om *duivels* te verbannen.

Duivelsgras. — Denderwindeke. — Id. als MARENTAK (VI. Wk.). — Deze naam doet aan den *druïdischen* godsdienst onzer voorouders denken: de druïden gebruikten de plant in de plechtigheden van hunnen afgoden- of *duivelsdienst*. — « Heden, zegt H. Van Wilder, wordt zij in Vlaanderen gebezigd, wanneer, bij het kalven van het vee, de zuivering niet gemakkelijk geschiedt. »

Duivelsnaairanken, v. mv. — Berthem (bij Leuven). — Id. als DIEVE(N)KRUID (VI. Wk.). — De *ranken* (fr. *sar-*

ments) van dit struikgewas zijn zeer buigzaam en zeer taai; daarenboven zijn zij gewoonlijk zeer verward. — Het zijn dus *ranken* die zouden kunnen dienen om te *naaien* (dienen als naaigaren), maar alleen gebruikelijk voor den *duivel* (fig. 19).

Duivelsoog, o. — In Vlaanderen. — *Adonis aestivalis* L.; fr. *Adonide d'été*; vl. *Zomer-Adonis*. — De bloemkroon is *vuurrood*: het volk heeft er eene gelijkenis gezien met een *duivelsoog*.

Duivelspluim, v. — W.-VI. — *Polypodium vulgare* L.; fr. *Polypode commun*; vl. *Gemeene Naaktvaren*; ook *Boomvaren* (fig. 23). — Dus genaamd om den vorm der bladeren die aan *pluimen* gelijken; deze bladeren zijn zeer hard en taai, vergeleken met de gewone pluimen: vandaar de naam van *duivelspluim*.

Duivelsvel, o. — Te Eecloo en omst., noemt men aldus de *rekgom* (fr. *caoutchouc*). — In 't gedacht van 't volk, moet het *vel* van den *duivel* zoo iets zijn: taai als leder, rekbaar, slechtriëkend, enz.

Duivenkrop, m. — Maaseyck, Kessenich, Eelen. — Vglk. DUIVE(N)KERVEL (VI. Wk.). — *Fumaria officinalis* L.; fr. *Fumeterre officinale*; vl. *Genezende Aardrook*. — De *duiven*, zegt men, zijn zeer verzot op de bloemen en het zaad der plant. Daarenboven eindigt de bloemkroon, langs beneden, buik- of *kropvormig* (fr. en forme de *jabot*).

Duizendgraan, o. — Nederland. — *Radiola linoides* Gmel.; fr. *Radiole Faux-Lin*; vl. *Vlasvormig Duizendgraan*. — Dit klein plantje draagt eene buitengewone hoeveelheid kleine, bolvormige vruchtjes, met zeer fijn zaad vervuld: vandaar *duizendgraan* geheeten.

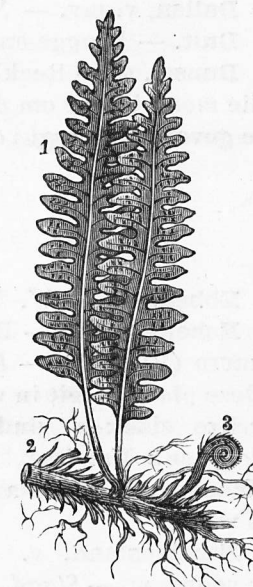

Fig. 23. — *Polypodium vulgare*.
1. Bladeren; — 2. Onderaardsche stam; — 3. Jong blad.

Duizendtak, m. — Nederland. — *Achillea Millefolium* L.; fr. *Achillée Millefeuille*; vulg. *Millefeuille*; vl. *Duizendbladig Achilleskruid*; vulg. *Duizendblad*. — De bladeren zijn buitengewoon fijn doorgesneden en als *vertakkeld*; vandaar: *Duizendtak*.

Dulle-Kamare, v. — W.-VI. — Z. AALRANKEN (Bijv.). — *Dulle-Kamare* is niet anders dan eene grove verb. van den lat. naam *Dulcamara* (fig. 1).

Dullen, v. mv. — Nederland. — Id. als *DOD* (VI. Wk.).

Dult. — Brugge en omst. — Verb. van *Bult*. (Z. Bijv.).

Dunsel, o. — Reckheim en omstr. — De kleine boompjes die men uitkapt om de andere meer plaats en meer lucht te geven. Men zegt: *dennendunsel*, enz.

E

Ebbekruid. — W.-VI. — Z. EPPEKRUID EN LAVASSE (Bijv.).

Echelenkruid. — Beeringen en omstr. — Id. als SPEENKRUID (VI. Wk.). — *Echel* = bloedzuiger, fr. *sangsue*. — Deze plant groeit in vochtige plaatsen, waar men ook veel grijze slakken vindt, die niet slecht op bloedzuigers gelijken. Vandaar, door verwarring, werd de plant *Echelenkruid* genaamd. — De ware *Echelen* leven in 't water.

Echelenslaad, v. — Beeringen en omst. — Id. als 't voorg. w. — *Slaad*, gezegd voor *salade*, bet. dat de plant gegeten wordt door de gewaande echelen.

Eenboontjes. — W.-VI. — *Phaseolus vulgaris* L., var. *nanus*; fr. *Haricot commun*, var. *naine*; vulg. *Haricot nain*. — Waarschijnlijk, verb. van *Neinboontjes*; zijnde *nein*, naan hetzelfde als 't fr. *nain*; lat. *nanus* (*Kruidw.*). — Deze boonen zijn zeer *klein* van gestalte.

Eendenmoes, o. — Z. ENDEKROOS (Bijv.).

Eerappelkruid. — Oost-Roosebeke. — Verb. van *Aardappelkruid*. — Id. als PATATENKRUID (VI. Wk.).

Eerdveilbladeren. — Denderwindeke en omstr. — Id. als EE(R)DSVEL (VI. Wk.).

Eerdveilranken, v. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Eering, m. — Berthem. — Id. als HERING EN HARINK (VI. Wk.).

Eernte, v. — Poperinghe, Oost-Roosebeke, Roeselare. — Id. als HEENTENHOUT (VI. Wk.).

Eersgat, o. — In Brabant. — Z. ISGAT (Bijv.).

Eeuwige-Klaver, v. — Nederland. — *Medicago sativa* L.; fr. *Luzerne cultivée*; vl. *Gekweekte Rupsklaver*; *Luzerne*. — De plant gelijkt veel op de *Klaver*, en daar de Luzerne-landen zes à zeven jaren kunnen duren, zonder herzaaid te worden, heeft 't volk er den hoedanigheidsnaam van *eeuwig* bijgevoegd.

Eeuwige-Leven. — Nederland. — Id. als RIJSTPAP (VI. Wk.). — Gelijkt al de Vetplanten (fr. *Plantes grasses*), is deze ook zeer taai en vol levenskracht; zij is bijna niet dood te krijgen: vandaar de naam.

Egelgras, o. — Nederland. — *Ranunculus Flammula* L.; fr. *Renoncule Flammette*; vl. *Kortbladige Ranonkel*; *Egelboterbloem*. — De *egel* is eene ziekte, die bestond, volgens de Ouden, in eenen inwendigen en meestal doodelijken brand: de schapen die voornoemde plant afgraasden kregen den *egel* (of *eghel*). Vandaar de naam.

Egelkoolen, v. mv. — Nederland. — *Ranunculus Lingua* L.; fr. *Renoncule Langue*; vl. *Tongbladige Ranonkel*. — Dezelfde uitleg als bij 't voorg. w.

Eglentier, m. — Verb. van *Egelantier*. — Vlamertinghe en omstr. — Id. als HAAGROZE (VI. Wk.). — *Egelantier* (tegenstrijdig met 'tgeen wij schreven, VI. Wk., bl. 104) komt van *egel* (fr. *hérisson*) en *teer* = boom; dus = *stekel boom* (zinspel op de *stekels* der Haagroze). — Het fr. *Églantier* = verb. van 't vl. *Egelantier*. — *Teer* = oud vl. woord dat *boom* beteekende; 't is in 't engelsch bewaard in *tree* = boom, met verplaatsing der *r*. — Voor verderen uitleg, z. *TEER* (Bijv.).

Eiberbek, m. — Nederland. — Id. als NAALDEKENSKRUID (VI. Wk.). — *Eiber* = dichterlijk w. dat synoniem is van *Ooievaar*. — De lange puntige vruchten der plant gelijken aan den *bek* van eenen *Eiber*.

Eierboom. — W.-Vl. — Id. als EIKENSBOOM (Vl. Wk.). — De vruchten van dit gekweekt struikgewas gelijken op kleine witte *eiers*.

Eierdoren, m. — Meerv. van *Eierdor*, gebruikt voor *Eierdooier*, te Seeverghem. — *Trollius europaeus* L.; — fr. *Trolle d'Europe*; vl. *Europeesche Trollius*. — Eene verdienstelijke tuinplant, wier ronde gele bloem aan een *eierdooier* gelijkt door haren vorm en hare kleur.

Eierpruim, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — Grootte, bruine, langachtige pruim, op een *ei* gelijkende.

Ekstersnot, m. — Uitspr. *Akstersnote*. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als KRAAISNOT (Vl. Wk.).

Elfrank, v. — Nederland. — Id. als ALFSRANK (Bijv.) en dezelfde uitleg.

Elf-Ure(n)-Kloksken. — Herenthals en omstr. — Id. als ELF-URE-BLOEM (Vl. Wk.). — De bloem is meestal een weinig *klokvormig*.

Eller, m. — Nederland. — Algem. naam die de verscheidene soorten van *Alnus* Tournef.; fr. *Aune*; vl. *Els* beduidt. — *Eller* is de *duitsche* naam van den *Els*.

Emerkoorn, o. — Nederland. — *Triticum dicoccum* Schrk.; fr. *Froment à deux grains*; vl. *Tweekoorn*; *Tweekorrelige Tarwe*. — Men zegt ook *Emer*, alleen.

Endekroos, o. — Nederland. — Id. als EENDENMOES (Vl. Wk.). — *Ende*=verb. van *Eenden* (fr. *canards*); *kroos* en *kroost* bet., onder anderen, *winst*, *profijt*: de *eenden* voeden zich zeer geerne met deze kleine waterplantjes. — Vandaar ook de naam van *Eendenmoes* (z. Vl. Wk.); in 't deensch *Andemad*, dat *Eenden-eten* beteekent.

Ende(n)groen, o. — Id. als 't voorg. w. — In 't duitsch vinden wij: *Entegrün* (te Augsburg en in Oostenrijk).

Endloos, v. — W.-Vl. — *Eryngium maritimum* L.; fr. *Panicaut maritime*; vl. *Meerdistel*. — Verb. van *Einde-loos*, d. i. zonder einde. De gansche plant is taai en duurzaam als leder; de uitdroging verandert ze niet; men maakt er droge tuilen van, die *eindelooos* kunnen dienen.

Engelsch-Gers, o. — Uitspr. — *Ges*. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als ENGELSCH-GRAS (Vl. Wk.).

Engelwortel, m. — W.-Vl. — *Angelica sylvestris* L.; fr. *Angélique sauvage*; vl. *Wilde Engelwortel*. — De vl. naam is de letterlijke overzetting van den lat. of den fr. naam; men maakt in 't bijzonder gewag van den *wortel* (in den vl. naam), omdat dit deel der plant het meest gebruikt wordt.

Eppekruid. — W.-Vl. — Id. als LAVAS(SIE) (Bijv.). — De bladeren der plant gelijken grootelijks op die der *Eppe*: *Apium graveolens* L.; fr. *Ache odorante*; vl. *Sterkriekende Eppe*. — De *Selderij*, in onze moeshoven gekweekt, is slechts eene *var.* van de *Eppe*.

Erdgalle, v. — Nederland. — *Taraxacum officinale* Web.; fr. *Pissenlit*; vl. *Paarde* — of *Pissebloem*. — De plant, veel gebruikt als salade, in de lente, is zeer bitter van smaak, bitter als *gal* (fr. *bile*), en daar ze als tegen den grond geplakt groeit, heeft men ze aardgal (*erdgalle*) genoemd (fig. 24).

Erdschelle, v. — Nederland. — Verb. van 't voorg. w. en dezelfde bet.

Erf, v. — Nederland. — Id. als MUUR (Vl. Wk.). — Z. ook HERF (Bijv.).

Ernterhout. — W.-Vl. — Id. als HERENTENHOUT (Vl. Wk), waarvan deze naam maar eene samentrekking is.

Espe, m.; **Espenboom,** m. — W.-Vl. en Nederland. — *Populus Tremula*, L.; fr. *Peuplier Tremble*; vl. *Ratelpopulier*;

Fig. 24. — *Taraxacum officinale*.
a, b, c, enz. Verschillige deelen van bloem en vrucht.

Esp. — *Espe* is eigenlijk de *duitsche* naam van dien boom.

Eukelaar, m. — W.-VI. — *Juglans regia* L.; fr. *Noyer royal*; vulg. *Noyer*; vl. *Noteboom*; *Notelaar*. — *Eukelaar* is eene verb. van *okkerlaar* (de uitgang *laar* = *boom*), d. i. de boom die de *okkernoten* of gewone noten voortbrengt.

Eukelbraam, v.; **Heukelbraam**, v. — W.-VI. — Id. als HOPPELBREMEN (VI. Wk.).

Even, **Evene**, v. — Nederland en W.-VI. — Id. als EVE (VI. Wk.). — Onder dezen naam begrijpt men ook soms de *Avena fatua* L.; fr. *Avoine folle*; vulg. *Folle-Avoine*; vl. *Dolle Haver*; *Oot*.

Ezelsooren, o. mv. — 1° Te Zwijnaarde en omstr., id. als EZELSBLOEM (VI. Wk.); 2° in W.-VI., id. EZELSOOR, EZELSOORE(N) (VI. Wk.). — Het volk heeft eenige gelijkenis gevonden tusschen de bladeren dezer planten en een *ezelsoor*.

F

Faldrian, v. — Nederland. — Algem. naam om het geslacht *Valeriana* L.; fr. *Valériane*; vl. *Valeriaan* te beduiden. — *Faldrian* is eene grove verb. van *Valeriaan*.

Feem, v. — W.-VI. — Z 't volg. w.

Feme, v.; ook **Fimme**, v. — W.-VI. — Het lang en smal blad van Lisch, Porei, Maïs, Koorn, Haver, Riet, enz. (*Kruidw.*).

Fenkel, v. — Nederland. — Id. als VENKEL (VI. Wk.). — Verb. van den lat. naam *Foeniculum*.

Fennebloem. — Nederland. — Id. als MADELIEFJE (VI. Wk.).

Fiefer, m. — W.-VI. — Eene var. van *Olmbloom*, *Ulmus* L.; fr. *Orme*, die veel gezocht wordt voor zijne goede kwaliteit van hout. De *Fiefer* wordt meer geacht dan het *Smalblad* (*Kruidw.*).

Fierlaflonke, v. — Brugge en W.-VI. — Duivelsdrek (ook *Stercus diaboli* geheeten): zoo genoemd om zijnen *slinkenden* reuk. Dit product is het verdikt sap van *Ferula*

Asa-fetida L. (uitheemsche plant), dat soms als geneesmiddel (stuipwerende pillen) gebruikt wordt. — *Fierla* = verb. van *Ferula*, naam die 't volk bij den apotheker gehoord heeft; *flonk*, *flonke*, v. = in 't algem., een slecht voorwerp, zonder waarde, b. v. een vuil, versleten kleed, enz. Hier, in dit samengesteld w., drukt het de *minachting* van 't volk uit.

Fierlefijn, o. — W.-VI. — *Ægopodium Podagraria* L.; fr. *Égopode herbe-aux-goutteux*; vl. *Geitepoot*. — De plant werd gebruikt om het *flerecijn* (fr. *goutte*) te genezen. *Fierlefijn* is maar eene grove verminking van *flerecijn*.

Fijgeboom. — W.-VI. — Id. als VIJGEBOOM (VI.-Wk.).

Fikowijten, v. mv. — W.-VI. — *Sedum maximum* Sut.; fr. *Orpin de grande taille*; vl. *Groot Vetgroen*.

Filetten, v. mv. — Nederland. — Id. als STEENFLIER (VI. Wk.).

Fimme, v. — Nederland. — Z. FEME (Bijv.).

Finkoorde, v. — W.-VI. — *Vinca* L., in 't algem.; fr. *Pervenche*; vl. *Maagdepalm*. — In W.-VI. zegt men ook *Vinkoorde*. — Deze volksn. komen van den lat. naam *Vinca* en *koorde*: de plant geeft lange wortelspruiten (fr. *stolons*), die boven den grond loopen en door vorm en taatheid aan *koorden* gelijken.

Fistelkruid. — Nederland. — *Pedicularis palustris* L.; fr. *Pédiculaire des marais*; vl. *Moeraskartelblad*. — Werd eertijds in de heilkunde gebruikt om de *fistels* (fr. *fistules*) te genezen; vandaar *Fistelkruid*.

Flaweeltjes, o. mv. — Seeverghem en omstr. — Id. als FLUWEELTJES (VI. Wk.).

Fledderteer, m. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als *Fladdereer* (VI. Wk.). — Voor den uitgang *teer*, Z. HEKELTEER (VI. Wk.). — *Teer* is synoniem van *boom*: appelteer = appelboom, enz. Het eng. *tree* = boom, is hetzelfde w. met omzetting van de letter *r*.

Fleuruskruid. — Oultre (bij Ninove), Denderleeuw en omstr. — Id. als IJZERKRUID, 1° (VI. Wk.). — Wordt soms gebruikt (onder vorm van thee) als middel tegen de *pleuris* (*fleurus*, bij 't volk), fr. *pleurésie*.

Flierbloem. — Alken en omstr. — Id. als **Vlier** (VI. Wk.).

Flok, v. — Nederland. — *Eriophorum vaginatum* L.; fr. *Linaigrette engagée*; vl. *Scheededragend Wollegras*. — Na den bloeitijd is de plant als met witte *vlokken* wol be kroond; vandaar ook een andere volksn., *Heipluis-kens*, die elders gebr. wordt. — Z. VI. Wk.

Flokges, o. — Verb. van *Vlokgras*. — Zwijnaarde, De Pinte, Seeverghem. — Is in gebruik, bij de maaiers, om bijzonderlijk *Festuca ovina* L. en *F. heterophylla* Lmk., *Nardus stricta* L. en *Deschampsia flexuosa* Nees aan te duiden. Al deze grassoorten groeien in dichte, korte bossen en zijn daarom moeilijk om af te maaien. — *Vlok* = fr. *flocon* en ook *touffe*.

Floor, **Floorzaad**, o. — Brabant, Limburg. — Id. als **Sloor** en **Sloer** (VI. Wk.). — De bladeren zijn zacht als *floor*, *floor* = *fluweel* (fr. *velours*).

Flucia, v. — W.-VI. — Verb. van *Fuchsia*. — Z. **FLUC(H)SIA** (VI. Wk.).

Fluitekruid — Beeringen en omstr. — Id. als **Water-vlier** (VI. Wk.). — De kinderen maken *fluiten* van den hollen stengel.

Fluistek, m. — Beeringen en omstr. — Id. als 't voorg. w. — *Stek* = stok, fr. *bâton*.

Fransche-Klaver, v. — Nederland. — Id. als **Eeuwige-Klaver** (Bijv.).

Franschmannen. — Nederland. — *Fagopyrum tataricum* Gärtn.; fr. *Sarrasin de Tartarie*; vl. *Tartaarsche Boekweit*, ook *Fransche B.* genaamd. — Het volk meent dat de plant uit Frankrijk uitkomstig is; vandaar *Franschmannen*.

Freizekruid. — W.-VI. — *Potentilla sterilis* Gke; fr. *Potentille stérile*; vl. *Onvruchtbare Ganzerik*. — Een *kruid* dat zeer op *Freinze* (fr. *fraisier*) gelijk, voor bladeren, bloemen, enz., maar geene vruchten draagt.

Frotter, m. — W.-VI. — Soort van langachtigen **Aardappel**, anders ook *Tistje* geheeten.

Fruitenier, m. — W.-VI. — Eene soort van **Appel**.

Fruletabak, m. — W.-VI. — Uitspr. — *toebak* en ook

tubak, volgens de plaatsen. — Soort van lichte **Tabak** met *gefrulde* bladeren, anders ook *Leiletabak* geheeten. (*Kruidw.*).

G

Galgejong, o. — W.-VI. en bij L. Fuchs. — *Atropa Mandragora* L.; fr. *Mandragore*; vl. *Alruin*, *Tooverwortel*. — Men gaf den naam van *Galgejong* aan deze plant, zegt M. Samyn, wanneer deze onder eene *galg* groeide, *quia credebatur crescere ex patibulati semine*. Haar wortel, ook *Galgejong* genaamd, was vermaard bij de tooveressen. Ja, heden nog, zijn er lieden die zoo een *Galgejong* voor een behoedmiddel (fr. *amulette*), zorgvuldig bewaren en alom mededragen, fr. *main de gloire*, *mandegloire* (verb. van *mandragore*). — « Pythagoras heeft dit cruyt *Anthropomorphos* geheeten, om des wille dat de wortel van desen cruyde eenen mensche eens deels gelijk is. Maer de quacksalvers en de landtvaerders die hebben wortelen te koope, die en sijn also van selfs niet ghewassen, maer sijn van rietwortelen ghesneden na de figure van eenen mensche, ende dan setten sijn de wortelen wederom in deerde; so comen daer alsulcke wortelen wt, die van hayre, baert, ende ander dinghen eenen mensche ghelijck sijn. Ende daer lieghen sijn veel lueghenen toe, datmen dese wortel onder de galghe moet graven met seker ceremoniën, enz., dat enckel lueghen ende bedroch is. » (L. Fuchs, 1501-1566). — Men kan, zeggen sijn, dezen *Alruinwortel* niet uitrukken zonder plotselings dood te vallen; daarom neemt men eenen zwarten hond dien men met den steert aan die plant vastbindt, en, met het slag van middernacht, huischt men dien hond op met een groot geschreeuw. De hond springt vooruit, maar valt, met den uitgerukten wortel, dood ten gronde. Dan neemt men onbevreesd den wortel op en gaat er mée henen (*Kruidw.*).

Het *Galgejong* wordt ook *Duiveljong* genoemd.

Galle-boven-de-aarde, v. — Uitspr. — *d'irde*. — Zwijnaarde, Seeverghem, Eecke, Sint-Denijs-Westrem. — Id. als **SANTORIEBLOEMKES** (VI. Wk.). — De smaak der plant is bitter als *gal*. — Daarenboven, zegt J. Paelinck, wordt de plant veel gebruikt tegen de *gal* (fr. *bile*). Men zet ze te trekken op jenever, waarvan de gallijder nu en dan een glasje neemt. — Z. de andere toepassingen dezer nuttige plant, in 't lat. Wk., bl. 504 : **ERYTHRAEA** (fig. 25).

Fig. 25. — *Erythraea Centaurium*.

Galle-der-aarde, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Galvejong, o. — Verb. van *Galgejong*. — Z. dit w. (Bijv.).

Gamanderlijn, o. — W.-VI. — *Veronica Chamaedrys* L.;

fr. *Véronique Petit-Chêne*; vl. *Gamander Eereprijs*. — *Gamander* = *Teucrium Chamaedrys* L.; fr. *Germandrée Petit-Chêne*; de *Veronica Ch.* gelijkt er zeer op, maar is kleiner van gestalte; vandaar het vkw. *Gamanderlijn*. — *Gamander* zelf is waarschijnlijk eene verb. van 't fr. *Germandrée*.

Ganzemoes, o. — W.-VI. — Z. **GANZEMOERE** (VI. Wk.).

Ganzepoethout. — W.-VI. — Id. als **BEENHOUEWERSHOUT** (Bijv.). — De takken zijn *rood* van kleur gelijk de *pooten* der *ganzen*.

Garzerij, **Gerzerij**, v. — W.-VI. (Uitspr. *gezzerie*). — Eene weide, een grasveld, fr. *pré*, bijzonderlijk bij of rond eene woning (*Kruidw.*).

Gaschoenje. — Z. **ASCHOENJE** (Bijv.).

Gaskoenje, v. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Gebloemte-Iefte, v. — Z. **IEFTE** (Bijv.).

Geblutst. — Z. 't volg. w.

Gebuild. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Eene vrucht die op een hard voorwerp valt en gekneusd is, noemt men *gebuilt*. — In Zuid. Belg.-Limb., zegt men *geblutst* (uitspr. *gebleuts*). — In Brabant: *gebutst*; fr. *bosselé*, *meurtri*, — *Buil*, v. = fr. *bosse*.

Gebutst. — Z. 't voorg. w.

Geel-Klaverrankskens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Trifolium procumbens* L. en *T. minus* Relhan; fr. *Trèfle couché* en *T. nain*; vl. *Liggende Klaver* en *Dwerg-K.* — De bloemen dezer klaversoorten zijn *geel* en de fijne stengels gelijken op kleine *ranken* (fr. *sarments*).

Geel-Rankskens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **EENDENDERM** (VI. Wk.). — De bloemen zijn *geel* en de fijne buigbare stengels gelijken op kleine *ranken* (fr. *sarments*).

Geer. — Z. **WILDE** — (Bijv.).

Geinst, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **GINST** (VI. Wk.).

Geinstdoorn, m. — Denderwindeke. — Id. als **HEKSENHOUT** (VI. Wk.).

Geitepoot, v. — Nederland. — Id. als **DRIJBLAD** (VI. Wk.). — *Geitepoot* is de letterlijke overzetting van den lat. naam der plant *Ægopodium*; deze komt, op zijne beurt, van 't gr. en bet. *Pied de chèvre*, in 't fr.

Gèjen, werkw. — Z. **WIEËN** (Bijv.).

Gele-Boterstampers, m. mv. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als **BOTERSTAMPERS** (VI. Wk.). — De bloemen zijn *geel* van kleur.

Gele-Gaperkens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **GAPERKE(N)S**, 2° (VI. Wk.).

Gele-Kiek, m. — Nederland. — Id. als **HARING** (VI. Wk.).

Gele-Klie. — Nederland. — *Medicago Lupulina* L.; fr. *Luzerne Lupuline*; *Lupuline*; vl. *Hoppe-Rupsklaver*. — *Klie* = *Klee* (z. VI. Wk.) = *Klaver*. — De plant gelijkt op klaver met gele bloemen.

Gele-Netel, v. — Denderwindeke en omstr. — *Galeobdolon luteum* Huds.; fr. *Galéobdolon jaune*; vulg. *Ortie*

Galle-boven-de-aarde, v. — Uitspr. — *d'irde*. — Zwijnaarde, Seeverghem, Eecke, Sint-Denijs-Westrem. — Id. als **SANTORIEBLOEMKES** (VI. Wk.). — De smaak der plant is bitter als *gal*. — Daarenboven, zegt J. Paelinck, wordt de plant veel gebruikt tegen de *gal* (fr. *bile*). Men zet ze te trekken op jenever, waarvan de gallijder nu en dan een glasje neemt. — Z. de andere toepassingen dezer nuttige plant, in 't lat. Wk., bl. 504 : **ERYTHRAEA** (fig. 25).

Fig. 25. — *Erythraea Centaurium*.

Galle-der-aarde, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Galvejong, o. — Verb. van *Galgejong*. — Z. dit w. (Bijv.).

Gamanderlijn, o. — W.-VI. — *Veronica Chamaedrys* L.; fr. *Véronique Petit-Chêne*; vl. *Gamander Eereprijs*. — *Gamander* = *Teucrium Chamaedrys* L.; fr. *Germandrée Petit-Chêne*; de *Veronica Ch.* gelijkt er zeer op, maar is kleiner van gestalte; vandaar het vkw. *Gamanderlijn*. — *Gamander* zelf is waarschijnlijk eene verb. van 't fr. *Germandrée*.

Ganzemoes, o. — W.-VI. — Z. **GANZEMOERE** (VI. Wk.).

Ganzepoethout. — W.-VI. — Id. als **BEENHOUEWERSHOUT** (Bijv.). — De takken zijn *rood* van kleur gelijk de *pooten* der *ganzen*.

Garzerij, **Gerzerij**, v. — W.-VI. (Uitspr. *gezzerie*). — Eene weide, een grasveld, fr. *pré*, bijzonderlijk bij of rond eene woning (*Kruidw.*).

Gaschoenje. — Z. **ASCHOENJE** (Bijv.).

Gaskoenje, v. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Gebloemte-Iefte, v. — Z. **IEFTE** (Bijv.).

Geblutst. — Z. 't volg. w.

Gebuild. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Eene vrucht die op een hard voorwerp valt en gekneusd is, noemt men *gebuilt*. — In Zuid. Belg.-Limb., zegt men *geblutst* (uitspr. *gebleuts*). — In Brabant: *gebutst*; fr. *bosselé*, *meurtri*, — *Buil*, v. = fr. *bosse*.

Gebutst. — Z. 't voorg. w.

Geel-Klaverrankskens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Trifolium procumbens* L. en *T. minus* Relhan; fr. *Trèfle couché* en *T. nain*; vl. *Liggende Klaver* en *Dwerg-K.* — De bloemen dezer klaversoorten zijn *geel* en de fijne stengels gelijken op kleine *ranken* (fr. *sarments*).

Geel-Rankskens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **EENDENDERM** (VI. Wk.). — De bloemen zijn *geel* en de fijne buigbare stengels gelijken op kleine *ranken* (fr. *sarments*).

Geer. — Z. **WILDE** — (Bijv.).

Geinst, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **GINST** (VI. Wk.).

Geinstdoorn, m. — Denderwindeke. — Id. als **HEKSENHOUT** (VI. Wk.).

Geitepoot, v. — Nederland. — Id. als **DRIJBLAD** (VI. Wk.). — *Geitepoot* is de letterlijke overzetting van den lat. naam der plant *Ægopodium*; deze komt, op zijne beurt, van 't gr. en bet. *Pied de chèvre*, in 't fr.

Gèjen, werkw. — Z. **WIEËN** (Bijv.).

Gele-Boterstampers, m. mv. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als **BOTERSTAMPERS** (VI. Wk.). — De bloemen zijn *geel* van kleur.

Gele-Gaperkens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **GAPERKE(N)S**, 2° (VI. Wk.).

Gele-Kiek, m. — Nederland. — Id. als **HARING** (VI. Wk.).

Gele-Klie. — Nederland. — *Medicago Lupulina* L.; fr. *Luzerne Lupuline*; *Lupuline*; vl. *Hoppe-Rupsklaver*. — *Klie* = *Klee* (z. VI. Wk.) = *Klaver*. — De plant gelijkt op klaver met gele bloemen.

Gele-Netel, v. — Denderwindeke en omstr. — *Galeobdolon luteum* Huds.; fr. *Galéobdolon jaune*; vulg. *Ortie*

jaune; vl. *Gele Goudnetel*. — De bloemen zijn geel en de bladeren gelijken op die der *Netel*.

Gele-Waterroos, v. — Heyst-op-den-Berg. — Id. als **GELE-WATERLELIE** (VI. Wk.).

Gelen-Hanenkam, m. — Denderwindeke en omstr. — *Iris Pseudo-Acorus* L.; fr. *Iris Faux-Acore*; vulg. *Glaïeul des marais*; vl. *Gele Lischbloem* of *G. Bloemlich*. — De wortels, zegt M. H. Van Wilder, knauwt men (gelijk de *Rhabarber*), tegen de maagpijn. Men maakt er ook maagbitter mede. — Z. ook **IRIS PSEUDO-ACORUS**, in ons lat. Wk. (fig. 26).

Gelikawortel, m. — W.-VI. — *Angelica Archangelica* L.; fr. *Angélique officinale*; vl. *Genezende Engelwortel*. — *Gelika* = verb. van *Angelica*.

Gendarmen, m. mv. — Herdersen en omstr. — Id. als **BORSTELS** (VI. Wk.). — De zwarte bloemhoofdjes (vóór de ontlouking) gelijken niet slecht aan de zwarte *gendarmen*-hoeden.

Gendarmhoed, m. — Zwijnaarde en omstr. — Uitspr. *Gendurmh.* — Id. als **WIJWATERSBORSEL** (VI. Wk.). — Zoo genoemd naar den vorm der bloeiwijze.

Geraamte, o. — In Holl.-Limb. — Id. als **MARENTAK** (VI. Wk.). — De plant ziet er zoo mager, zoo naakt en zoo hoekachtig uit, bijna gelijk een *geraamte* (fr. *squelette*). — Elders zegt men ook *Raanist*.

Fig. 26. — *Iris*.

Gerspeme, v. — Verb. van *Graspeem*. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als **PEMEN** (VI. Wk.).

Gerzerij, v. — W.-VI. — Id. als **GARZERIJ** (Bijv.).

Geulkenshout. — Reckheim en omstr. — Id. als **GAGEL** (VI. Wk.). — *Geul*, v. = eigenlijk, *nauwe invaart*; *enge haveningang* (fr. *chenal*). Hier is dat w. in eenen uitgebreiden zin genomen, en de naam der plant = hout dat nevens waterplassen, moeraspoelen, enz. groeit.

Geuzenbloem, v. — Diest en omstr. — Id. als **BLAUWBLOEM** (VI. Wk.). — De *geuzen* en liberalen gebruiken deze bloem als kenteeken.

Gierst, v. — Heyst-op-den-Berg. — *Panicum miliaceum* L.; fr. *Panic Millet*; vl. *Gierst*.

Ginnebeer, v. — W.-VI. — *Zingiber officinale* Bosc.; fr. *Gingembre officinal*; vulg. *Gingembre*; vl. *Gember*. — In W.-VI. hoort men ook *Gienebeer*, *Ginebère* en *Gineberge*. — Al. deze volksn. zijn verb. van den lat. naam *Zingiber* (fig. 27).

Gijbe, v. — W.-VI.

— De vrucht van den *Crataegus* L.; fr. *Aubépine*; vl. *Hagedoorn*. — Men zegt ook *Hiepe*.

Giroffel, m. — W.-VI. — Id. als **GIROFLIERS** (VI. Wk.).

Glei, o. — W.-VI. — Lang, gezuiverd Roggestrooi, waar al de bucht uitgeschud is. Het dient om huizen te dekken, enz.

Glis, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **GRACHTLISCH** (VI. Wk.).

Fig. 27. — *Zingiber officinale*.

Godelieve-Lelie, v. — W.-VI. — Id. als GEEL-LELIE (VI. Wk.).

Godewaar, Godeware, v. — W.-VI. — *HYPERICUM PERFORATUM* L.; fr. *Millepertuis perforé*; vl. *Doorboord Herts-hooi*; *St-Janskruid*. — De plant bloeit rond het feest van den H. *Godewardus* (of *Godehardus*) dat in 't begin van Mei gevierd wordt (fig. 28).

Fig. 28. — *Hypericum*.

Godsgenade, v. — W.-VI. — *Gratiola officinalis* L.; fr. *Gratiolle officinale*; vl. *Genezend Genadekruid*.

Goezemoeze, v. — W.-VI. — Id. als MUUR (VI. Wk.). — Verb. van *Ganzemoes* = *Ganzemuur*.

Gokelbloem, v. — W.-VI. — *Papaver Rhœas* L.; fr. *Coquelicot*; vl. *Kolbloem*. — *Gokel* is eene verb. van den fr. naam *Coquelicot*.

Gorsgras, o. — Nederland. — *Glyceria maritima* Wahl.; fr. *Glycérie maritime*; vl. *Zee-Zoetgras*; *Zee-Vlotgras*. — *Gors* = aangeslibd land bij de zee, enz.; fr. *alluvion*. Deze grassoort groeit in de *gorzen* der zee.

Gortrijst, v. — Nederland. — Id. als EMERKOORN (Bijv.).

Goudhaansvoer, o. — Nederland. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Witte Doove-Netel*. — Dient tot *voer* (verkorting van *voeder*, fr. *nourriture*) voor zekere soorten van *goudhaantjes* (fr. *chryso-mèles*), behorende tot de schildvleugelige insecten.

Goudmijne, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als Gouden-MANDEKEN (VI. Wk.). — In andere gedeelten van W.-VI., is deze naam synoniem van GELE-RIJSTPAP (VI.

Wk.). — De bloemen dezer plantsoorten zijn zeer *talrijk* en geel als *goud*.

Greinenhout. — W.-VI. — Bij timmerlieden, zegt M. Samyn, id. als Noordsch dennenhout.

Griete, v. — W.-VI. — Verminking van *Marguerite*, naam van eene hofbloem: *Aster sinensis* L.; fr. *Reine Marguerite*.

Grijm, Grijmsel, Grijmte, v. — W.-VI. — Eene graanziekte, in 't fr. *Cariegenaamd*, in 't lat. *Tilletia Caries* Tul. — De aangetaste graankorrel verandert in een zwart stof, gelijkende op 't rookzwartsel (fr. *suie*), dat in W.-VI. den naam van *grijm*, enz. draagt. — Die ziekte wordt ook *Lugge* genaamd.

Grijze-Olie, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als GRIJZOLEI (VI. Wk.).

Grijzorie, v. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Fig. 29. — *Malva sylvestris*.

Grilkieker, Grilkijker, m. — Nederland. — *Viola tricolor* L.; fr. *Violette tricolore*, vulg. *Pensée sauvage*; vl. *Driekleurig Violtje*. — De bloemen (bijzonder bij de gekweekte var.) gelijken dikwijls op een menschen-aangezicht, dat daar zoo *grillig* staat te *kijken*.

Gringellen, v. mv. — W.-Vl. — Id. als HEILIG-HART (Vl. Wk.).

Groensel, o. — Bijna overal. — Moeskruid tot voedsel der menschen; fr. *légumes, herbes potagères*. — Porei, kervel, zurkel, enz. zijn *groensels*.

Groffelier, m. — W.-Vl. — Id. al STEENFLIER (Vl. Wk.).

Grondkruid. — Kerkom en omstr. — *Ajuga reptans* L.; fr. *Bugle rampante*; vl. *Kruipend Senegroen*. — Het grootste gedeelte van de plant is als tegen den grond geplakt: vandaar de naam.

Groot-Paternosterkruid, o. — Denderwindeke en omstr. — *Malva sylvestris* L.; fr. *Mauve sauvage*; vl. *Groote Maluwe* (fig. 29). — De kinderen steken de vruchten der plant op eenen draad en vormen zoo eenen krans, den « Paternoster » gelijkend. — De *Malva rotundifolia* L.; fr. *Mauve à feuilles rondes*; vl. *Rondbladige Maluwe*, wordt aldus ook gebezigd, maar, dewijl de vruchten *kleiner* zijn, wordt zij *Klein-Paternosterkruid* genaamd.

Gruitbloempje. — Lillo en omstr. — *Hottonia palustris* L.; fr. *Hottonie des marais*; vl. *Waterviolier*. — Plant die in de *gruit*, d. i. in de modder, het slijk der slooten wast.

Gruunkloten, v. mv. — Op vele plaatsen, in Holl.-Limburg. — Id. als REGENOTE(N) (Vl. Wk.). — Vglk. met het fr. *Reine-Claude*. — Deze pruimen zijn *groen* (= *gruun*) van kleur en hebben den vorm van eenen *kloot* (fr. *boule, sphère*).

H

Haagboterbloem — W.-Vl. — Id. als SPEENKRUID (Vl. Wk.). — Groeit gewoonlijk aan den voet der *hagen* (fr. *haies*) en draagt gele bloemen gelijk vele *boterbloemen* (fr. *renoncules*).

Haagranken, v. mv. — Herenthals en omstr. — Id. als HAGEWINDE (Vl. Wk.).

Haamspeen, v. — Maastricht en omstr. — Id. als HAAMSPOEN (Vl. Wk.).

Haarlem's-Klokkenspel, o. — Nederland. — Eene var. van *Saxifraga granulata* L.; fr. *Saxifrage granulée*; vl. *Knollige Steenbreek*, met *gevulde*, d. i. *dubbele* bloemen (fr. vulg. *à fleurs doubles*).

Haarpioene, v. — W.-Vl. — *Paeonia tenuifolia* L.; fr. *Pivoine à feuilles menues*; vl. *Fijnbladige Pioen*. — De bladeren zijn zoo fijn doorgesneden dat zij op *haren* (fr. *cheveux*) gelijken.

Hagebinde, v. — Poperinghe, Steene (bij Oostende). — Id. als HAGEWINDE (Vl. Wk.).

Hagel-en-zijn-Maat, v. — W.-Vl. — *Saxifraga umbrosa* L.; fr. *Saxifrage des lieux ombragés*; vulg. *Désespoir du peintre*; vl. *Lommerlievende Steenbreke*.

Hagelte, Agelte, v. — W.-Vl. — Id. als GAGEL (Vl. Wk.). — « Het volk drinkt thee van Hagelte, zegt M. Samyn, om den (*sic*) koorts te genezen. De gedroogde Hagelte riekt eenigszins lijk de wortels van Rhabarber. Men gebruikt de Hagelte om aan het bier zekere bittere en dronkenmakende eigenschappen te geven en de hop te vervangen. De heidebewoners maken er ook bezems van. » — De twee bovenstaande volksn. zijn waarschijnlijk maar eene verb. van den vl. naam *Gagel*.

Hageriet, o. — W.-Vl. — *Calamagrostis epigeios* Roth; fr. *Calamagrostide terrestre*; vl. *Aardsch Rietgras*; vulg. *Duinriet*. — Deze grassoort, door hare gestalte, gelijkt op een *Riet* en zij groeit gewoonlijk tusschen struiken en *hagen*.

Halm, m. — 1° Bijna overal: *Stengel* der grassoorten, fr. *chaume, tige des Graminées*; 2° te Beeringen: *Holcus lanatus* L.; fr. *Houlque laineuse*; vl. *Wollig Zorggras*; 3° in W.-Vl.: *Ammophila arenaria* Link; fr. *Ammophile des sables*; vulg. *Oyat*; vl. *Zandgras*. — Deze grassoort groeit in het duinzand, waar het ook veel geplant wordt om het zand vastheid te geven.

Halve-Frankenkruid. — Oultre (bij Ninove). — *Lysimachia Nummularia* L.; fr. *Lysimaque Nummulaire*; vl. *Jodenkruid*. — De bladeren zijn rond gelijk een muntstuk; vandaar ook de lat. naam *Nummularia* (*nummus* = muntstuk).

Handjesbloem. — Nederland. — *Orchis latifolia* L.; fr. *Orchis à larges feuilles*; vl. *Breedbladig Standelkruid*; ook *Handekenskruid*. — De onderaardsche knollen zijn handvormig verdeeld.

Hanekam, m. — 1° Te Lebbeke, Denderleeuw en omstr.: *Monarda didyma* L.; fr. *Monarde didyme*. — De roode bloeiwijze der plant gelijk aan een hanekam. — 2° In W.-Vl.: *Cynosurus cristatus* L.; fr. *Crételle commune*; *Cynosure à crêtes*, enz.; vl. *Kamdragende Cynosurus*; vulg. *Kamgras*. — Zooals al de voorgaande namen het genoeg aanduiden, gelijk de bloeiwijze van deze grassoort op eenen hanekam (fr. *crête de coq*). — Z. ook 't volg. w.

Hanekammen, m. mv. — Herenthals en omstr. — Id. als HANEPOOTEN (Vl. Wk.). — De bloemkroon is rood en doorgesneden gelijk een hanekam (fr. *crête de coq*).

Hanekammetjes. — Nederland. — *Onobrychis viciaefolia* Scop.; fr. *Sainfoin à feuilles de vesce*; vulg. *Sainfoin*, *Esparcette*; vl. *Hanekamklaver*. — Voor uitleg, z. de voorg. woorden.

Haneklauw, m. — Diest en omstr., Gheel, Westerloo. — Id. als HANEPOOTEN (Vl. Wk.).

Haneklooten, m. mv. — W.-Vl. — Id. als HERTEROOZE (Bijv.).

Haneklootjes, o. mv. — Nederland. — Id. als SPEENKRUID (Vl. Wk.). — Het volk heeft eenige gelijkenis gevonden tusschen de *knotsvormige* wortels dezer plant en *haneklootjes* of teelballen van den haan.

Hanenstat, m. — Coursel en omstr. — Verb. van — *steert* of *staart*. — *Narthecium ossifragum* Huds.; fr. *Narthécie des marais*; vl. *Moeras-Narthecium*; vulg. *Sipelgras*. — Het volk vindt dat de bloeiende plant (bladeren en bloemen te samengenomen) met een *hanenstaart* overeenkomt.

Hanespoor, v. — Herenthals en omstr. — Id. als HANEPOOTEN (Vl. Wk.).

Hanetree, m. — Nederland. — *Anagallis arvensis* L.; fr. *Mouron des champs*; vl. *Akker-Basterdmuur*.

Hanevoet, m. — Nederland. — Algem. naam om het geslacht *Ranunculus* L.; fr. *Renoncule*; vl. *Ranonkel*; *Boterbloem* te beteekenen.

Hangt-op-d'haag, v. — Lebbeke, Hendersem. — Id. als HOFRANK (Vl. Wk.). — De plant heeft een fijnen, zwakken stengel die aan de *hagen kleeft* om zich recht te houden.

Harde-Koppen, m. mv. — W.-Vl. — Id. als IJZERKKUID (Bijv.). — De bloemhoofdjes (fr. *capitules*) dezer plant (*Centaurea Jacea* L.) zijn zeer hard.

Hard-Hoofden, o. mv. — W.-Vl. — Id. als 't voorg. w.

Harik, m. — W.-Vl. — Men zegt ook *Harink*, *Herik*, *Herrik*. — Id. als HARING (Vl. Wk.).

Harrenteer, m. — Prov. Limburg: op eenige plaatsen. — Id. als HEKELTEER (Vl. Wk.). — Verb. van *Harden-teer*: het hout is zeer hard. De uitgang *teer* is 'tzelfde als *laar*, *leer*; men vindt: *notelaar* en *notelteer*, *mispelaar* en *mispelteer*, enz. Als deze uitgangen zijn synoniem van *boom*.

Haverbezie, v. — Bij Kiliaan, vindt men dit woord in den zin van *Vaccinum Myrtillus* L.; fr. *Airelle Myrtille*; vulg. *Myrtille*; vl. *Mirtenbeziestruik*.

Hazegès, o. — Zwijnaarde, Eeverghem, Eecke, Sint-Denijs-Westrem. — Id. als HAZEGERS 2°) (Vl. Wk.).

Hazeklaver, m. — Mall, Sluizen en omstr. — *Oxalis stricta* L.; fr. *Oxalide droite*; vl. *Rechtstandige Klaverzuring*. — Men zegt dat de *hazen* op deze plant zeer lekkerd zijn.

Hazemuil, v. — W.-Vl. — Id. als HAZEBAKKESSEN (Vl. Wk.).

Hazengerwe, v. — Nederland. = Id. als GERF (Vl. Wk.).

Hazengras, o. — 1° In Nederland: id. als 't voorg. w.; 2° te Denderwindeke en omstr.: *Alopecurus agrestis* L.; fr. *Vulpin des champs*; vl. *Veld-Vossestaart*; 3° te Tongeren en omstr.: verscheidene soorten van *Agrostis* L.;

fr. *Agrostide*; vl. *Struisgras*. — Al deze planten, of groeien waar de *hazen* geerne hun verblijf houden, of zijn hoogstens goed om door de *hazen* afgeknabbeld te worden.

Hazenkelver, v. — Nederland. — Id. als HAZENGERWE (Bijv.), waarvan dit w. maar eene verb. is.

Hazenklaver, v. — Nederland. — *Oxalis stricta* L. en *O. Acetosella* L.; fr. *Olaxide droite* en *O. Petite-Oseille*; vl. *Rechstandige* en *Gewone Klaverzuring*. — Z. ook HAZEKLAVER (Bijv.).

Hazepootje, o. — Nederland. — *Trifolium arvense* L.; fr. *Trèfle des champs*; vl. *Veld-Klaver*.

Hazetjok, m. — Oost-Roosebeke, Wielsbeke en omstr. — Z. HERTEROOZE (Bijv.).

Heed, o. — Zwijnaarde, W.-Vl. — Id. als HEIDE (Vl. Wk.), waarvan dit w. eene verb. is. — Eng. *heath*.

Heelblaadjes. — Nederland. — *Pulicaria dysenterica* Gärtn.; fr. *Pulicaire dysentérique*; vl. *Vlooienkruid*; *Heelkruid*. — De bladeren werden eertijds in de *heelkunde* gebezigd tegen den *bloedloop*, (fr. *dysentérie*).

Heelblad. — Nederland. — *Thalictrum flavum* L.; fr. *Pigamon jaune*; *Thalictre* -; vl. *Gele Snelgroei*. — Bij 't volk wordt de plant nog gebruikt (bijzonder de wortel) als zuiverend *heelmiddel*.

Heemst, m. — Oost-Roosebeke en omstr.; Gheel, Westerlo. — *Althaea officinalis* L.; fr. *Guimauve officinale*; vl. *Genees-Heemst* (fig. 10). — Plant, gewoonlijk rond het *heim* of *heem* (fr. *ferme*) gekweekt, voor hare genezende eigenschappen: vandaar *Heemst* genoemd. — Z. ook ARTEEWORTEL (Vl. Wk.).

Heemstwortel, m. — Z. 't voorg. w. — 't Is de *wortel* die bijzonder in gebruik is.

Heerd, m. — Land van Aalst. — Vlasstengel; fr. : *tige de Lin*.

Heers, v. — Nederland. — Id. als DRIJBLAD (Vl. Wk.).

Heet, bijv. — In W.-Vl. = vroeg rijp, vroegtijdig; fr. *précoce*, *hâtif*.

Heetegaal, v. — Nederland. — *Ononis spinosa* L.; fr. *Bugrane épineuse*; vl. *Gedoórnd Stalkruid*. — *Heete*

is waarschijnlijk eene verb. van *Heed* = *Heide* (z. hooger); fr. *bruyère*.

Heggесering, v. — Nederland. — *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*. — De bloemen lijken op die van de *Sering* (fr. *Lilas*) en de struik groeit in de *heggen* of hagen.

Heidepluis, v. — Nederland. — Id. als HEIPLUISKENS (Vl. Wk.) en dezelfde uitleg.

Heidensch-Wonderkruid. — Nederland. — *Solidago Virga-aurea* L.; fr. *Solidage Verge-d'or*; vl. *Guldenroede*. — In den ouden tijd beweerde men dat dit kruid allerlei ziekten genas en het werd voor een waar *Wonderkruid* gehouden. Heden wordt het nog gebr. als waterafzettend, tegen de waterzucht.

Heinenteer, m. — Antwerpen en omstr.; de Kempen. — Id. als HEKELTEER (Vl. Wk.). — Dient om te *heinen* (fr. *enclore*) of *heiningen* (fr. *clôtures*, *haies*) te maken.

Heiningbessen, v. mv. — Nederland. — Id. als FRAMBOZE(N) (Vl. Wk.). — Voor *heining*, z. 't voorg. w.

Heiratelen, m. mv. — Moll en omstr. — *Pedicularis palustris* L.; fr. *Pédiculaire des marais*; vl. *Moeras-Kartelblad*. — Groeit op vochtige *heiden* en lijkt aan *Ratelen* (*Rhinanthus*).

Heiroosje. — Nederland. — *Antennaria dioica* Gärtn.; fr. *Antennaire dioïque*; vulg. *Pied-de-chat*; vl. *Tweehuzige Kattepoot* of *Droogbloem*. — De roodachtige bloemhoofdjes lijken op kleine *roosjes* en de plant groeit op drogen zand- en *heigrond*.

Helster, m. — W.-Vl. — Id. als HEKELTEER (Vl. Wk.).

Hemdeknopjes, o. mv. — W.-Vl. — Id. als WITTEKNOP (Vl. Wk.). — Uitleg is onnoodig.

Hemdsknopskes, o. mv. — Beerlingen en omstr. — Id. als REINEVAREN (Vl. Wk.). — De bloemhoofdjes lijken op *hemdsknopjes*.

Hemelgrond, m. — W.-Vl. — Teelaarde; fr. *terreau*, *terre végétale*, *humus*. — *Hemel* wijst hier terug op de *goede* kwaliteit van dien grond.

Hemst, m. — W.-VI. en Prov. Brabant. — Id. als **HEEMST** (Bijv.).

Hennepik, v. — Nederland. — *Poa pratensis* L. en *P. trivialis* L.; fr. *Paturin des prés* en *P. commun*; vl. *Weide-Beemdgras* en *Ruwachtig B.* — De hennen pikken geerne de bladeren dezer grassoorten.

Hepelbraam, v. — W.-VI. — Id. als **HIPPEBRAAM** (Bijv.).

Herdersbeurze, v. — Antwerpen en omstr. — Id. als **BEURZEKENSKRUID**, 1°) (VI. Wk.).

Herel, **Heerl**, m. — W.-VI. — Vlasstengel, groen of droog; fr. *tige de Lin*.

Herf. — Pepinghen (bij Halle). — Id. als **GERF** (VI. Wk.). — Met de geperste bladeren strijkt men het hoofd der jonge kinderen om er de pellen (*erf* of *herf* geheeten) te doen verdwijnen (V. Cousinne).

Herik, **Hering**, v. — Nederland. — Id. als **HARING** (VI. Wk.).

Herk, v. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Hernlaar, m. — W.-VI. — Id. als **HEKELTEER** (VI. Wk.).

Hertril, m. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Hertebaard, **Ertebaard**, m. — W.-VI. — *Ornithopus perpusillus* L.; fr. *Ornithope délicat*; vulg. *Pied-d'oiseau*; vl. *Teeder Vogelpootje*.

Herterooze, **Hertrooze**, v. — W.-VI. — Id. als **VIJF-VINGERKRUID** (VI. Wk.). — « De Hertrooze wordt bij 't volk geprezen als goede medecijne voor de maag », zegt M. Samyn. — De bloem lijkt op een geel *roosje*, en daar zij als weldoend gehouden wordt voor de maag of het *hert* ('tgeen op 'tzelfde uitkomt voor het volk), werd zij *herterooze* genaamd.

Hertrik, m. — Leuven en omstr. — Id. als **HEDDERIK** (VI. Wk.).

Heul, m. — Denderwindeke en omstr. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop* (fig. 30). — *Heul* is 'tzelfde als *hol* en duidt op de groote, *holle* vruchten der plant.

Heulbol, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Fig. 30. — Zaaibol van *Papaver*.

Heulenteul, m. — Hier en daar in Prov. Limburg. — Verb. van *Holenteer* (z. Bijv.).

Heulkoppen, m. mv. — Antwerpen en omstr. — Id. als **HEULBOL** (Bijv.).

Heultoppen, m. mv. — Berthem en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Heuning. — Z. **HONING** (Bijv.).

Heupelbramen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **HUPPELBRAMEN** (VI. Wk.).

Hiefte, v. — W.-VI. — Z. **IEFTE** (Bijv.).

Hiep(e), v. — W.-VI. — Id. als **GIJBE** (Bijv.).

Hiet, v. — Nederland. — Id. als **HEED** (Bijv.). — Verb. van *Heide*; *Calluna vulgaris* Salisb.; fr. *Callune commune*; vl. *Struikheide*.

Hiethekel, m. — Nederland. — *Genista anglica* L.; fr. *Genêt d'Angleterre*; vl. *Stekelbrem*. — *Hiet* = hier *heide*, fr. *bruyère*, d. i. eene uitgestrektheid lands met heideplanten bewassen; *hekel*, zinspeelt op de punten of doorns der plant.

Himst, m. — W.-VI. — Id. als **HEEMST** (Bijv.).

Hippebraam, v. — W.-VI. — *Rosa canina* L.; fr. *Rose de chien*, vulg. *Églantier*; vl. *Hondsroos*, *Egelantier*, eng. *Heptree*. — Het eng. *hep* of *hip* bet. *Egelantierbezie*, fr. *gratte-cul*. — Vglk. *Hepelbraam*, *Huppelbraam*, *Hoppelbraam*, enz., die allen dezelfde bet. hebben (fig. 17).

Hippen(e), **Ippen(e)**, o. — W.-VI. — De vruchtbol van het vlas; fr. *fruit du Lin*.

Hirelir, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **HERRELEER** (VI. Wk.).

Hirs, v. — Nederland. — Id. als **HEERS** (Bijv.).

Hittel, m. — In 't Brugsche, wordt dit w. gebruikt voor *Netel*, fr. *Ortie*. — Dit ware de echte vorm, indien het w. afstamde van *heet*, *hitte*, gelijk het lat. *Urtica* van 't werk w. *urere* = branden.

Hivernagie, v. — Bij de landbouwers in W.-VI. = mengeling van Rogge en Vitsen, dienende tot voeder van het vee; fr. *hivernage*.

Hocht, m. — Lubbeek en in 't Hageland. — Een struik, 't zij van houtgewas, 't zij van een kruid (fr. *touffe, arbrisseau*), b. v. een aardappelstruik, een heesterstruik, is een *hoch*. — In W.-Vl., zegt men *Hut*, in denzelfden zin (z. Vl. Wk.).

Hoedje, o. — Denderwindeke en omstr. — *Vinca minor* L.; fr. *Pervenche à petites feuilles*; vl. *Kleine Maagdepalm*. — De bloemkroon heeft den vorm van een omgekeerd *hoedje*.

Hoenderhaag, v. — Denderwindeke, Oultre (bij Ninove), Lebbèke, Denderleeuw. — Id. als ONDERHAAG (Vl. Wk.), waarvan deze naam eene verb. is.

Hoephout, o. — Nederland. — *Salix amygdalina* L.; fr. *Saule à feuilles d'Amandier*; vulg. *Osier brun*; vl. *Amandelbladige Wilg*. — Het *hout* dient om *hoepen* (fr. *cerceaux*) te maken.

Hofgars, o. — Z. HOFGRAS (Bijv.).

Hofgras, o. — W.-Vl. en op vele andere plaatsen. — *Poa annua* L.; fr. *Paturin annuel*; vl. *Klein Beemdgras*. — Dit *gras* komt veel in de *hoven* en bijzonder in de lanen (fr. *allées*) die niet wel onderhouden worden.

Hofklaver, v. — Herenthals en omstr. — Id. als HAZEKLAVER (Vl. Wk.). — De planten zijn drijbladig als *Klaver* en komen veel in de *hoven*.

Hofkruid, o. — Meerbeke (bij Ninove). — Id. als *Schijtkruid* (Vl. Wk.). Kwaad *kruid* dat zeer overvloedig in de *hoven* te vinden is.

Hofzwaard, o. — Oostham en omstr. — Verscheidene soorten van *Gladiolus* L.; fr. *Glaieul*; vl. *Zwaardlisch*, maar bijzonder de *Gladiolus gandavensis* Van Houtte, die 't meest in de *hoven* gekweekt wordt. De bladeren dezer planten lijken op een *zwaard*.

Hokkeldemokkel, m. — W.-Vl. — Zoo noemt men in zekere streken, zegt M. Samyn, den *Geranium sanguineum* L.; fr. *Géranium sanguin*; vl. *Bloedroode Ooievaarsbek*.

Holde, bijv. — W.-Vl. — Waar een hol in is; fr. *creux*. — De stroohalmen zijn *holde* (*Kruidw.*).

Holderteer, m. — Nederland. — Id. als HOLENTEER (Bijv.).

Holeerze, **Holleerze**, v. — W.-Vl. — Verscheidene soorten van *Primula* L.; fr. *Primevère*; vl. *Sleutelbloem*. — De saamgegroeide kelkblaadjes (fr. *sépales*) dezer planten vormen eene buis of *laars* (ook soms *leers* genaamd, fr. *botte*), die 't onderste gedeelte der bloemkroon omgeeft. Deze laars is bijna altijd trechter- of buikvormig (bijzonder na den bloei), zoo dat zij er als *hol* (fr. *creux*) uitziet: vandaar *Holleerze* (fig. 31).

Holenteer, m. — Maastricht en omstr., Nederland. — Id. als HEULENTEER (Vl. Wk.), en dezelfde uitleg.

Hollandsche Ajuinen, m. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Hyaacinthus orientalis* L.; fr. *Jacinthe d'Orient*; vl. *Hia-*

cint. — Boldragende planten (fr. *plantes à bulbes*), gelijk de *Ajuinen*, en veel gekweekt in *Holland*, van waar zij naar België overhandigd worden.

Hollebos, m. — Zwijnaarde en omstr. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maan-*

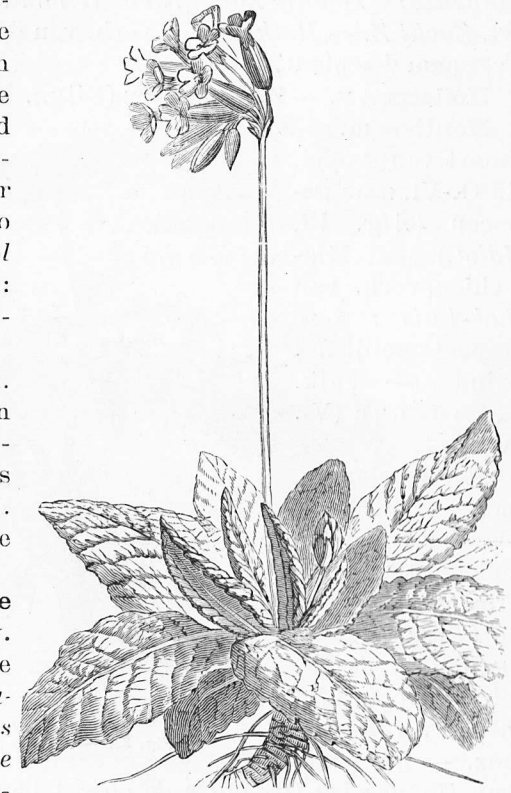

Fig. 31. — *Primula officinalis*.

kop. — *Bos* = bus (fr. *boîte*), zinspelende op den vorm der vrucht. *Holle* kan aanzien worden of als eene verb. van *olie* (fr. *huile*) : de zaden zijn oliegevend, of als een bijv. (fr. *creux*) : de vruchten of bossen zijn zeer buikvormig en grootendeels hol (fig. 30).

Holk, m. — W.-Vl. — *Holcus lanatus* L.; fr. *Houlque laineuse*; vl. *Wollig Zorggras* en *H. mollis* L.; fr. *H. molle*; vl. *Zacht Z.* — *Holk* is eene verb. van den lat. of van den fr. naam der plant.

Holleerze, v. — Z. HOLEERZE (Bijv.).

Hollijs, m. — Soort van Appel, in O.-Vl. zeer gemeen (*Alg. Vl. Idiot.*). — Misschien verb. van *hol-huis* : deze appel tamelijk hol zijnde. — Vglk. RAMMELER (Vl. Wk.).

Hondebeien, v. mv. — Nederland. — Vruchten (en ook de struik) van *Rhamnus Frangula* L.; fr. *Nerprun Bourdaine*; vl. *Pijls pork*, *Pijlhout*, *Stinkhout*, enz. — De naam van *Hondebeien* (fr. *baies de chien*) beduidt de weinige waarde dezer vruchten.

Hondebeishout. — Nederland. — Id. als ELFRANK (Bijv.).

Hondekervel, m. — W.-Vl. — *Aethusa Cynapium* L.; fr. *Éthuse Petite-Ciguë*; vl. *Hondspeterselie*. — Eene vergiftige plant, die op *kervel* en op *peterselie* gelijkt en dikwijls in de moeshoven voorkomt (fig. 32). — Heet ook *Dulle Kervel*, enz. (z. Vl. Wk.).

Fig. 32. — *Aethusa Cynapium*.

Hondeklaar. — Nederland. — Id. als HONDEHERF (Vl. Wk.). — *Klaar* = samentrekking van *Klaver*.

Hondelierhout. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en omstr. — Id. als HONDELEERE(N) (Vl. Wk.).

Hondenkruid. — Nederland. — *Mentha aquatica* L.; fr. *Menthe aquatique*; vl. *Watermunt*.

Hondsbes, v. — Nederland. — 1° *Vaccinium Vitis-Idaea* L.; fr. *Airelle ponctuée ou du Mont-Ida*; vl. *Roode Kraakbes*; — 2° *Solanum nigrum* L.; fr. *Morelle noire*; vl. *Zwarte Nachtschade* (fig. 2).

Hondsbloem. — Nederland. — Id. als PISSEBLOEM (Vl. Wk.).

Hondsbossen, m. mv. — Nederland. — *Deschampsia caespitosa* P. Beauv.; fr. *Deschampsie gazonnante*; vl. *Veen-Boendergras*. — Deze grassoort vormt groote bossen (fr. *touffes*), waartegen de honden geerne blijven staan.

Hondslook, o. — Nederland. — Id. als PISP(W)OIR (Vl. Wk.).

Hondsnetel, v. — Nederland. — *Lamium album* L.; fr. *Lamier blanc*; vulg. *Ortie blanche*; vl. *Witte Doove-Netel* (fig. 33).

Hondspriem, m. — W.-Vl. — *Orobancha minor* Sutt.; fr. *Orobanche mineure*; vl. *Kleine Bremraap*. — De zuigtepels (fr. *suçoirs*) dezer woekerplant dringen in de klaverwortels lijk een *priem* (fr. *poinçon*).

Hondstootjes, o. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als KALVERTOTEN (Vl. Wk.). — *Tootjes* = synoniem van *muilljes*.

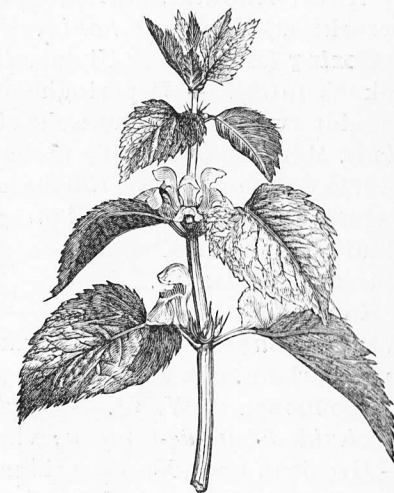

Fig. 33. — *Lamium album*.

Hondstoten. — Id. als 't voorg. w.

Hondsvinkel, m. — Wareghem, Cruyshautem en omstr. — Verb. van — *venkel*. — Id. als HONDSILLE (VI. Wk.).

Honger, m. — Welle, Oultre (bij Ninove), Denderleeuw, Lebbeke, Iddergem. — Id. als HONDSPRIEM (Bijv.). — De Bremrapen zijn *woekerplanten* : vandaar de naam van *Honger* : hij wijst op de vernielingen door deze plant in de klavers aangericht.

Honger-in-de-Klaver, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als 't voorg. w. — De boer verkeert hier in 't gedacht dat de *Honger* maar op de klaver *valt*, wanneer de grond uiterst mager of *uitgehongerd* is.

Honig, m. — Z. HONING (Bijv.)

Honigbloem. — Nederland. — *Knautia arvensis* Coult.; fr. *Knautie des champs*; vulg. *Scabieuse des champs*; vl. *Akker-Knautia*. — De bloem wordt veel door de bicën bezocht, zijnde rijk in *honig*.

Honing (Honig). — Uitspr. *Heuning*; soms zegt men ook *Neuning*. — Poperinghe en omstr. — Deze naam beduidt twee kryptogamische ziekten der Hop (fr. *Houblon*). Men onderscheidt : 1° den *zwarten Honing*; eene zwarte Schimmelplant, *Cladosporium Fumago* Link genaamd, en 2° den *witten Honing*; eene witte Schimmelplant die, in de Kruidkunde, den naam van *Erysiphe Humuli* DC. draagt.

Honnebloem. — Nederland. — Id. als PISSEBLOEM (VI. Wk.). — *Honnebloem* = verb. van *Hondenbloem*, naam die, in Nederland, ook aan dezelfde plant gegeven wordt.

Hooibloem. — W.-VI. — *Lychnis Flos-Cuculi* L.; fr. *Lychnide Fleur-de-Coucou*; vl. *Gemeene Koekoeksbloem*. — Groeit in beemden en weiden, en is in *bloem* wanneer het rijpende gras voor *hooi* afgemaaid wordt.

Hoos, Hoze, v. — W.-VI. — Fr. *Spathe*; vl. *Bloeischeede*.

Hoosblad. — Nederland. — Id. als HOEVENBLAREN (VI. Wk.).

Horde, v. — Nederland. — Men zegt ook : *Gele Horde*. — *Rhinanthus minor* Ehrh.; fr. *Rhinanthe mineur*; vl. *Kleine Ratelen*; *K. Ratelaar*.

Huinentuin, m. — Verb. uitspr. van *Heulenteer* (z. VI. Wk.).

Huisduif, Huisduive, v. — W.-VI. — Naam eener gekweekte plant : *Cineraria* L.; fr. *Cinénaire*; vl. *Aschkruid*.

Huisloof, o. — Nederland. — Id. als HUISLOOK (VI. Wk.).

Hul, m. — W.-VI. — Uitstekende groep van bijeen staande voorwerpen; fr. *groupe, touffe*. — Er groeit hier en daar een *hul gers* (*Kruidw.*).

Hunnebessen, v. mv. — Nederland. — Id. als HINNEBEZEN (VI. Wk.).

Hunter, m. — In 't Hageland. — Waarschijnlijk eene verb. van *Heinenteer* (*Heinteer, Hunter*); z. HEINENTEER (Bijv.) en HEKELTEER (VI. Wk.).

Huppelij. — Denderwindeke en omstr. — Id. als UPPELIJN, EBBELIJN, enz. (VI. Wk.).

Hut, m. — W.-VI. — Struik; een groep van bladeren, stengels of takken die aan den grond uit denzelfden stronk of wortel spruiten of schijnen te spruiten (*Kruidw.*). — Vandaar *Hutteboom, Huttegars, Huttegras*, enz.

Huttel, m. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w. — Een *huttel netels*; een *huttel salade*.

Huulsblad. — Nederland. — Id. als HOOSBLAD (Bijv.).

I

Iefte, v. — Zwijnaarde en omst. — Id. als IJFTE (VI. Wk.) — Eng. *Ivy*. — De Engelsche onderscheiden den *Ground-ivy* (fr. *Lierre terrestre*) en den *Tree-ivy*; (fr. *Lierre grim pant*; vl. *Boom-Iefte*). — In W.-VI. spreekt men ook van de *Gebloemde Iefte* : d. i. *Pelargonium hederifolium* Hortul.; fr. *Pélagone à feuilles de Lierre*; vl. *Ooievaarsnavel met Klimopbladeren*. — Ten onrechte wordt deze plant dikwijls *Geranium* geheeten. — Zooals de naam het genoeg aanduidt, lijkt deze gekweekte plant op de *Iefte* (*Klimop*), bijzonder door den vorm der bla-

deren; daarenboven draagt zij veel schoone, rooskleurige bloemen; vandaar : *Gebloemde Iefte* geheeten. De bloemen der gewone *Iefte* zijn klein, zonder kleur (groen) en gansch onbeduidend.

Iersgat, o. — Z. ISGAT (Bijv.).

Ifte, v. — Nederland. — Id. als 't volg. w.

IJfte, v. — W.-VI. — Id. als IEFTE (Bijv.).

IJzerkoppen, m. mv. — Poperinghe en omstr. — Id. als BORSTELS (VI. Wk.). — Elders, in W.-VI., zegt men nog : *Hard-Hoofden*, *Harde-Koppen* (z. Bijv.), *Hondskoppen*, enz. — De stengels en de bloemhoofdjes (fr. *capitules*) dezer plant zijn *ijzer-hard*; deze laatste hebben daarenboven den vorm van ronde *koppen*.

IJzerkruid. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

IJzerling, m. — W.-VI. — Winterappel van gemeene grootte, met de eene kaak geel en de andere roodachtig (*Kruidw.*).

IJzermaal, o. — W.-VI. — Wordt gezeid van zekere *rosse* (roestkleurige) vlekken, die somtijds *binnen* in de aardappels te zien zijn. Zoo zegt men : de aardappels zijn niet goed waar dat er *ijzermaal* in is. — Vglk. IJZERMOL, in ons VI. Wk. — Wij zullen er bijvoegen dat het *Moeras-Spierzkruid* (waarvan daar spraak is) bijna altijd *rosse* of *roestkleurige* vlekken op zijne bladeren draagt : dit zou dus een andere uitleg van den naam *IJzermol* kunnen zijn.

Ingroen, o. — W.-VI. — Id. als SENEGROEN (Bijv.).

Inker, m. — W.-VI. — Het smalle onderdeel van een kroonblad (fr. *pétale*), in 't fr. *onglet*, tegenover het breede bovendeel, dat de *lepel* (fr. *limbe*), heet.

Ippekruid. — Zwijnaarde en omstr. — *Trifolium procumbens* L.; fr. *Trèfle couché*; vl. *Liggende Klaver*. — *Ippens* en *Hippens* beduiden, in W.-VI. en O.-VI., de vlasbolkens waar het zaad in zit (fr. *péricarpes du Lin*). — De bloeiwijze van de *Liggende Kl.* heeft den vorm dezer *vlasbolkens*; vandaar *Ippekruid*.

Ippellijn. — Denderleeuw, Lebbeke en omstr. — Id. als

APPELLIJN, EPELLIJN, UPPELLIJN, enz. (VI. Wk.). — Voor uitleg, z. vooral EBBELIJN (VI. Wk.).

Ippens, o. mv. — W.-VI. — Voor uitleg, z. IPPEKRUID (Bijv.). — Z. ook KNIPPERS (Bijv.).

Isgat, o. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem en omstr. — Het onderste gedeelte van een boom waar de wortels aan vast zijn (fr. *souche*). — Trapsgewijze verbasterd, zegt Schuermans (*Alg. VI. Idiot.*, bl. 206) : *irsgat*, *iers* —, *eers* —, *aarsgat*. — In Brabant, zegt men *eersgat*. — In Zuid. Belg.-Limb., zegt men : de *kont* (van een boom).

Ispel, m. — W.-VI. — Z. 't volg. w.

Ispers, m. — W.-VI. — Wilde Abeel, taai van hout, waar men meubels van maakt (*Kruidw.*).

Israëliet, m. — W.-VI. — *Hedysarum coronarium* L.; fr. *Sainfoin à bouquets*; vl. *Tuilvormige Klavervits*. — Het volk heeft, in de bloem, eene gelijkenis gezien met den vorm der wel bekende *Israëlieten* — of Jodenneuzen.

Ive. — Nederland. — Id. als IFGROENEBOOM (VI. Wk.). — *Ive* = verb. van den fr. naam : *If*.

J

Jaag-den-Duivel, v. — Nederland. — *Hypericum perforatum* L.; fr. *Millepertuis perforé*; vl. *Doorboord Herts-hooi*; *Sint-Janskruid* (fig. 28). — Het volk veronderstelt dat de plant dienen kan om *kwade geesten te verjagen*.

Jacobsladdertje. — Nederland. — *Polygonatum multiflorum* All.; fr. *Polygonatum officinal*; vulg. *Sceau-de-Salomon*; vl. *Gewone Salomonszegel*. — De stengel der plant, met zijne regelmatige wederzijds gerangschikte bladeren, lijkt niet slecht op een *laddertje* (fr. *petite échelle*).

Jansuien (Sint-). — Z. SINT-JANSUIEN (Bijv.).

Jantje-Korvendraagster, v. — Nederland. — *Ipomaea purpurea* Lmk.; fr. *Ipomée pourpre*; vl. *Purperwinde*. —

De plant klimt langs de staken, enz.; de bloemen zijn trechtervormig en lijken niet slecht op *rugkorfjes* (fr. *hottes*), welke de plant naar omhoog zoude dragen.

Jedveld, o. — Pepinghen (bij Halle). — Id. als **JEDVEIL** (VI. Wk.).

Jeruzalemsche Artisjok, m. — Nederland. — *Helianthus tuberosus* L.; fr. *Topinambour*; vl. *Aardpeer*. — De bloemhoofdjes (fr. *capitules*) lijken op die van den *Artisjok* (fr. *Artichaut*).

Jeukkruid, o. — Nederland. — *Ranunculus sceleratus* L.; fr. *Renoncule scélérate*; vl. *Blaartrekkende Ranonkel*. — De blaartrekkende eigenschap der plant is ook oorzaak van het *jeuken* (fr. *démangeaisons*), dat natuurlijk volgt.

Jezusgras, o. — Nederland. — *Polygonum lapathifolium* L.; fr. *Renouée à feuilles de Patience*; vl. *Zurkelbladige Duizendknoop*.

Jichtkruid. — W.-VI. — Id. als **VLINDERKRUID** (Bijv.). — Zooals de lat. en de fr. namen het ook aanduiden, is de plant gekend als heelmiddel tegen de *jicht* (fr. *la goutte*).

Jodenkers, v. — Lier en omstr. — Id. als **KRIEKSKEN IN 'THEMD** (VI. Wk.). — De vrucht lijkt op eene *kers* (fr. *cerise*), maar schijnt geen vertrouwen waardig, zooals de Joden; vandaar *Jodenkers*.

Jongens-en-Meisjes. — Lebbeke en omstr. — Id. als **LONGERKRUID** (VI. Wk.). — Zinspeling op de *twee* kleuren der bloemen: rood en blauwachtig.

Jongens-zonder-liefde, m. mv. — Denderleeuw, Hekelgem. — Id. als **BEVENDE MINNE** (VI. Wk.). — Zinspeling op degene die veel *uiterlijk* beslag maken, maar niet *rechtzinnig* beminnen. Deze grasplant draagt kleine *hartvormige* aartjes, die bijna altijd in beweging zijn. Haar fr. volksn. = *amourette*.

Jonkers, m. mv. — Lebbeke en omstr. — Id. als **JONKERKE(N)S** (VI. Wk.).

Jonkertjes, o. mv. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Joep, v. — W.-VI. — Vrucht van de *Hondsroos*

(z. VI. Wk.), fr. vulg. *gratte-cul*. — In W.-VI. zegt men ook *Klokke*.

Judasbeurze, v. — W.-VI. — Id. als **BUZZEK(E)N(S)** (VI. Wk.), naam die eene verb. van *Beurzekens* is.

Judasborze, v. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Jufferschoenen, m. mv. — Nederland. — Algem. naam gegeven aan 't geslacht *Lotus* L.; fr. *Lotier*; vl. *Rolklaver*. — De bloemkroon van al deze soorten heeft den vorm van een fijn *Jufferschoentje*.

Jukhout, o. — Nederland. — *Carpinus Betulus* L.; fr. *Charme commun*; vl. *Haagbeuk*. — Het hout, zeer hard en taai, past allerbest om *jukken* (fr. *des jongs*) te vervaardigen.

K

Kaaf. — Z. **KAF** (Bijv.).

Kaakstaal, m. — W.-VI. — Id. als **HARING** (VI. Wk.).

Kaamst, m. — W.-VI. — Id. als **KEMP** (VI. Wk.).

Kaarde, v. — Nederland. — Id. als **AALSTEKELS** (Bijv.). — Het w. *Kaarde* wijst ook terug op de stekels der plant, die op de tanden eener *kaarde* (fr. *carde*) lijken.

Kaardekruid. — Nederland. — *Dipsacus sylvestris* Mill.; fr. *Cardère sauvage*; vl. *Wilde Kaardebol*. — Voor uitleg, z. 't voorg. w.

Kaarn, m. — W.-VI. — Id. als **HEKELTEER** (VI. Wk.).

Kaarsjes. — Nederland. — Id. als **PISSEBLOEM** (VI. Wk.). — De lange, rechte vruchtsteel, boven met witte pluimtjes bekrond, heeft 't gedacht van *kaarsjes* doen ontstaan.

Kaasbloem. — W.-VI. — Id. als **PLOMPEN** (VI. Wk.). — Uitspr. — *blomme*. — Waterplanten met groote bladeren, waarop men voortijds wel boter en kaas leide, voor de frisheid (*Kruidw.*). Vandaar *Kaasbloem*.

Kaasjesbloem. — Nederland. — Algem. naam om 't geslacht *Malva* L.; fr. *Mauve*; vl. *Kaaskeskruid* aan te duiden.

Kabasjeskruid. — Denderwindeke en omstr. — Id. als HEILIG HERT (VI. Wk.). — De bloemen lijken eenigzins op kleine *kabassen*.

Kaboutje, o. — W.-VI. — Fr. *cupule*. De vruchten van den eik zitten in een *kaboutje*.

Kadik, m. — W.-VI. — Verb. van 't lat. *Radix* = wortel. — Het volk noemt aldus 't geen, bij den apotheker, *Radix angelica* voor opschrift draagt.

Kaf, o. in VI. — Men zegt dikwijls *Kef*. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en omstr. — In Belg.-Limb. is het w. vrouwelijk en wordt eerder *kaaf* uitgespr. — De schubbetjes of blaadjes die de *graankorrels* van Haver, Tarwe, Garst, enz., tot omhulsel dienen alvorens deze graangewassen uitgedorschen worden; fr. *glumes* en *glumelles* des Graminées (fig. 34); in de gewone spraak zegt men ook *balles*.

Kaffeboonekruid. — W.-VI. — Id. als KOFFIEBOONTJES (VI. Wk.) en dezelfde uitleg.

Kake, m. — Men gebr. meest het mv. *Kaken*. — W.-VI. — Id. als KAAKSTAAL (Bijv.).

Kalebas, v. — Nederland. — *Cucurbita Pepo* L.; fr. *Courge Pépon*; *Citrouille iroquoise*, *Calebasse*; vl. *Kalebas*.

Kalfsnuit, m. — Nederland. — *Antirrhinum Orontium* L.; fr. *Muftier rubicond*; vl. *Rood Leeuwenmuiltje*. — De bloemkroon, door haren vorm, heeft iets weg van een *kalfsnuit* (fr. *museau de veau*).

Kalle, v. — W.-VI. — Eene gekweekte plant, die eertijds *Calla aethiopica* heette (vandaar *Kalle*, door verb.) en die nu meer den naam van *Richardia* draagt.

Kallemoei, v. — W.-VI. — De bloemen der PLOMPEN (z. VI. Wk.).

Kalm, m.; **Kalmus**, m. — W.-VI. — Id. als KALMOES (VI. Wk.).

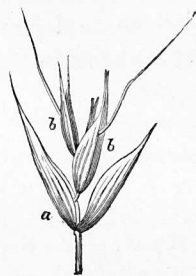

Fig. 34. — Aartje (fr. *épillet*) van Haver. — a. Kafblaadje of kelkkafje (fr. *glume*); — b. Klepblaadjes of kroonkafjes (fr. *glumelles*).

Kalmoes, m. — Id. als 't voorg. w.

Kalmus, m. — W.-VI. — Z. de twee voorg. woorden.

Kalverhanke, v. — W.-VI. — Soort van grooten zomerappel, rood en bleek, *peervormig* gelijk de Renetting, (fr. *Reinette*) (*Kruidw.*) — In 't Brugsche, *Anke*, *Hanke* = *schinkel*, *schenkel*, fr. *gigot*. — Het *peervormige* uiterlijke van dien Appel heeft aan eene *kalverhanke* doen denken.

Kalvertong, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als ARIKEL en BAKBLOEM (VI. Wk.). — De bladeren zijn min of meer *tongvormig*.

Kalvertongblaren. — Herdersem, Lebbecke, Denderleeuw en omstr. — Id. als KALVERBLAREN (VI. Wk.).

Kamerbloeme. — W.-VI. — *Spiraea Ulmaria* L.; fr. *Spirée Reine-des-prés*; vl. *Moeras-Spierkruid*. — De thee van Kamerbloeme is goed tegen de *waterzucht* (fr. *hydropisie*).

Kamerkruid. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Kamermele, v. — W.-VI. — Id. als HONSDILLE (VI. Wk.). — Deze naam is eene verb. van 't fr. *Camomille*. Voor uitleg, z. HONSDILLE (VI. Wk.).

Kamille, v. — Bij de landbouwers, in W.-VI. = *Camelina sativa* Crantz.; fr. *Cameline cultivée*; vl. *Gekweekt Aardvlas*; *G. Vlasdotter*. — Wordt gekweekt voor het zaad dat olie oplevert.

Kammekensblad. — Lillo en omstr. — *Potentilla Anserina* L.; fr. *Potentille Ansérine*; vl. *Zilverschoone Ganzelik*. — Zoo genaamd om den *blad*vorm: deze is gevind en op een *kam* gelijkend.

Kammekensgras. — W.-VI. — De aar dezer grassoort gelijk op eenen *hanekam*; vandaar ook *Hanekam* genoemd. — *Cynosurus cristatus* L.; fr. *Cynosure à crêtes*; vulg. *Crételle*; vl. *Kamdragende Cynosurus*; vulg. *Kamgras*.

Kammeke(n)skruid. — Weert (bij Puers). — *Scandix Pecten-Veneris* L.; fr. *Scandix Peigne-de-Vénus*; vl. *Naaldenkervel*. — De lange, naaldvormige en kort bij elkaar staande vruchten vormen als een *kam* (fr. *peigne*); vandaar ook de fr. en de lat. naam der plant.

Kamomillebloem. — Denderwindeke en omstr. — Eene var. van *Anthemis nobilis* L.; fr. *Anthémide noble*; vulg. *Camomille romaine*, die in de tuinen gekweekt wordt.

Kampane. — Z. ANE — (Bijv.).

Kanariekruid. — Nederland. — *Senecio vulgaris* L.; fr. *Senéçon commun*; vl. *Gemeen Kruiskruid*. — De *kanarievogels* zijn zeer verlekkerd op het zaad.

Kaneelingen, m. mv. — Thielt en omstr., Oost-Roosebeke. — Id. als PARINNEN (Bijv.).

Kanker, m. — W.-Vl. — *Papaver Rhœas* L.; fr. *Coquelicot*; vl. *Klaproos*, *Kolbloem*. — Eens in de akkers gevestigd, neemt de plant toe, gelijk de *kanker*, zegt men.

Kankerbloem. — Nederland. — 1° *Nuphar luteum* Sm.; fr. *Nuphar jaune*; vl. *Gele Plomp*. — Eens in de vijvers, enz. gevestigd, verspreidt de plant zich gelijk de *kanker*, bij middel harer talrijke wortelstokken. — 2° *Ranunculus sceleratus* L.; fr. *Renoncule scélérate*; vl. *Blaartrekkende Ranonkel* of *Boterbloem*. — De roode blaren die de plant veroorzaakt, lijken niet slecht op *kankerwonden*, of, volgens de meening van 't volk, zouden *kankerwonden* kunnen worden.

Kanneboenders, m. mv. — Nederland. — *Typha* L.; fr. *Massette*; vl. *Lischdod*, in 't algem.; maar wordt bijzonder gezegd van den *T. latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vl. *Breedbladige Lischdod*. — De stengel, met de rijpe vruchten er aan, gelijkt op eenen *kanonborstel*; fr. *écouvillon*; vandaar ook de naam *kanonpoetsers* (z. verder). — *Boender* = fr. *frottoir*, een werktuig om holle voorwerpen van binnen te kuischen; *kan* = fr. *canette*, *cruche*. — Misschien is de naam maar eene verb. van *kanonboenders*, synoniem van *kanonpoetsers*, enz. (z. hierna), namen die in vele plaatsen in zwang zijn.

Kanonborsels, m. mv. — Verb. van — *borstels*. — Zwijnaarde en omstr. — Z. 't volg. w. (Bijv.).

Kanonkuischers, m. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Eene gekweekte plant: *Metrosideros* Banks; vl. *Ijzermirt*. — De bloeiwijze, met haren langen steel, ziet er uit als een kleine *kanonborstel*; fr. *écouvillon*.

Kanonpoetsers, m. mv. — Beersel, Kinroy en omstr. — *Typha latifolia* L.; fr. *Massette à larges feuilles*; vl. *Breedbladige Lischdod*. — De opeenhooping der vruchten, met den langen steel die ze draagt, maakt den indruk van een kleinen *kanonborstel*; fr. *écouvillon*.

Kantebeet. — Z. KATTEBEET (Bijv.).

Kanteernkruid. — Poperinghe en omstr. — Id. als EENDERM (Vl. Wk.). — Deze plant heeft den naam van tot geneesmiddel te dienen tegen de *kanteers*; fr. les *catarrhes*.

Kanthaver, v. — W.-Vl. — Soort van zaaihaver, anders ook *Treurhaver* genaamd, omdat hare zaadhuisjes op eenen kant overhangen: *Avena orientalis* Schreb.; fr. *Avoine d'Orient* ou *de Hongrie*; vl. *Oostersche* of *Hongaarsche Haver* (Kruidw.).

Kapellekens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Veronica chamaedrys* L.; fr. *Véronique Petit-Chêne*; vl. *Gamander Eereprijs*. — De schoone blauwe bloempjes gelijken op *kapellekens* (fr. *petits papillons*) met uitgestrekte vlerken.

Kaphout. — W.-Vl. — Slaghout; fr. *bois taillis*.

Kapiltjes, o. mv. — Lebbeke en omstr. — *Dianthus barbatus* L.; fr. *Œillet barbu*; vulg. *Œillet des poètes*, *Bouquet parfait*, *B. tout fait*; vl. *Baardanjelier*. — *Kapiltjes* = vklw., met verb. van *Kapeeltjes*. *Kapeel*, in Vl., bet. een tuil wier bloemen in een dichten drom staan, zooals bij besproken plant. Vandaar ook de fr. volksn.: *Bouquet...*

Kappers, m. mv. — Maastricht en omstr. — Bloemknoppen van *Capparis spinosa* L. en ook van *Tropaeolum majus* L., wiens vruchten soms, gelijk de echte *kappers*, als toekruid gebezigd worden.

Karmeswortel, m. — W.-Vl. — Id. als KALMOES (Vl. Wk.), waarvan deze naam eene verb. is.

Karmoeswortel, m. — W.-Vl. — Id. als 't voorg. w.

Karn, m. — W.-Vl. — 1° Kerf, tand; fr. *entaille*, *dent d'une feuille*. — 2° Ook een boom, die anders *Hernlaar*, enz. heet (z. Bijv.).

Karnaatscheuten, v. mv. — W.-VI. — *Lychnis calcedonica* L.; fr. *Lychnide de Calcédoine*; vulg. *Croix de Malte* ou *de Jérusalem*. — **Karnaat** = verb. van *inkarnaat*: de bloemen (de *scheuten*, voor 't volk) zijn *inkarnaatrood*.

Karnalieboom, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **KORNOELJEBOOM** (VI. Wk.).

Karnoffel, — **nagel**, m. — W.-VI. — *Kruidnagel*; fr. *Clou de girofle*.

Kasseike(n), *Kassouden*, *Kassouwen*, *Kersouw* zijn, zoo wel als *Cassoude*, verb. van *Consolida*, *Consoude*. In de middeleeuwen werd *Bellis perennis* L., *Consolida minor* genoemd. Vandaar de naam van *Het Kersouwken*, gegeven aan eene sedert vier eeuwen bestaande rederijkkamer, te Leuven (Ed. Martens). — Voor verderen uitleg, z. **KASSEIKE(N)**S, enz. in ons VI. Wk., en ook **BELLIS PERENNIS**, in ons lat. Wk.

Kasseitjes, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Bellis perennis* L.; fr. *Pâquerette vivace*; vl. *Madeliefken*. — « De weiden zijn er in de lente, als 't ware, mede *gekasseid* (fr. *pavées*) », zeggen de inwoners van Denderwindeke. — Z. ook een anderen uitleg, bij 't voorg. w.

Kasteeling, m. — W.-VI. — Soort van grooten Appel, geel van pel, met roode langachtige sproeten bespikkeld. De kasteelingen zijn winterappels die lang bewaren (*Kruidw.*). — Deze Appel is kostelijk en wordt bijna niet dan in de *kasteelhoven* gekweekt; vandaar *Kasteeling*.

Kasteleintje, o. — W.-VI. — Soort van allerbeste Peer; fr. *Bergamotte d'Esperen*. — Van *kastelein*; fr. *châtelain*. Dezelfde uitleg als voor 't voorg. w.

Kattebeet, v. — W.-VI. — Klokhuis van eenen Appel of eene Peer; ook *Kantebeet* genaamd.

En als Jan zijn appel eet,
Pieter erijght de *catte-beet*.

(Lev. der Stud., in *Kruidw.*)

Kattedoorn, m. — Z. **KRAAIDOORN** (Bijv.).

Kattekees, m. — Uitspr. — *kies*. — Maastricht en omstr. — Id. als **KAASBROOD** (VI. Wk.). — In 't duitsch

vindt men *Kattenkeese* (Göttingen, Oldenburg, enz.); in 't deensch: *Katost*, dat dezelfde bet. heeft (*ost* = kaas).

Kattekruid, o. — Maaseyck, Leuth, Asch, Kessenich. — Id. als **KATTEPUNT** (VI. Wk.). — *Ballota fetida* Lmk.; fr. *Ballote fétide*; vl. Zwarte *Stinknetel*. — *Kattepunt* is misschien eene verb. van *Kattemunt*: de plant gelijkt op zekere soorten van *Munt* (fr. *Menthe*) en hare geur trekt op dien van *kattepis*.

Kattenhout, o. — Noord-Brabant. — *Salix fragilis* L.; fr. *Saule fragile*; vl. *Kraakwilg*.

Kattepier, m. — W.-VI. — *Valeriana officinalis* L.; fr. *Valériane officinale*; vl. *Genezende Valeriaan*. — De wortel, die onder de aarde leeft als de *pieren* (fr. *vers de terre*), is zeer gezocht door de *katten*: zijne geur veroorzaakt bijzondere uitwerksels op haar zenuwstelsel.

Kattepisse, v. — W.-VI. — Soort van *Muskadeldruif*, fr. *Raisin muscat*. — Men zegt ook *Kattepieze*. — Naam ontleend aan den *bijzonderen* smaak dezer druif.

Kattesluize, v. — W.-VI. — Id. als **KATTEBEET** (Bijv.).

Kattesmeer, o. — W.-VI. — *Sedum maximum* Suter; fr. *Grand Orpin*; vl. *Groot Vetgroen*. — *Smeer* = vet, fr. *graisse*, *suif*. — Voormelde plant behoort tot de *Vetplanten*; fr. *Plantes grasses*.

Kattesteert, m. — Denderleeuw, Lebbeke, Diest, Webbecom, Schaffen en omstr. — Id. als **KATTESTEERT**, 1°) (VI. Wk.).

Kauwel, **Kouwel**, m. — W.-VI. — Kool; fr. *chou*.

Keelkruid, o. — W.-VI. — *Filago Tournef.*, in 't algem.; fr. *Cotonnière*; vl. *Draad* — of *Schimmelkruid*.

Keersebloem, v. — W.-VI. — Id. als **KOFFIEBOONTJES** (VI. Wk.). — De lange bloeiwijze der plant richt zich statig omhoog lijk eene *keers*.

Keesjesbloem, v. — Nederland. — Id. als **KAASJESBLOEM** (Bijv.).

Kef. — Z. **KAF** (Bijv.).

Kegelaar, m. — W.-VI. — Fr. *Conifère*. — De Sper is een Kegelaar of Kegeldragende. — De vrouwelijke bloeiwijze dezer boomen is *kegelvormig*; fr. en forme de *cône*.

Kegelbotte, Schubbebotte, v. — W.-Vl. — De vrouwelijke bloeiwijze (*botte* genaamd, in W.-Vl.) der *Kegeldragende* boomen (z. 't voorg. w.). — *Schubbe*; fr. *écaille*: ieder kegel is uit talrijke *schubben* samengesteld.

Keiken, o. — In Brabant. — Id. als KEIKE(N)S (Vl. Wk.).

Keizerinneke(n)s, o. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Een vroeg zomerpeertje dat veel gelijkenis heeft met eene andere soort die den naam van *Brugsche-Meiskens* draagt. Z. dit laatste w. (Bijv.).

Kemp, m. — Nederland. — 1° Wordt in den gewonen zin gebruikt, (fr. *Chanvre*), als in België; — 2° Beteekent daarenboven ook *Trifolium repens* L.; fr. *Trèfle rampant*; vl. *Kruipende of Witte Klaver*.

Kempkruid, o. — W.-Vl. — Id. als WILDE KEMP (Vl. Wk.) en zelfde uitleg.

Kenep, m. — Nederland. — Id. als KEMP, 1° (Bijv.).

Keper, m. — W.-Vl. — Sparreboom; fr. *Sapin*; lat. *Abies Tournef.*; *Picea* Don.

Kerkeroots, v. — W.-Vl. — Id. als PEERDSROZEN (Vl. Wk.).

Kerneuteling, m. en o. — W.-Vl. — *Verneuteld* gewas, vrucht of fruit dat zijnen vollen wasdom en grootte niet bekomen heeft.

Kerstdagkrieken, v. mv. — W.-Vl. — Id. als KRIEK-APPELKENS (Vl. Wk.). — De vruchten van dit gekweekt boomken gelijken op kersen of *krieken*; vandaar ook zijn fr. volksn. *cerisette*. De vruchten zijn rijp rond *Kerst*dag.

Kettingbloem, v. — Nederland. — Id. als PISBLOEM (Vl. Wk.). — De kinderen maken *kettingen* (samengesteld uit ringen) met de bloem — en vruchtstelen.

Keunaas, o. — W.-Vl. — *Tragopogon pratensis* L.; fr. *Salsifis des prés*; vl. *Beemd-Boksbaard*. — *Aas* = voedsel; fr. *pâtüre, nourriture*. — *Keun* = westvl. w. dat *konijn* bet. — De arme menschen geven deze plant tot voedsel aan hunne konijnen.

Keunemommel, m. — W.-Vl. — Id. als KAASKE(N)SKRUID (Vl. Wk.). — *Keune* = konijn, z. 't voorg. w. — *Mommelen* = fr. *mâchonner, manger*; dus voedsel der konijnen. — *Mommel*, alleen, = ook *Kaaske(n)skruid*, in W.-Vl.

Keuneratels, m. mv. — W.-Vl. — *Ratels* die door de *keunen* (z. 't voorg. w.) gegeten worden. — *Melampyrum pratense* L.; fr. *Mélampyre des prés*; vl. *Weide-Zwartkoorn*.

Keunewafel, v. — W.-Vl. — Id. als KEUNEMOMMEL (Bijv.). — *Wafel* = fr. *gaufre*; bet. hier voedsel. — De vruchten der plant hebben den vorm eener kleine *wafel* (fr. *gaufre*).

Keunewortel, m. — Stavele en omstr. — *Heracleum Sphondylium* L.; fr. *Berce Branc-Ursine*; vl. *Berenklauw*. — Voor uitleg, z. KEUNAAS (Bijv.).

Keunoore, Konijnnoore, v. — W.-Vl. — *Plantago lanceolata* L.; fr. *Plantain lancéolé*; vl. *Lancetbladige Weegbree* of *Hondsribbe*, — *rebbe*. — De vorm der bladeren lijkt op dien van de ooren der *keunen* of konijnen.

Keutelkeerze, v. — W.-Vl. — Uitspr. — *kèze*. — Id. als SCHIJTKAZEKES (Vl. Wk.).

Keutellakers, v. — O.-Vl. — Lees *Keutella-kers*. — Id. als 't voorg. w. — In dezelfde streek zegt men *Hemella-werken*, voor *Hemelwerken*. — Dus verb. van *Keutelkers*.

Kiek. — Z. GELE —, WITTE — (Bijv.).

Kiekenmeur, v. — W.-Vl. — Id. als MUUR (Vl. Wk.).

Kikkerbeet, m. — Nederland. — *Hydrocharis Morsus-ranae* L.; fr. *Hydrocharis des grenouilles*; vulg. *Petit-Nénuphar*; vl. *Vorschen-Duitblad*. — *Kikker* = kikvorsch; *beet* = morsure, coup de dent: letterlijke overzetting van 't lat. *Morsus-ranae*. — De plant groeit in de waters waar de kikvorschen hun verblijf houden (stille waters), en deze proeven somtijds van de bladeren en de wortels.

Kikkerbloem, v. — Nederland. — *Butomus umbellatus* L.; fr. *Butome en ombelle*; vulg. *Jonc-fleuri*; vl. *Schermdragende Zwanebloem* (fig. 35). — Groeit aan den boord der waters; voor 't overige, z. 't voorg. w.

Kikkerbloempje, o. — Nederland. — *Ranunculus sceleratus*

Fig. 35. — Bloeiwijze van *Butomus umbellatus*.

ratus L.; fr. *Renoncule scélérate*; vl. *Blaartrekkende Ranonkel*. — *Bloempje* dat groeit waar de *kikkers* verblijven, d. i. in waterplassen, enz. — *Kikker* = kikvorsch.

Kikkerkruid, o. — Nederland. — Id. als **KIKKERBEET** (Bijv.).

Kimp, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **KEMP** (Vl. Wk.). — In Vl. zegt men nog : *Kempst*, *Kampst*, *Kaamst*, *Kompst*, enz.

Kippen-en-haantje. — Nederland. — *Corydalis cava* Schw. en K.; fr. *Corydale creuse*; vl. *Holle Helmbloem*. — De bloeiwijze lijkt op een *hanekam* (fr. *crête de coq*) en de fijn doorgesneden, min of meer op pluimen lijkende bladeren, hebben bij 't volk 't gedacht van *kippen* (hennen) doen ontstaan.

Kinderen-zonder-vader, o. mv. — Heyst-op-den-Berg en omst. — Id. als **MOEDERNAAKTEN** (Vl. Wk.) (fig. II). — De bloemen (= kinderen), bij deze plant, komen vóór de bladeren (= den vader), tegenover den algem. regel.

Kinsoen, o. — W.-Vl. — Id. als **HONDSILLE** (Vl. Wk.). — *Kinsoen* = verb. van *Quenneçon*, fr. volksn. dezer plant.

Klaarrogen, o. mv. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als **KLEEROOG** (Vl. Wk.).

Klakkerkens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Stellaria Holostea* L.; fr. *Stellaire Holostée*; vl. *Hardstengelig Sterrekruid*. — De vruchten zijn bolvormig en *klakken* of *kletsen* (fr. *claquer*), als men ze tusschen de handen of onder den voet verplettert.

Klakwilg, v. — W.-Vl. — 1° *Salix fragilis* L.; fr. *Saule fragile*; vl. *Broze Wilg*. — De takken breken licht, zoals de naam het zegt, en dan doen zij eenen *klak* (fr. *bruit sec*, *claquement*) hooren. — 2° Voornoemde soort wordt gewoonlijk als *kropwilg* gekweekt (fr. *saule têtard*) en daarom geeft men denzelfden naam (van *klakwilg*) ook aan *al* de *kropwilgen* zonder onderscheid.

Klalkwulge, v. — Id. als 't voorg. w., in W.-Vl.

Klapbes, v. — 1° Rotterdam en omstr. — Id. als **KLAPBESSEN** (Vl. Wk.) en zelfde uitleg. — 2° Hier en daar, in

België. — Id. als **BLAASBOOM** (Vl. Wk.). — De peul van dit struikgewas is *blaasvormig* en geeft een knal of *klap* als men er op slaat.

Klarrebos, m. — Nederland. — Beduidt het geslacht *Lappa* Tournef., in 't algem.; fr. *Bardane*; vl. *Klis*. — Men zegt ook *Kladdebos*, — *wortel*, *ibid*.

Klaterpeppel, m. — Nederland. — Id. als **KLATER** (Vl. Wk.) en zelfde uitleg. — *Peppel* is een volksn. van *Populier* (fr. *Peuplier*).

Klauwierkje, o. — Bij de oude kruidkundigen : *Doedoens*, enz., synoniem van *hechtrankje* (fr. *vrille*). — Stamt af van *klauw* (fr. *griffe*), d. i. een lidmaat waarmee de plant naburige voorwerpen *aangrijpt*, om zich te steunen.

Klaveraas, o. — W.-Vl. — *Medicago maculata* Willd.; fr. *Luzerne maculée*; *L. tachetée*; vl. *Gevlekte Rupsklaver*. — Dus genaamd omdat de bladjes eene zwartachtige vlek dragen, die doet denken aan het *klaveren aas* van een kaartspel (*Kruidw.*)

Klaverbalsem, m. — Brugge en omstr. — *Melilotus caeruleus* Lam. (*Trigonella* — Ser.); fr. *Mélilot bleu*; vl. *Blauwe Honigklaver*. — De bladeren zijn drijbladig lijk bij de *Klaver* en de bloem (bijzonder gedroogd) verspreidt eenen alleraangenaamsten *balsemgeur*.

Klaverpriet, m. — Kortrijk en omstr. — Id. als **HONSPRIEM** (Bijv.) en zelfde uitleg.

Klaverruie, v. — In 't Brugsche en elders in W.-Vl. — Id. als **REUWE** (Vl. Wk.). — Deze woekerplant tast verscheidene soorten van planten aan, maar bijzonder de *Klaver*, waar zij groot nadeel veroorzaakt. — In W.-Vl. zegt men ook : *Klaverruwe*, — *ruide*.

Klavertap, m. — In 't Brugsche en elders in W.-Vl. — Id. als **KLAVERPRIEM** (Bijv.). — Deze woekerplant *tapt* het sap uit de wortels van de *Klaver*.

Kledderboonen, v. mv. — Diest, Tongeren, Mall, Sluizen en omstr. — *Phaseolus vulgaris* L.; fr. *Haricot commun*; vl. *Gewone Boon*, *Krombek*. — *Kledderen* = *klauteren* (fr. *grimper*), in die streek : dus *boonen* die langs de

staken *kledderen* of klauteren, tegenover de *Steufkes-boone(n)* (z. VI. Wk.) of Struikboonen (fr. *Haricot nain*), die niet kledderen.

Kleef, v. — Nederland. — Id. als KLEFTEN (VI. Wk.).

Kleefte, v. — Kortrijk en omstr. — Id. als 't voorg. w. — In W.-VI. zegt men ook *Klifte*.

Kleine-Molekens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als CATHRIENEWIEL (VI. Wk.). — De doorgesneden bloemkroon wordt aan een klein *molenrad* vergeleken. — De kinderen ook doorsteken twee bloemen met eene speld, blazen duchtig en doen het kleine toestel draaien als een *moleken*.

Klein-Paternosterkruid, o. — Denderwindeke en omstr. — *Malva rotundifolia* L.; fr. *Mauve à feuilles rondes*; vl. *Rondbladige Maluwe*. — Voor uitleg, z. GROOT-PATER-NOSTERKRUID (Bijv.).

Kleine-Haver, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als FRANSCH-GRAS (VI. Wk.). — De aartjes dezer grassoort gelijken grootelijks aan die van de gewone *Haver*, maar zijn veel *kleiner*: vandaar werd de plant *Kleine-Haver* genaamd.

Kleine-Knopkiek, v. — Nederland. — *Erysimum cheiranthoides* L.; fr. *Vélar Fausse-Giroflée*; vl. *Violierachtige Steenraket*.

Klematik, v. — Maastricht en omstr. — Verb. van den fr. naam *Clématite*. — Id. als DIEVENKRUID (VI. Wk.).

Kles. — Oostham en omstr. — Uitgelopen gommig sap aan steenvruchten en aan fruitboomen, zoo genoemd als 't versteven is.

Klet (mv. *kletten*). — 1° Maastricht en omstr. — Id. als KLESSEN (VI. Wk.); 2° Elders in Nederland. — Id. als KLEFTEN (VI. Wk.).

Klie, m. — Maastricht en omstr. — Id. als KLEE (VI. Wk.).

Kliester, m. — W.-VI., Nederland. — Z. KLIJSTER (Bijv.).

Klift, v. — Nederland. — Id. als KLEFTEN (VI. Wk.).

Klifte, v. — Z. KLEEFTE (Bijv.).

Klijster, m. — W.-VI. — Wortelbol van Tulpen, Leliën, enz.; fr. *bulbe, oignon*.

Klijsterberenhout, o. — Beeringen en omstr. — Verb. van *Lijster*. — Id. als HAVERESCH (VI. Wk.).

Klis, v. — W.-VI. — Id. als KLESSEN (VI. Wk.).

Klit, v. — Nederland. — Id. als KLARREBOS (Bijv.).

Klitze, v. — Nederland. — Algem. naam om het geslacht *Xanthium* Tournef. te beduiden; fr. *Lampourde*; vl. *Stekelnoot*. — Waarschijnlijk eene verb. van *Klit* of *Klis* (*Lappa* Tournef., fr. *Bardane*). — De vruchten dezer plantsoorten gelijken op malkander: zij zijn bolvormig en van stekels voorzien.

Klokjes-wind. — Maastricht en omstr. — Id. als HAAG-LELIE (VI. Wk.). — *Winde* met *klokjes*vormige bloemen.

Klokke, v., **Klok**, v. — W.-VI. — 1° De *Fuchsia* in 't algem. In dien zin, gebr. men bijzonder het verkleinw.: de *klokskens* bloeien. — 2° De vrucht van *Rosa canina* L.; fr. *Rose de chien*; vl. *Hondsroos*. De bloem en de vrucht, waarvan spraak is, zijn *klok*vormig.

Klokkebloemkruid, o. — Maastricht en omstr. — Id. als KLOKJES-WIND (Bijv.).

Kloosterling, m. — W.-VI. — « Sappige winterappel, van grootte en fatsoen gelijk de Bellefleur, maar geelgroen van pelle met roode streepjes en spatjes van den steert weg tot ten halve den appel. » (*Kruidw.*)

Klotsberenhout, o. — Beeringen en omstr. — Id. als KLOTSKENS (VI. Wk.).

Klotsen. — Alken (bij Hasselt) en omstr. — Id. als KLAKBOSHOUT (VI. Wk.).

Knetserke(n)s, o. mv. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als KNEKKERS (VI. Wk.). — Men vermaakt zich met de bollen (de vruchten) onder de voeten te treden en te doen *knetteren*.

Kneuveitarwe, v. — W.-VI. — Tarwe met getakkelde aren; fr. *froment à épis rameux*; *blé de miracle*, enz. — Waarschijnlijk verb. van *knevel* —: de aren zijn van *knevels* voorzien, tegenover de andere soorten, wier aren niet getakkeld zijn.

Knippens, o. mv. — Z. 't volgende w.

Knippers, o. mv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en

omstr. — Elders, in Vl., zegt men ook *Knippens*, *Knuppens*, *Nippens*, *Nuppens*, *Ippens*, *Oppens*, enz. — De vruchten of beter de vruchtomhulsels van het Vlas; fr. *péricarpe du Lin*. De knippers bevatten het lijnzaad.

Knobbelgerste, v. — W.-Vl. — *Hordeum distichon* L.; fr. *Orge à deux rangs*; vl. *Tweerijige Gerst*. — De aren dezer soort schijnen knobbelachtig; fr. *bosselé*, *inégal*.

Knooppeem, v. — W.-Vl. — Id. als FRANSCH-GRAS (Vl. Wk.). — Een *peem* is eene grassoort met langen onderaardschen wortelstok (fr. *rhizome*). Nu, de hier besproken *peem* is, onder de aarde, van dikke *knoopen* of bollen voorzien: vandaar *Knooppeem*; vandaar ook de fr. volksn.: *Avoine à chapelet*; *Chiendent à chapelet*.

Knopkiek. — Z. KLEINE — (Bijv.).

Knuppens, o. mv. — Z. KNIPPERS (Bijv.).

Kobben, v. mv. — W.-Vl. — *Nigella damascena* L.; fr. *Nigelle de Damas*; vulg. *Pattes-d'araignées*; *Herbe à l'araignée*; vl. *Nigella van Damas*. — *Kobbe*, in W.-Vl., = *kuif*; fr. *aigrette*. — Nu, de bloemen en vooral de vruchten dezer plant zijn omringd van fijn doorsneden blaadjes, die eene soort van *kuif* of *kobbe* uitmaken.

Koeibies, v. — Men zegt ook: — *bieze*; — *biezem*.

— W.-Vl. — Id. als BIEZEN (Vl. Wk.).

Koebloem, v. — Nederland. — Id. als MADELIEFJE

Fig. 36. — *Agave americana*.

(Vl. Wk.). — Groeit in de weiden, waar de *koeien* er geerne van proeven.

Koeitongen, v. mv. — Poperinghe en omstr. — *Agave americana* L., var. *variegata*; fr. *Agave d'Amérique*, var. *à feuilles panachées* (dikwijls, maar verkeerd, *Aloès* geheeten); vl. *Amerikaansche Agave*, ook *Boomaloë* genaamd (fig. 36). — *Koeitongen*, zinspeelt op den vorm der bladeren.

Koeiwafel, v. — W.-Vl. — *Heracleum Sphondylium* L.; fr. *Berce Branc-Ursine*; vl. *Berenklauw*. — De plant groeit in de weiden en beemden, waar de *koeien* grazen, en hare vrucht heeft den vorm van eene kleine *wafel* (fr. *gaufre*).

Koeiwortel, m. — W.-Vl. — Anders ook *Peerdewortel* genaamd. — « Varieteit van pee of carote die grooter en minder goed is dan de roode Hovenierswortel. Zij zijn bleek en het bovenste deel, dat uit den grond kijkt, is groenachtig: zij worden gekweekt voor de stalbeesten. » (*Kruidw.*)

Koekoeken, m. mv. — Herenthals, Moll en omstr. — 1° Id. als KOEKOEK(E)BLOEM (Vl. Wk.). — 2° In deze plaatsen, wordt dezelfde naam ook gegeven aan *Brunella vulgaris* L.; fr. *Brunelle commune*; vl. *Gemeene Bruinelle*.

Koekoeksbrood, o. — Nederland. — Id. als HAZENKLAVER (Bijv.). — Volgens de meening van 't volk, zouden deze plantsoorten tot voedsel (*brood*) dienen voor den *koekoek*.

Koemommel, m. — In 't Veurne-Ambacht. — *Spiraea Ulmaria* L.; fr. *Spirée Ulmaire*; vulg. *Reine-des-prés*; vl. *Moeras-Spierkruid*. — *Mommelen* = fr. *mâchonner*, *manger*. Dus *Koemommel* = voedsel, eten der *koeien*.

Koetjes, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als AARONSOORE(N) (Vl. Wk.). — Het volk heeft eene gelijkenis gezien tusschen de knotsvormige bloemkolf dezer plant (fig. 12) en den tepel eener *koe*; vandaar: *koetjes*.

Koffieboonen, v. mv. — Nederland. — Id. als KIKKERBLOEM (Bijv.). — De vorm der bloemknoppen en der vrucht heeft iets weg van eene *koffieboon*.

Kokeloere, v. — W.-Vl. — *Lychnis coronaria* L.; fr. *Lychnide couronnée*; vulg. *Coquelourde*. — *Kokeloere* is eene verb. van dezen laatsten fr. volksnaam.

Kokertjeskruid, o. — W.-Vl. — Id. als PEERDESTERT (Vl. Wk.). — De stengels dezer planten zijn samengesteld uit een groot getal *kokertjes* (fr. *tubes, étuis*), die in malkander steken.

Kokte, v. — W.-Vl. — Eene *Kokte* is synoniem van eene *Schermdragende* plant (fr. une *Ombellifère*). — In *Kruidw.*, bl. 63, kan men eene lange redekaveling vinden, welke voor doel heeft te bewijzen dat het w. *Kokte* oorspronkelijk hetzelfde is als 't lat. *Cicuta*, enz.

Kolijkekriek, v. — W.-Vl. — Id. als KRIEKSKEN-IN-(DEN)-ZAK (Vl. Wk.). — De vrucht (*kriek*) is vergiftig en zou *kolijken* (fr. *coliques*) veroorzaken, indien men er van at.

Kokskenskruid, o. — Lebbeke, Herdersem en omstr. — Gebrekkige uitspr. van *Koekske(n)skruid* en zelfde bet. — Z. KOEKESKE(N)SKRUID, 1°) (Vl. Wk.).

Kolkbiezen, v. mv. — Beeringen en omstr. — *Scirpus lacustris* L.; fr. *Scirpe des lacs*; vl. *Meer-Bladbies*. — De plant gelijkt op de *Biezen* (fr. *Joncs*) en groeit gewoonlijk in *diepe waters (kolken)*.

Kollebloem, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als KOL, 1°) (Vl. Wk.).

Kollepiet, m. — Oultre (bij Ninove). — Id. als. PIETEKOL (Vl. Wk.).

Komeine, v. — W.-Vl. — Id. als KAMILLE (Bijv.). — Men zegt ook *Komelmeine*, *Kamelmeine*, enz.

Konijnenblad, o. — Nederland. — *Plantago major* L.; fr. *Plantain majeur*; vl. *Groote Weegbree*. — De bladeren der plant zijn welkom bij de konijnen.

Konijnen-Eten, o. — Denderleeuw en omstr. — Id. als ZEENKRUID (Bijv.). — Wordt aan de konijnen gegeven.

Konkernelle(n)boom, m. — Maaseyck en omst. — Id. als KORNELLENBOOM en KORNOELJEBOOM (Vl. Wk.). — De duitsche naam is *Kornel-Baum*; de eng. *Cornell-tree*.

Konkernolle(n), v. mv. — Maastricht et omstr. — De vruchten van den *Kornoeljeboom*. — Voor uitleg, z. 't voorg. w.

Kont, v. — In Zuid. Belg.-Limb. — Id. als ISGAT (Bijv.).

Koolbloem, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als HOEVENBLAREN (Vl. Wk.). — Het volk beweert dat, waar deze plant groeit, *steenkoolen* liggen.

Koornroos, v. — Nederland. — Id. als KOL 1°) en IEGEL (Vl. Wk.). — Deze twee onkruiden groeien in de *koornvelden* en hunne kleur (rood en purperachtig), als ook hun vorm, hebben eenige gelijkenis met de *rozen*.

Koortsbloem, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als SANTORIEBLOEM (Vl. Wk.). — Wordt, in deze streek, veel gebr. als thee, tegen de *koorts* en de maagontsteltenissen (fig. 25).

Kopboomen, m. mv. — Z. STRINKBOL (Bijv.).

Koraalhout, o. — Nederland. — Id. als KORNOELJEBOOM (Vl. Wk.). — De rijpe vruchten zijn rood als *koraal*.

Koraalkruid, o. — Nederland. — Id. als ASPERSIE (Vl. Wk.). — De rijpe vruchten zijn rood als *koraal*.

Korenwortels, v. mv. — Uitspr. *Korewurtels*. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — *Wortels* (fr. *carottes*) die men in de rogge (het *koren*) zaait, in Maart-April.

Korinteboom, m. — In Fransch-Vl. — *Ribes alpinum* L.; fr. *Groseillier des Alpes*; vl. *Alpen-Aalbessetruijk*. — De kleine vruchten gelijken op *korinten* of *krenten* (fr. *raisins de Corinthe*).

Kornel, m. — Nederland. — Algem. naam van het geslacht *Cornus* Tournef.; fr. *Cornouiller*; vl. *Kornoeljeboom*, zonder onderscheid van soorten.

Kortse(n)bloem, v. — W.-Vl. — Uitspr. — *blomme*. — Id. als KOORTSBLOEM (Bijv.).

Kouwel, m. — Z. KA UWEL (Bijv.).

Kraaibessen, v. mv. — Nederland. — Id. als HONDEBEIEN (Bijv.).

Kraaiebloem, v. — Nederland. — Id. als KLEINE-MOLEKENS (Bijv.).

Kraaidoorn, m. — W.-VI. en elders. — Id. als HEIDOORN 1°, 2° en 3°) (VI. Wk.).

Kraaienpoot, v. — Nederland. — *Senebiera Coronopus* Poir.; fr. *Senebière Corne-de-Cerf*; vl. *Hertshoornig Senebier's kruid*. — Het volk heeft eene gelijkenis met eene *kraaienpoot* gevonden in den *neerliggenden, vertakten* stengel van dit kruid.

Kraaiepoten, v. mv. — Nederland. — *Ranunculus repens* L.; fr. *Renoncule rampante*; vl. *Kruipende Ranonkel*. — Zelfde uitleg als bij 't voorg. w.

Kraailook, o. — Nederland. — Id. als PISP(W)OIR (VI. Wk.). — *Look* dat, ten hoogste, goed is voor de *kraaien*.

Kraaksalade, v. — W.-VI. — Id. als VELDSALAAD (VI. Wk.). — De harde en stijve bladeren van deze *salade kraken* tusschen de tanden.

Kraalboom, m. — Nederland. — Id. als HAVERESCH (VI. Wk.). — Voor *Koraal*. — De rijpe vruchten zijn rood als *koraal*.

Koraaltjesbloem, v. — Nederland. — Id. als PERELKENS (VI. Wk.). — Ieder bloempje is als een rond *koraalperelken*.

Krabbeklootjes, o. mv. — Nederland. — Id. als WILDE-ALSEM (VI. Wk.). — *Krabbe*, v., is, in vele plaatsen, synoniem van *rist*, *tros* (fr. *grappe*): eene *krabbe* druiven. — De bloemhoofdjes van besproken plant hebben den vorm van bollekens of *klootjes*, die in lange *krabben* gerangschikt staan.

Krabbekwaad, o. — Nederland. — *Salicornia herbacea* L.; fr. *Salicornie herbacée*; vl. *Kruidachtige Zeekraal*. — Plant die in zeelei groeit, waar de *krabben* (fr. *crabes*) ook gevonden worden.

Krabbestruik, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Krakke, v. — 1° Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als KRAKEBEZE(N) (VI. Wk.); 2° elders, in W.-VI., id. als BESSEMHEI (VI. Wk.).

Kransje, o. — Nederland. — Id. als MADELIEFJE (VI. Wk.). — De *witte* bloempjes van ieder bloemhoofdje vormen als een *kransje* rondom de gele bloempjes. — Daar-

enboven, de kinderen maken *kransjes* met de bloemen dezer plant.

Krek(ke). — Z. KRIKKELARE (Bijv.).

Kreupelgras, o. — Nederland. — Id. als VERKENSERS (VI. Wk.). — De plant lijkt op *gras* dat *kreupel* is, d. i. dat tegen den grond neerligt.

Kreuze. — Nederland. — Id. als EENDENGROEN (VI. Wk.).

Kreuzen. — Nederland. — 1° *Vaccinium Vitis-Idaea* L.; fr. *Airelle ponctuée* ou *A. du Mont-Ida*; vl. *Roode Kraakbes*; 2° *Vaccinium Oxycoccus* L.; fr. *Airelle Canneberge*; vl. *Veenbes*. — In plaats van *Kreuzen*, zegt men ook *Kroozen*. — *Kroos* = *Lemna*, in 't algem.; fr. *Lenticule d'eau*. — Misschien is *Kreuzen* maar eene verb. van *Kroos*, *Kroozen*: al de planten, waar hier spraak van is, hebben *kleine, rondachtige* bladeren, die veel op *Kroozen* (fr. *Lenticules d'eau*) gelijken. — Z. ook KROOS (Bijv.).

Krikkelare, m. — Oost-Roosebeke en omstr., Wareghem, Tieghem. — Een boom die kleine, wilde pruimen draagt (fr. *Créquier*). — De vrucht heet *krik(ke)*, *krek(ke)*; fr. *crèque*.

Krissen, v. mv. — Nederland. — Id. als STEKELBEZIËN (VI. Wk.). — *Krissen* = fr. *égratignures*; zinspeling op de *stekels* waarvan dit struikgewas voorzien is.

Krissiehout, o. — Maastricht en omstr. — Verb. van *Kalissiehout*. — Z. dit w. in 't VI. Wk.

Krodde. — Nederland. — Id. als HARING (VI. Wk.). — Z. ook WITTE — (Bijv.).

Kroenepialen, v. mv. — Beeringen en omstr. — Id. als KEIZERKROON (VI. Wk.). — *Kroenepialen* is eene grove verb., met samentrekking, van den fr. volksn.: *Couronne impériale*. — Z. verder ook: *Kroon-imperiaal*, *Kroonpreaal*, enz. (Bijv.).

Kroezelkens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Knautia arvensis* Coult.; fr. *Knautie des champs*; vulg. *Scabieuse des champs*; vl. *Akker-Knautia*. — De bloeiwijze is als uit *gekroezelde* (fr. *frisé*) bloemkroontjes samengesteld.

Krombekken, m. mv. — Maastricht en omstr. — Eene hoog geschatte soort van Aardappelen, die, in Zuid. Belg.-Limb., *Geitenhoorns* genoemd wordt. — Voor uitleg, z. GEITE(N)HOORNS (VI. Wk.).

Krompiere(n). — Z. CROMPIERE(N) (Bijv.).

Krompreaal, v. — W.-VI. — Id. als KROENEPIALEN (Bijv.) en zelfde uitleg.

Kroon, v. — Nederland. — Id. als PIETEKOL (VI. Wk.). — De vruchtbladen (fr. *carpelles*), met groote stekels voorzien, verwijderen zich van malkander na den bloei en vormen eene schoone *kroon*.

Kroon imperiaal, v. — W.-VI. en Nederland. — Id. als KROENEPIALEN (Bijv.) en zelfde uitleg.

Kroon-preaal, v. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Kroontjeskruid, o. — W.-VI. — Id. als KROONKENS-KRUID (VI. Wk.).

Kroos, o. — W.-VI., Nederland. — Men noemt alzoo verscheidene soorten van *Lemna* L.; bijzonder de *L. minor* L., *L. trisulca* L. en *L. polyrrhiza* L.; fr. *Lenticule mineure*; vulg. *Lentille d'eau*; *L. à trois lobes* en *L. à plusieurs racines*; vl. *Klein Eendenkroos*, *Driellobbig E.* en *Veelwortelig E.* — De eenden zijn zeer verlekkerd op deze waterplantjes; vandaar *Eendenkroos* of *Kroos* alleen, korthedshalve. — *Kroos* = hier *voedsel*.

Kroozen. — Nederland. — Z. KREUZEN (Bijv.).

Kruideken-tik-mij-niet, o. — W.-VI. — Id. als KRUIDEKEN-ROER-MIJ NIET (VI. Wk.). — *Tikken* = *zachtjes* aanraken; fr. *toucher légèrement*.

Kruidnagels, m. mv. — Nederland. — Id. als HYACINT (VI. Wk.). — De vorm der bloem trekt op eenen *Kruidnagel*; fr. *Clou de girofle*.

Kruien, werkw. — (Verb. van *kruiden*, werkw.). — Reckheim en omstr. — *Kruien*, is *groot* onkruid in de bezaaide akkers (haver, rogge, tarwe, enz.) uittrekken, om het veld te zuiveren en tevens het vee te voederen (Th. Coenegracht). — Z. ook WIEËN (Bijv.).

Kruilook, o. — W.-VI. — Id. als KRAAILOOK (Bijv.).

Kruip-door-den-tuin, o. — Nederland. — Id. als KRUIPT-DOOR-D(E)-HAGE (VI. Wk.).

Kruipende-Wurf, m. — Beeringen en omstr. — Id. als KRUIPWEURFT (VI. Wk.).

Kruipertje, o. — Nederland. — Id. als HANS-KRUIP-IN (VI. Wk.), en zelfde uitleg.

Kruipmel, v. — Nederland. — *Chenopodium polyspermum* L.; fr. *Ansérine polysperme*; vl. *Veelzadige Ganzevoet*. — *Mel* of *Melde* is synoniem van *Ganzevoet*; de takken van besproken soort *kruijen* langs den grond.

Kruipnetel, v. — Denderwindeke en omstr. — *Ajuga reptans* L.; fr. *Bugle rampante*; vl. *Kruipend Senegroen*. — De plant gelijkt, in 't gedacht van 't volk, aan de Purpere Doove-*Netel* en hare zijstengels *kruijen* langs den grond.

Kruipvitse, v. — W.-VI. — *Ornithopus perpusillus* L.; fr. *Ornithope délicat*; vulg. *Pied-d'oiseau*; vl. *Teeder Vogelootje*; vulg. *Vogelootje*. — Het plantje heeft iets weg van de *Vitse* (fr. *Vesce*) en *kruipt* langs den grond.

Kruisdistel, v. — Nederland. — Algem. naam, die het geslacht *Eryngium* Tournef. beduidt; fr. *Panicaut*; vl. *Kruisdistel*. — De plant heeft stekels gelijk de *Distel*.

Kruisdoorn, m. — Nederland. — Id. als STEKELBEZIËN (VI. Wk.).

Kruiskruid, o. — Nederland. — Id. als KAARSKENS-KRUID (VI. Wk.).

Krukken-over-zee, v. mv. — Gheel, Westerloo en omstr. — Verb. van *Krieken*. — Id. als KRIEKSKEN-VAN-OVER-ZEE (VI. Wk.). — *Over-zee* = eene ingevoerde, niet binnenlandsche plant.

Kuipersboom, m. — W.-VI. — Eik of Esch van middelbare grootte, waar de *kuipers* (fr. *tonneliers*) duigen van maken.

Kulletjeskruid, o. — Nederland, Nieuwerkerke. — *Orchis Morio* L.; fr. *Orchis bouffon*; vl. *Harlekijns-Standelkruid*. — Voor uitleg, z. KULLEKENS-KRUID (VI. Wk.).

Kunne, v. — Nederland. — Id. als KOENJEL (VI. Wk.).

Kurpraap, v. — Beeringen en omstr. — Id. als KEUR-RAAP (VI. Wk.), en zelfde uitleg.

Kurtsebeier, m. — W.-Vl. — Hagedoornbezie; fr. *baie d'Aubépine*. — **Kurts** (ook *kuts*) = *koorts*; fr. *fièvre*.

Kurtskruid, **Kortskruid**, **Koortskruid**, o. — W.-Vl. — 1° Id. als **SANTORIEBLOEM** (Vl. Wk.) (fig. 25). — 2° *Lotus corniculatus* L.; fr. *Lotier corniculé*; vl. *Gehoornde Rolklaver*. — Deze planten worden, bij 't volk, als thee gebr. tegen de *koorts*.

Kuulrabe(n), v. mv. — Maastricht en omstr. — Id. als **KOOLRAAP** (Vl. Wk.).

Kwâ-Oogenbloem, v. — Lebbeke en omstr. — Id. als **WENDROZE** (Vl. Wk.).

Kwabbel. — Z. **KWEBBEL** (Bijv.).

Kwachtbeziën, v. mv. — Herenthals, Oolen en omstr. — Id. als **GOORBES** (Vl. Wk.). — *Kwacht* = een moeras, eene soort van veen.

Kwebbel, m. — Verb. van *Kwab*, *Kwabbel*. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — De knolziekte der Kruistbloemigen (fr. *Crucifères*): *Plasmiodiophora Brassicae*. Men vindt ze bijzonder bij Rapen, Koolzaad, enz.

Kweek, v. — Mechelen-a/Maas. — Id. als **HONDSGRAS** (Vl. Wk.). — In 't duitsch *Quecke* en in 't zweedsch *Quickert* geheeten. De naam *kweek* is verwant aan het verouderde *kwik* = levendig, vlug. Vandaar *kwiksilver*, (een metaal dat vloeibaar is en zich snel, vlug beweegt) en *verkwikken* = verlevendigen. — De *kweek* wordt zoo geheeten omdat zij zich, door hare lange onderaardsche stengels (fr. *rhizomes*) snel voortzet. (J.-D. Vits.)

Kwei, **Kweipeer**, v. — Maastricht en omstr. — Id. als **KWEEPEER** (Vl. Wk.).

Kweldergras, o. — Nederland. — *Glyceria distans* Wahlenberg; fr. *Glycérie distante*; vl. *Verwijd Zoetgras*. — *Kwelder*, v. = grond, gelegen aan den buitenkant eener dijk en waar dit gras goed gedijt. — Dezelfde naam beduidt ook *Glyceria maritima* M. en K.

Kwets, v. — Nederland. — Vrucht van *Prunus domestica* L.; fr. *Prunier domestique*; vl. *Tamme Pruimboom*. — Hetzelfde w. wordt bij de Franschen (fr. *Quetsche*) en bij de Duitschers gevonden.

Kwetsenbeienboom, m. — Nederland. — Id. als **HAVERESCH** (Vl. Wk.).

L

Laaielier, m. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en omstr. — Id. als **LAVELIER** (= Laurierboom) (Vl. Wk.).

Laan, **Lane**, v. — W.-Vl. — 1° *Phragmites communis* Trin.; fr. *Phragmites commun*; vulg. *Roseau*; vl. *Gemeen Dekriet*. — 2° De dunne deelen van de Saladebladeren, zonder den steel of de ribben (fr. *le parenchyme*) (*Kruidw.*).

Laar, **Lare** (uitgang van zekere boomnamen). — Z. **TEER** (Bijv.).

Lampenpoetser, m. — Nederland. — Id. als **KANONPOETSERS** (Bijv.). — Voor uitleg, z. ook **KANNEBOENDERS** (Bijv.). — Hier is er spraak van de rolvormige glazen der *lampen te poetsen*.

Lampionplant, v. — Nederland. — Id. als **KRIEKSKENIN-(DEN)-ZAK** (Vl. Wk.), en zelfde uitleg. — De rijpe vrucht, omringd van haren rooden, blaasvormigen kelk, lijkt op de gekleurde, bolvormige *lampen* (fr. *lamps vénitiennes*), die tot de verlichtingen dienen.

Lamsooren, o. mv. — Nederland. — *Blitum Bonus-Henricus* Rehb.; fr. *Blite Bon-Henri*; vl. *Goede-Hendriks Sapkelk*; *Algoede Ganzevoet*. — De bladeren der plant hebben eenige lijkenis met *lamsooren* (fr. *oreilles d'agneau*)

Landbloem, v. — Maaseyck en omstr. — Id. als **SPAANSCH DOORNS** (Bijv.).

Landjebloem, v. — Nederland. — Id. als **MADLIEFJE** (Vl. Wk.).

Landsloof, **Lansloof**, v. — W.-Vl. — Id. als **DRIJBLAD** (Vl. Wk.).

Langschieter, m. — W.-Vl. — Id. als **KEERSPOPELIER** (Vl. Wk.). — Deze Populier *schiet* zeer lang omhoog.

Lansloof, v. — Z. **LANDSLOOF** (Bijv.).

Lanteerning, m. — W.-VI. — « Soort van langwerpigen, vierkanten Appel, witgeel van pelle, redelijk goed van smaak en nog al vroeg rijp. Dus genaamd omdat zijn vorm gelijkt aan een klein vierkante *lanteerntje*. » (*Kruidw.*)

Larius, m. — W.-VI. — Wordt hier en daar gehoord voor *LARIX* (z. VI. Wk.).

Larke, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w. — Verb. van *Lork*, *Lorkenboom*.

Lauwerstijn, m. — Poperinghe en omstr. — Id. als LAUWERS-TIEN (VI. Wk.).

Lavas, **Lavasse**, v. — W.-VI. — 1° *Levisticum officinale* Koch; fr. *Livèche officinale*; vl. *Genezend Lavas*. — 2° Brandewijn, waarop voornoemde plant getrokken heeft (fr. *infusion de Livèche dans le genièvre*). — Z. ook EPPEKRUID (Bijv.)

Lavermonje, v. — W.-VI. — Id. als AVERMOENIE (Bijv.).

Lazerre, v. — W.-VI. — Id. als LUZEERN (VI. Wk.), waarvan dit w. maar eene verb. is.

Leeuwenklauw, v. — Nederland. — Algem. naam van 't geslacht *Alchemilla* Tournef.; fr. *Alchémille*; vl. *Leeuwenklauw*. — Men heeft, in den vorm der bladeren, eene gelijkenis met eene *leeuwenklauw* gevonden.

Lei(e)wortel, m. — Meenen en omstr. — Id. als KALAMUSWORTEL (VI. Wk.). — Alzoo genaamd, in deze streek, omdat de plant overvloedig groeit in de *Lei* (fr. *la Lys*).

Lemmersteert, m. — Zwijnaarde, De Pinte, Seeverghem. — Verb. van *Lammerstaart*. — Id. als LAMMERSTEERTEN (VI. Wk.).

Lentegrensing, v. — W.-VI. — *Potentilla verna* L.; fr. *Potentille printanière*; vl. *Lente-Ganzerik*. — *Grensing*, in W.-VI., is synoniem van *Ganzerik*.

Lepelblad, o. — 1° Te Gronsveld, Eysden en andere dorpen, bij Maastricht. — Id. als FLIKKERKESBOOM (VI. Wk.). — De vruchten gelijken aan twee kleine *lepels* te samengegroeid (fig. 7, 8, 9). — 2° In Nederland. — *Cap-sella Bursa-Pastoris* Mönch.; fr. *Bourse-à-pasteur*; vl. *Herderstasjes*. — 3° In W.-VI. — *Cochlearia Armoracia* L.; fr. *Cochléaire* (*Cranson*) *d'Armorique*; vulg. *Raifort*

sauvage; vl. *Mierik-Lepelblad*. — De vruchten of de bladeren dezer twee laatste soorten zijn *lepelvormig*.

Lepels-en-vorken, m. mv. — Nederland. — Id. als LEPEL-BLAD, 2°) (z. 't voorg. w.). — De *lepels* = de bladeren der plant; de *vorken* = haar lange vruchtentros.

Lepeltjesdief, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w. — Hier zijn de *lepeltjes* vertegenwoordigd door de vruchten der plant, ieder afzonderlijk beschouwd: zij hebben den vorm van *lepeltjes*. *Dief* zinspeelt op het groot getal der vruchten: zij zijn zoo talrijk, dat men zou denken dat de plant er zoo wat moet *gestolen* hebben.

Levendige-Peer, m. — Diest en omstr. — Id. als LEVENDIG-KRUID (VI. Wk.). — *Peer* = samentrekking van Peter, Petrus: een toenaam die 't volk in talrijke uitdrukkingen binnenbrengt. Voor verderen uitleg, z. LEVENDIG-KRUID (VI. Wk.).

Lidgras, o. — W.-VI. — Id. als PEMEN (VI. Wk.). — De onderaardsche wortelstok (fr. *rhizome*) is uit talrijke *leden* samengesteld, die men licht van elkaar kan scheiden.

Liefdegras, o. — Nederland. — Algem. naam van 't geslacht *Eragrostis* Host; fr. *Éragrostide*, eene gras-soort, met kleine, fijne aartjes, zeer lief om zien: wordt gebezigd voor de wintertuilen (fr. *bouquets secs*).

Lief-Vrouwkensvlas, o. — Coursel en omstr. — Id. als HEIPLUISKENS (VI. Wk.). — De haren der witte-pluiskens gelijken op fijne *vlasvezels*.

Liesgras, o. — Nederland. — *Glyceria aquatica* Wahlb.; fr. *Glycérie aquatique*; vl. *Water-Zoetgras*. — *Lies*, *lis*, *lesch*, enz., bet., onder andere, een *zweerdormig* blad (fr. *feuille ensiforme*). Nu, de beduide plant is eene *gras*-soort, maar heeft *liesachtige* bladeren.

Lieve-Vrouwkesvlas, o. — Beeringen en omstr. — Id. als HEIPLUISKENS (VI. Wk.).

Liever-Bedstroo, o. — Berthem. — Id. als O.-L.-V. BEDSTROO (VI. Wk.).

Liewesse, v. — In 't Veurne-Ambacht, noemt men alzoo den *waterhonig*, de *mede* (fr. *hydromel*).

Lijkblaêr, o. mv. — Beeringen en omstr. — Id. als

KLIMOP, 2°) (VI. Wk.). — *Lijk* = fr. *corps mort, cadavre*. De stam van het Klimop schijnt als dood, als een lijk, op 't grootste gedeelte zijner lengte; 't is op dat lijk dat men de immergroene bladeren ziet te voorschijn komen; vandaar: *Lijkblaêr*.

Lijsorboom, m. — Uitspr. *Lizor*. — W.-VI. — Id. als KONINGIN-DER-WEIDEN (VI. Wk.).

Lijsterbezen, v. mv. — Deze naam beduidt bijna oóral de HAVERESCH (z. dit w., in VI. Wk.). — Te Zwijnaarde en omstr., noemt men aldus ook de vruchten van den wilden *Viburnum Opulus* L.; fr. *Viorne Obier*; vl. *Zwelkenhout, Watervlir*. — De kleine, ronde vruchten worden rood, ongeveer als bij de *Haveresch*, en zijn door de lijsters gezocht.

Limoenkruid, o. — Nederland. — *Statice Limonium* L.; fr. *Statice Limonium*; vl. *Limoenkruid*. — De naam is eene verb. van het lat. w. *Limonium*.

Lisbotte, Lischbot, v. — W.-VI. — Het zaadhoofdje van *Lisch*; fr. *Glaïeul*; lat. *Gladiolus*.

Lisdodde, Lischdodde, v. — W.-VI. — Id. als Dod, DODDE (VI. Wk.).

Lis- of Lischdoddegras, o. — W.-VI. — Verscheidene soorten van *Phleum* L.; fr. *Phléole*; vl. *Phleum*. — De bloeiwijze van deze grassoorten, eene lange, dichte, rolvormige aar, gelijkt heel wel (in 't klein), op den vruchtcilinder der *Lischdodden*.

Lis- of Lischkalm, m. — W.-VI. — De wortel van KALMOES (VI. Wk.).

Lof, o. — Nederland. — Id. als WIT-LOOF (VI. Wk.). — *Lof* = verb. van *Loof*.

Logge. — Z. LUGGE (Bijv.).

Lok, v. — Nederland. — Id. als HEIPLUISKENS (VI. Wk.). — *Lok* = fr. *boucle de cheveux*. Zinspeling op de witte vlokken die, na den bloeitijd, de stengels dezer moerasplanten bekroonen.

Longerblaren, o. mv. — Oost-Roosebeke, Wielsbeke. — *Farfugium grande* Lindl., eene gekweekte sieraadplant; de bladeren zijn groot, rondachtig en dragen gele, ronde

vlekken. — De boerenlieden willen in die *bladeren* eene gelijkenis vinden met de *longen* eener koei. (A. De Jaegher.)

Looge, v. — W.-VI. — Wordt in eenige gewesten gezegd voor *Look*; fr. *Ail*; lat. *Allium*.

Loogkruid, o. — Nederland. — *Salsola Kali* L.; fr. *Soude Kali*; vl. *Loogkruid*. — Plant der zeeduinen, die sodazouten bevat. De soda- en de potaschzouten (ook aschzout) dienen om de *loog* (fr. *eau de lessive*) voor te bereiden. Vandaar *Loogkruid*; ook soms *Sodakruid* genaamd.

Look-zonder-look, o. — Nederland, W.-VI. — *Sisymbrium Alliaria* Scop.; fr. *Sisymbre Alliaire*; vulg. *Alliaire*; vl. *Lookreukige Raket*. — Plant van de familie der Kruisbloemigen (fr. *Crucifères*); dus gansch verschillig van al de soorten van *Look*, die tot de familie der Lelieachtigen (fr. *Liliacées*) behooren. Niettegenstaande, *ruiken* de versche bladeren en zaden der plant geheel en al naar *knoflook*. De plant is dus *look* (door den reuk) *zonder* waarlijk *look* te zijn. — Bovenstaande namen *Alliaria, Alliaire*, komende van *Allium*, fr. *Ail*, vl. *Look* wijzen op dezelfde bijzonderheid terug.

Lookbiezen, v. mv. — Beeringen en omstr. — Id. als LEUKBIEZEN (VI. Wk.).

Lookzim. — W.-VI. — *Zim* = *sim*, aap; van 't lat. *simius*, w. dat *aap* bet. — Id. als LOOK-ZONDER-LOOK (Bijv.). — Dus, eene plant die geenszins *look* is, maar het *look* wil *naäpen*, namelijk voor de geur.

Loovers, m. mv. — Te Zwijnaarde en omstr., bet. dit w. gewoonlijk de *afgevallen* bladeren van de woudboomen.

Lubbestok, m. — Nederland. — Id. als LAVAS (Bijv.).

Lugge, v. of **Logge**, v. — W.-VI. — Eene graanziekte; fr. *la carie*, veroorzaakt door eene Schimmelplant: *Tilletia Caries* Tul. genaamd Deze ziekte randt bijzonder de Tarwe aan. — Z. ook GRIJM (Bijv.).

Luisbloem, v. — Denderleeuw, Denderwindeke, Oultre (bij Ninove) en omstr. — Id. als BOSCH-ANEMONIK (VI. Wk.).

Luiskruid, o. — Nederland. — 1° Id. als GAGEL (VI. Wk.). — 2° *Pedicularis palustris* L.; fr. *Pédiculaire des marais*; vl. *Moeras-Kartelblad*. — Deze planten werden eertijds gebr. om 't ongedierte (fr. *la vermine*) te doen verdwijnen. — *Pedicularis* en *Pédiculaire* komen van 't lat. *pediculus* = *luis* (fr. *pou*).

Luismelde, v. — Nederland. — Id. als MALEM, 1° (VI. Wk.).

Luizekoorn, o. — W.-VI. — *Melampyrum arvense* L.; fr. *Mélampyre des champs*; vulg. *Rougeole*; vl. *Veld-Zwartkoorn*.

— **Luizen**. — Z. TOEBAK — (Bijv.).

Lullemoederken, o. — W.-VI. — Een van de talrijke namen die 't volk aan de *Primula elatior* Jacq. geeft; fr. *Primevère élevée*; vl. *Hoogstengelige Sleutelbloem*.

Luus. — Nederland. — Id. als LIESGRAS (Bijv.). — Verb. van *Lies*.

Luusch. — Nederland. — *Carex acuta* L.; fr. *Carex aigu* ou *Laichè aiguë*; vl. *Spitze Zegge*. — Misschien verb. van *Lies*. Voor uitleg z. LIESGRAS (Bijv.).

M

Maagmunt, v. — Denderwindeke en omstr. — *Mentha piperita* Sm.; fr. *Menthe poivrée*; vl. *Pepermunt*. — In deze streek, wordt voornoemde *Munt*, en nog eenige andere soorten, gebr. als geneesmiddel tegen de *maagpijn*: men droogt gansch de plant, kapt ze in stukjes en maakt er thee van.

Maagdekeerse, v. — Veurne, Ghistel en omstr. — Id. als PYRAMIDAAL (VI. Wk.). — De bloeiwijze vormt als eene schoone lange *keers*. — *Maagd*, bet. hier waarschijnlijk de H. Maagd of O.-L.-Vrouw: deze bloemen dienen veel om, in Mei, de beelden van Maria te versieren.

Ma(a)lme, v. — Zwijnaarde en omstr. — Verb. van MALUWE: z. dit w. (in VI. Wk.).

Maartenlook, o. — Nederland. — *Gagea arvensis* Schult.; fr. *Gagée des champs*; vl. *Akker-Goudster*. — De plant heeft eenen knolwortel (fr. *bulbe*) als *look* en bloeit rond *Maart*.

Madekeerse, v. — Verb. van *Maagdekeers*. — W.-VI. — Id. als LEMMEKENSBLAREN (VI. Wk.).

Magerman, m. — W.-VI. — Id. als KONINGIN-DER-WEIDEN (VI. Wk.). — Goed geneesmiddel tegen de waterzucht (fr. *hydropisie*): wie, van te voren, door het water opgezwollen was, wordt, na gebruik, een *mager man*.

Majoraan, v. — Nederland. — *Origanum Majorana* L.; fr. *Origan Marjolaine*; vulg. *Marjolaine*; vl. *Marjolein*. — Eene verb. van den lat. naam *Majorana*.

Makeblijde, v. — W.-VI. — *Euphrasia officinalis* L.; fr. *Euphrase officinale*; vl. *Gewone Oogentroost*. — *Makeblijde* is de vertaling van *Euphrasia*, w. dat van 't gr. komt en *blijdschap* bet.

Maldegeer, v. — Nederland. — *Gentiana cruciata* L.; fr. *Gentiane Croisette*; vl. *Maldegeer*. — Het volk bezigt dus den waren nederl. naam.

Malotte, v. — W.-VI. — *Melilotus officinalis* L.; fr. *Mélilot officinal*; vl. *Genezende Honigklaver*. — Grove verb. van *Mélilot*.

Malwe, v. — W.-VI. — Id. als MALUWE (VI. Wk.).

Mannetjes-en-Wijvetjes, o. mv. — W.-VI. — Id. als BOERKENS-EN-BOERINNETJES (Bijv.). — Buiten den uitleg die wij hooger voor *Boerkens*... gegeven hebben, zou men ook kunnen aanmerken dat de bloemen dikwijls *verschillig* zijn van kleur: de eene zijn *rood*, de andere *wit*; het volk zal er een verschil van *gestacht* in gezien hebben.

Malwillempjeskruid, o. — Nederland. — *Hyoscyamus niger* L.; fr. *Jusquiamé noire*; vl. *Bilzenkruid*; ook *Dolkruid* genaamd. — *Mal*, m. = *model*, in 't klein, waarnaar iets gemaakt moet worden (fr. *modèle*, *patron*, à échelle réduite). — Een *willempje* = gouden nederlandsch geldstuk (waarde: 10 gulden). — Nu, de bloemkroon der plant is *geel* van kleur (goudkleur); haar opperste deel is rond en geëffend als een geldstuk en men ziet er zekere teeke-

ningen : zij is violet geaderd (fr. *garnie de veines violettes*). Vandaar *Malwillempjeskruid*.

Mare, v. — Dit w. bet. eigenlijk in 't fr. *cauchemar, fièvre*. — In W.-Vl., gebr. men de uitdrukking : *van de mare bereën* (voor *bereden*), om te bet. dat een tak *plat* gegroeid is, in plaats van *rolvormig* te zijn, volgens den algem. regel (fr. *fascie; fasciation*).

Marentak, m. — Z. Vl. Wk. — Wij zullen er bijvoegen dat, volgens sommige schrijvers, de plant dezen naam kreeg omdat hare *takken* zoo taai zijn dat men er de *maren* mede kan binden (fr. *cauchemars, fièvres*). — Z. ook 't voorg. w.

Masschel, Masscher, Masser, m. — Z. MASSEL,... (Vl. Wk.). — Te Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem en omstr., gebr. men *Masser* in den zin van *Tilletia Caries* Tul.; fr. *Carie des blés*; vl. *Vermolming*.

Masscher. — Z. MASSCHEL (Bijv.).

Masser. — Z. MASSCHEL (Bijv.).

Masteluin, o. — Antwerpen en omstr. — Id. als MASLUIN (Vl. Wk.).

Matboom. — Z. MATTEBOOM (Bijv.).

Matelieve, v. — W.-Vl. — Id. als MADELIEFJE (Vl. Wk.).

Mater, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als MATER, 3°) (Vl. Wk.).

Matroosjes, o. mv. — Nederland. — *Dielytra spectabilis* DC.; fr. *Diélytre remarquable*. — De bloeiwijze, met hare talrijke, schoone, platte en neerhangende bloemen, doet natuurlijk denken aan een schip dat met wimpels en vlaggen versierd is. Vandaar is 't volk tot 't gedacht van *matroosjes* overgegaan.

Matteboom, Matboom, m. — W.-Vl. — « Zonder mv., zijnde een collectief. Varieteit van den *Buxus sempervirens* L.; fr. *Buis*; vl. *Buksboom*, die maar een voet hoog groeit, en veeltijds de bloemperken in de hoven omringt en zoomt, fr. *buis à parterre, buis nain*. » (*Kruidw.*)

Mee, v. — Nederland. — *Rubia tinctorum* L.; fr. *Ga-rance des teinturiers*; vl. *Meekrap*. — *Mee* is de verminking van dezen laatsten naam.

Meekop, m. — W.-Vl. — Id. als MEIKOPPEN (Vl. Wk.).

Meekrap, v. — Nederland. — Z. MEE (Bijv.).

Meelraai, v. — Nederland. — *Holcus lanatus* L.; fr. *Houlque laineuse*; vl. *Wollig Zorggras*. — *Raai* is de naam eener andere grassoort, niet zonder lijkenis met de deze; maar aangezien deze laatste met een *witachtig* harendons overdekt is werd zij *Meelraai* genaamd (meel, fr. *farine*).

Meelw, Meelwig, Meluw, bijv. — W.-Vl. — « Wordt gezegd van rijp fruit, dat met te liggen zacht en teeder geworden is. Meelwe appels. » (*Kruidw.*)

Meelwig. — Z. 't voorg. w.

Meerdistel, v. — Nederland. — *Eryngium maritimum* L.; fr. *Panicaut maritime*; vl. *Meerdistel; Zeedistel*. — De plant is stekelig als eene *distel* en groeit alleen in de *zee-duinen*.

Meereke(n)spalm, v. — Herenthals en omstr. — Id. als ME(E)REKESPALM (Vl. Wk.). — In zekere plaatsen, vervormt de *d* zich nog al gemakkelijk tot *r* : alzoo gaat *me(e)deken* tot *me(e)reken* over. — Bij plechtige inhalingen en in de processien, worden kleine meisjes in 't wit gekleed en bekranst met takjes van deze plant : deze kinderen noemt men *meereken*s (in Zuid. Belg.-Limb. : *bruidjes*). — De bladeren der plant gelijken aan die van de *Palm* (fr. *buis*). — Voor verderen uitleg, z. ook ME(E)REKESPALM (Vl. Wk.).

Meerschenplaag, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als BORSTELS (Vl. Wk.). — Dit kruid is voor sommige weiden, beemden, enz. eene ware *plaag*.

Meerschratelaars, m. mv. — Poperinghe en omstr. — Id. als MEERSCHRATEL (Vl. Wk.).

Mei. — Z. STINKENDE — (Bijv.).

Meibottelen, v. mv. — Reckheim en omstr. — Id. als MARELLEN, 1°) (Vl. Wk.). — Voor uitleg van *Bottelen* : Z. BOTTEL BREMEN (Bijv.). De Marellelen komen in 't begin van *Mei*.

Meibotten, v. mv. — Reckheim en omstr. — Id. als het voorg. w.

Meien, v. — Nederland. — Id. als MEIBOOM (Vl. Wk.).

Meienhout, o. — Oost-Roosebeke. — Id. als *Berkenhout* (fr. *bois de Bouleau*).

Meikeest, m. — Oost-Roosebeke en omstr. — Eene varieteit van witten Aardappel, die slechts in de *Mei*-maand *keest* of kiemt.

Meikruid, o. — Nederland. — Id. als MEIDRANK (VI. Wk.) en zelfde uitleg.

Meiroos, v. — W.-VI. — Men gebr. bijna altijd het verklw. *Meiroosje*. — *Kerria japonica* L. (*Corchorus* — Thunbg.); fr. *Kerria* ou *Corète du Japon*. — Een sierstruik uit Japan, veel in de tuinen gekweekt, schoone gele *roosjes* dragende die in *Mei* bloeien.

Meirooskes, o. mv. — Zwijnaarde. De Pinte, Seeverghem. — Id. als ORANJEBLOEM (VI. Wk.).

Melekaton, v. — W.-VI. — Id. als MERKATON (Bijv.).

Meliefke, o. — Nederland. — Id. als MADELIEFJE (VI. Wk.), waarvan het w. maar eene verb. is.

Melkbloem, v. — Nederland. — Id. als MELKTINGEL (VI. Wk.). — De kinderen *zuigen* den honig uit de witte bloemen : vandaar 't gedacht aan *melk*, bij 't volk (fig. 33).

Melkjeskruid, o. — W.-VI. — Id. als KROONKENSKRUID (VI. Wk.). — De plant bevat een sap (fr. *latex*), wit als *melk*, maar zeer brandend.

Melknetel, v. — W.-VI. — Id. als MELKBLOEM (Bijv.). — In W.-VI., zegt men ook — *nittel*, — *hittel*.

Melkplaat, — **plate** v. — W.-VI. — *Tragopogon pratensis* L.; fr. *Salsifis des prés*; vl. *Beemd-Boksbaard*. — Het sap (fr. *latex*) is wit als *melk*. — *Plaat* (verb. van *plant*?), alleen gebr., heeft denzelfden zin als *Melkplaat*, in deze streek.

Melkwied, o. — 1° Poperinghe en omstr. — Id. als HAZEKOOLEN (VI. Wk.). — 2° Elders, in W.-VI., id. als PISBLOEM (fig. 24) (VI. Wk.). — *Wied* = onkruid. — Het sap (fr. *latex*) dezer twee plantsoorten is wit als *melk*.

Mellewijt, o. — Nederland. — Id. als HAZEKOOLEN (VI. Wk.). — *Mellewijt* is waarschijnlijk maar eene verb. van *Melkwied* : z. 't voorg. w.

Melote, v. — Nederland. — Id. als MALOTTE (Bijv.).

Mengelsoen, Mingelsoen, o. — W.-VI. — Id. als MASLUIN (VI. Wk.).

Mennekersstaar, v. — Nederland. — *Phalangium Liliago* Schreb; fr. *Phalangie à fleurs de Lis*; vl. *Leliebloemige Phalangium*. — De bloemen zijn gelijk kleine witte *sterren*. Het volk heeft zich de *Kerstster* (fr. *étoile de Noël, étoile des Mages*) herinnert, die de drij Koningen naar de kribbe *mende* (d. i. geleidde).

Mennistezusjes, o. mv. — Nederland. — Id. als HOE-LANGER-HOE-LIEVER, 2° (VI. Wk.). — *Zusjes* = zusterkens. *Mennisten* = zekere sekte van *doopsgezinden* (te lang om hier uit een te doen; z. de Woordenboeken). — De lieve bloempjes dezer plant staan dicht bij elkander en schijnen kortelings *gedoopt* te zijn : hunne bloemblaadjes zij nals met schoone roode druppeltjes overdekt; vandaar : *Mennistezusjes*.

Merdellewortel, m. — W.-VI. — Id. als BORDELLE-WORTEL (VI. Wk.).

Merkaton, v. — Antwerpen en omstr.; Zuid. Belg.-Limb. — Eene groote gele perzik, die eerst in den herfst rijp is; fr. *mirlicoton*; sp. *melecoton* — *Merkaton* = verb. van deze laatste namen. — In W.-VI., zegt men *Mellekaton* en *Melekaton*.

Meruwe, Meerwe, Merwe, v. — W.-VI. — Eene Schimmelplant, die bijzonder de bladeren der graan- en grassoorten aantast en daar verschijnt onder den vorm van geel —, bruin — of zwartachtig stof. Z. BRAND (VI. Wk.). — Heden worden bijna al die vormen tot ééne soort van Schimmelplant teruggebracht, *Puccinia Graminis* Pers. genaamd; fr. *Puccinie des Graminées*. — Voor verderen uitleg, z. onzen *Cours de Botanique*, 3de uitgave, bl. 452.

Messeljoen, Misseljoen, Misteljoen, enz., o. — W.-VI. — Id. als MASLUIN (VI. Wk.).

Metel, Medel, v. — Nederland. — Id. als PLUIMGRAS, 1° (VI. Wk.).

Meulenaarstenkte, v. — W.-VI. — *Potentilla Anserina* L.; fr. *Potentille Anserine*; vl. *Zilverschoone Ganzerik*. — *Tenkte*, in W.-VI., is synoniem van REINEVAREN (VI. Wk.).

De bladeren dezer soort en die der *Potentilla Anserina* gelijken grootelijks op malkander, voor 't geen den vorm aangaat; maar de bladeren der *Potentilla* zijn wit, alsof er meel overgestrooid was; vandaar: *Meule-naarstenkte*.

Mezerieboompje, o. — W.-Vl. — Id. als MIZERIEBOOMKE (N) (Vl. Wk.). — Verb. van den lat. naam *Mezerium* (fig. 37).

Meziebeen, o. — W.-Vl. — Z. MUGGEBEEN (Bijv.). — Z. ook 't volgende w.

Mezierook, **Muggerook**, m. — W.-Vl. — Wierook, fr. *encens*. —

Zie hier den uitleg van deze zonderlingheid. *Mezie*, in 't westvlaamsch, = *mugge*. Nu, in W.-Vl., bestaat het gebruik van gomhars van sparhout (fr. *résine*) op kolen te branden, om de muggen, anders *meziën*, uit eene kamer te verjagen. — De wierook is ook eene gomhars (eene buitenlandse) en dewijl hij, al brandende, ook veel rook verspreidt, heeft 't volk er geen verschil in gezien en heeft alles met denzelfden naam bestempeld.

Miemenen. — Z. ROODE —, ZWARTE — (Vl. Wk.).

Mierbloem, v. — W.-Vl. — *Draba verna* L.; fr. *Drave printanière*; vl. *Lente-Vroegeling*.

Mierebellen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Vruchten van *Prunus Myrobalana* Desf.; fr. *Mirabelles*; vl. *Mirabellen*.

Mieregras, o. — In 't westvl. — *gars*; — *gers*. — W.-Vl. — *Festuca duriuscula* L.; fr. *Fétuque duriuscule*; vl. *Hard Zwenkgras*.

Mijten. — Z. STRUIKEN (Bijv.).

Mingelsoen. — Z. MENGELSOEN (Bijv.).

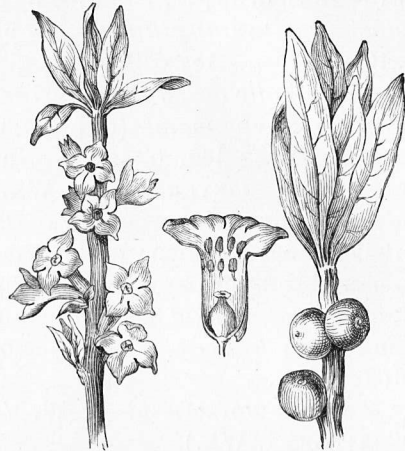

Fig. 37. — *Daphne Mezereum*.

Miltezaad, o. — W.-Vl. — Id. als VOGELZAAD (Vl. Wk.).

Mistletoe. — Nederland. — Id. als MARENTAK (Vl. Wk.). — *Mistletoe* is de eng. naam der plant, naam die in Nederl. verhuisd is.

Moeder-met-hare-Kinderen, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als MOEDERKEN-VAN-DUIZEND-KINDEREN (Vl. Wk.).

Moeder-van-alle-Bloemen, v. — Oost-Roosebeke, Wielsbeke. — Eene *Begonia* soort (?), met kleine bloempjes en kleine bladeren, zegt A. De Jaegher.

Moeder-van-duist-Kinders, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als MOEDERKEN-VAN-DUIZEND-KINDEREN (Vl. Wk.).

Moenebezen, v. mv. — Men zegt ook: *Moerbezen* en *Mottebeiers*, in denzelfden zin. — W.-Vl. — Id. als MOERBEZEN (Vl. Wk.). — *Morre* (moer) is 'tzelfde als *Motte*, dat, bij Kiliaan, *scrofa*, *sus*, *porca* bediedt (*Kruidw.*); fr. *sanglier*; vl. *everzwijn*, *wild zwijn*. — *Moene* = verb. van *moere*. — Dus *bezen* die groeien daar waar de *everzwijnen* zich ophouden, d. i. in de bosschen. — Elders, heet de plant ook *Boschbezen*, (z. Vl. Wk.).

Moerbeiers, **Moerebezen**. — W.-Vl. — Id. als 't voorg. w.

Moerbloem, v. — Maastricht en omstr. — Id. als MUURBLOEM (Bijv.).

Moffepijp, v. — Nederland. — *Aristolochia Siphon* L'Hérit.; fr. *Aristolochie Siphon*; vl. *Hevel-Baarkruid*. — De bloem der plant is pijpvormig en gelijkt bijzonder op eene *duitsche pijp* of *moffepijp*. — *Mof* = *duitscher*.

Moliezen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — *Azalea mollis* Blume en *A. pontica* L.; fr. *Azalée molle* en *A. du Pont*; vl. *Malsche* en *Pontische Azalea*. — *Moliezen* = verb. van het lat. bijv. *mollis*.

Molleboonen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — *Phaseolus multiflorus* Lamk.; fr. *Haricot multiflore*; vl. *Veelbloemige Klimboonen*; ook *Pronkboonen*, d. i. die alleen voor 't sieraad gekweekt worden.

Mollebout, **Mollesteert**, m. — W.-Vl. — *Alopecurus geniculatus* L.; fr. *Vulpin genouillé*; vl. *Geknikte Vossestaart*. — *Bout* en *steert* wijzen terug op den vorm der bloeiwijze.

Mollekrieken, v. mv. — W.-Vl. — 1° Id. als KALFSPOOT (Vl. Wk.). — Wordt bijzonder gezegd van de vruchten, die eenen tros van roode *krieken* (roode bessen) vormen, als zij rijp zijn. — 2° W.-Vl. — Id. als KRIEKAPPELKENS (Vl. Wk.).

Mollesteert. — Z. MOLLEBOUT (Bijv.).

Mommel, m. — W.-Vl. — Id. als KAASBROOD (Vl. Wk.).

Mommeren, v. mv. — Millen en omstr. — Id. als MARELLEN, 1° (Vl. Wk.) (fig. 38).

Monnebeier, **Mounebeier**, m. — W.-Vl. — De vruchten van den *Braam* : z. dit w. (Vl. Wk.).

Monst, o. — W.-Vl. — Id. als Mos' (Vl. Wk.).

Mooren, v. mv. — Nederland. — Id. als HEIPLUISKENS (Vl. Wk.). — *Mooren* is waarschijnlijk een verb. van *Moeren*. — *Moer* (onzijdig) = een moeras. De *Heipluiskens* zijn uitsluitelijk *moerasplanten*.

Moos, o. — Maastricht en omstr. — Id. als *moes*; fr. *légumes*. — Men zegt ook *zoermoos* = fr. *choucroûte*.

Morelle, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als NACHTSCHADE, 1° (Vl. Wk.). — *Morelle* is de fr. naam der plant (fig. 2).

Morgenster, v. — Nederland. — Id. als ELF-URE-BLOEM (Vl. Wk.). — De bloem is *stervormig* en opent zich 's *morgends* (omtrent elf uren).

Mottebeier, m. — W.-Vl. — Id. als MOENEBEZEN (Bijv.).

Motdissel, v. — Nederland. — Id. als HAZEKOOLEN (Vl. W.). — *Mot*, v. = zeug, varken. — De plant heeft stekels gelijk eene *distel*, en de zeugen of varkens (*motten*) zijn er op zeer verlekkerd.

Motijzel, v. — Id. als 't voorg. w. — *IJzel* = doorzichtig ijskleed dat soms den grond bedekt (fr. *verglas*). De bijzondere (grijsachtige) kleur der plant ziet er uit alsof deze met *ijzel* bedekt was. — Voor *mot*, z. uitleg bij 't voorg. w.

Fig. 38. — *Morchella esculenta*.

Mottekruid, o. — 1° Beeringen en omstr. — Id. als GAGEL (Vl. Wk.). — De sterke geur dezer plant verdrijft de *motten* (fr. *teignes*), zoo men beweert. — 2° Exaarde, Saffelare en omstr. — Id. als MEIDRANK (Vl. Wk.).

Mounebeier. — Z. MONNEBEIER (Bijv.).

Mouzekeutelkes, o. mv. — Zoo noemt men, te Maastricht en omstr., naar den *vorm*, het in suiker ingewikkelde *Anijszaad* dat men bij de suikerbakkers vindt.

Muggebeen, o. — W.-Vl. en Nederland. — Id. als PLUIMGRAS, 1° (Vl. Wk.).

Muggerook. — Z. MEZIEROOK (Bijv.).

Muide, v. — W.-Vl. — Id. als HONDSDILLE (Vl. Wk.).

Muisoogskens, o. mv. — W.-Vl. — *Veronica Chamædrys* L; fr. *Véronique Petit-Chêne*; vl. *Gamander-Eereprijs*. — De schoone blauwe bloempjes gelijken niet slecht op *muisoogskens*.

Muisoor. — Uitspr. *Muuzoore*. — Poperinghe, Kortrijk en omstr. — Id. als VERGEET-MIJ-NIETJES (Vl. Wk.). — Naar den vorm van het blad, dat op een *muisoor* gelijkt. — De lat. naam *Myosotis* (die van 't gr. komt) heeft dezelfde bet (fig. 39).

Muizekoorn, o. — W.-Vl. — *Lolium perenne* L.; fr. *Ivraie vivace*; vl. *Gemeene Dolik*; vulg. *Ray-Grass*.

Muizenooreskens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als IEGEL (Vl. Wk.).

Muizesteert, m. — Kerkom en in 't Hageland. — *Alopecurus pratensis* L.; fr. *Vulpin des prés*; vl. *Weide-Vossesteert*.

Muntpeeën, m. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als VELDMUNT (Vl. Wk.). — Deze *Munt* heeft lange onderaardsche stengels, die *peeën* genoemd worden. — Z. ook PEEN, PEEËN, in 't Vl. Wk.

Murik. — Nederland. — Id. als MUUR (Vl. Wk.).

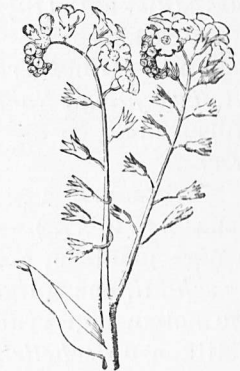

Fig. 39. — *Myosotis palustris*.

- Murke**, v. — W.-Vl. — Id. als MUUR (Vl. Wk.).
Murre, v. — W.-Vl. — Id. als MUUR (Vl. Wk.).
Muskadeldruif, v. — W.-Vl. — Fr. *Raisin muscat*. — Z. ook KATTEPISSE (Bijv.).
Muspel, m. — W.-Vl. — Id. als MISPEL (Vl. Wk.).
Muurbloem, v. — Maastricht en omstr. — Id. als FLIEREN, 1° (Vl. Wk.).
Muzelaan. — Kerkom. — Id. als POSTELEIN (Vl. Wk.).

N

- Naakte-Mannetjes**, o. mv. — Nederland. — Id. als SNEEUWKLOKJES (Vl. Wk.).
Naakte-Naarsjes, o. m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.
Naakte-Wijfjes., o. mv. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.
Naalde(n)kruid, o. — Berthem en omstr. — Id. als KAMMEKE(N)SKRUID (Bijv.).
Nachtkerse, v. — Verb. van — *keers*. — Geystingen en omstr. — *Oenothera biennis* L.; fr. *Onagre bisannuelle*; vl. *Tweejarige Nachtkeers*. — De bloemen staan 's nachts alleen open en de vorm der bloeiwijze gelijkt aan eene *keers*.
Nachtschel, v. — Maaseyck en omstr. — Id. als NACHTSCHADE (Vl. Wk.). — Verb. van *Nachtschade*, w. dat, in eenige plaatsen, ook *Nachtschaal*, — *schaai*, enz. uitgespr. wordt. — De bolvormige vruchten der plant gelijken op *schelletjes* (fr. *grelots*) (fig. 2).
Nachtschui, v. — Berthem. — Id. als 't voorg. w. — Verb. van *Nachtschaai*, enz.
Neuning. — Z. HEUNING, HONING (Bijv.).
Nieskruid, o. — Nederland. — *Helleborus* L., in 't algem., fr. *Hellébore*; vl. *Nieskruid* (fig. 40).

Fig. 40. — Blad van *Helleborus*.

- Nieswortel**, m. — W.-Vl., Nederland. — Id. als 't voorg. w.
Nimfkruid, o. — Nederland. — *Najas* L., in 't algem.; fr. *Naiade*; vl. *Waternimf*. — Leeft in 't water, gelijk de *Naiaden* of *Waternimfen*.
Nimmerstil, v. of o. — Asch, Opoeteren, Kessenich en omstr. — *Briza media* L.; fr. *Brize intermédiaire*; vulg. *Amourette*; vl. *Siddergras*, *Trilgras*. — De halmpjes dezer grasplant zijn bijna altijd in beweging, zijn *nimmer stil*.
Nippens. — Z. KNIPPERS (Bijv.).
Noenbloem, v. — W.-Vl. — *Crocus luteus* L.; fr. *Safran jaune*; vl. *Gele Saffraan*. — De bloem opent zich bij den *noen*, d. i. omtrent 's middags. — Men gebr. ook soms den volgende naam.
Noenluiker, m. — W.-Vl. — Id. als HOLEERZE (Bijv.).
Notemeschaten, v. mv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en omstr. — Id. als MUSKOOT (Vl. Wk.).
N'oubliakens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als VERGEET-MIJ-NIETJES (Vl. Wk.). — Verb. van den fr. volksn. « Ne m'oubliez pas » (fig. 39). — Overigens, in deze streek, noemt 't volk vele planten bij hare fr. namen: *Muguet*, *Estragon*, *Pomme d'amour*, enz.
Nunnekouse, v. — Veurne, Loo en bijna geheel Veurne-Ambacht door. — Id. als KATTEKOUSEN (Vl. Wk.). — Z. ook HOLEERZE (Bijv.).
Kuppens. — Z. KNIPPERS (Bijv.).

O

- Olde-Witte**, m. — Nederland. — *Nardus stricta* L.; fr. *Nard roide*; vl. *Stijpe Nardus*, vulg. *Borstelgras*. — Verb. van *Oude-Witte*. Deze grassoort vormt ronde *grijsachtige* bossen, die niet slecht aan 't hoofd van een *ouden witten* man gelijken. — *Old*, in 't engl. = *oud*.
Onderate, v. — 1° Oost-Roosebeke en omstr. — *Bromus sterilis* L.; fr. *Brome stérile*; vl. *Schrале Dravik*. — Elders,

in W.-VI., zegt men soms ook *Verbasterde Ate*. — *Ate* = Wilde Haver. — 2° In 't Veurne-Ambacht, zegt men *Ounderate*; misschien voor *Hoender-ate*.

Onderhave, v. — Nederland; W.-VI. — Id. als ONDERHAAF (VI. Wk.).

Onderwas, m. of o. — Te Oostham en omstr. — Boompjes en struiken die door de hooge boomen, waar ze *onder* staan, verstikt worden.

Onschuld, v. — Nederland. — *Arabis alpina* L.; fr. *Arabette des Alpes*; vl. *Alpische Scheefkelk*; vulg. *Randjesbloem*. — Veel gekweekt als sierplant, bijzonder om de bloemperken te omzoomen. — De bloeiende planten zien er waarlijk zoo argeloos en *onschuldig* uit.

Ons-Heeren-Handjes, o. mv. — Maaseyck en omstr. — *Cardamine pratensis* L.; fr. *Cardamine des prés*; vl. *Weide-Kers*.

Ons-Heeren-Traantjes, o. mv. — 1° Poperinghe en omstr. — Id. als HOE-LANGER-HOE-LIEVER (VI. Wk.). — 2° Elders, in W.-VI.: *Polygonum orientale* L.; fr. *Renouée du Levant*; vl. *Oostersche Duizendknoop*. — De eerste plantsoort draagt kleine *roode puntjes* op de bloemkroon; de tweede, *roodachtige vlekken* op de bladeren: 't volk heeft er *bloedtraantjes* van den Zaligmaker gezien.

Ons-Lieven-Heeren-Nageltjes, o. mv. — W.-VI. — Id. als BEURZEKENSKRUID, 1° (VI. Wk.). — De vruchten, die driehoekig zijn en op een fijn, lang steeltje staan, gelijken waarlijk aan *nageltjes*.

Ontzweelkruid, o. — W.-VI. — Id. als EENDENDERM (VI. Wk.). — « Deze plant heeft den naam van alle vurige gezwellen spoedig te troosten en te doen slinken ». (*Kruidw.*).

Onze-L.-V.-Hemdekens, o. mv. — Maastricht en omstr. — Id. als HAAGLELIE (VI. Wk.). — Zoo genoemd om de schitterende *witte* kleur der bloemkroon.

Oogenbloemen, v. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Euphrasia officinalis* L.; fr. *Euphrase officinale*; vulg. *Casse-lunette*; vl. *Genezende Oogentroost*. — Eertijds veel gebr. tegen de oogziekten.

Oogenklaar, v. — Nederland. — Id. als STINKENDE-GAUWE (VI. Wk.). — Werd eertijds gebr. tegen de oogvlek en andere oogziekten; vandaar ook de fr. volksn. *Éclairé* = die de *oogen klaar* maakt.

Oorling, m.; **Oorlingkruid**, o. — W.-VI. — *Arum maculatum* L.; fr. *Gouet tacheté*; vulg. *Pied-de-veau*; vl. *Gevlekte Kalfsvoet*; vulg. *Aronskelk*. — *Oorling* = id. als *oorring*; fr. *boucle d'oreille*. — De plant is dus genaamd omdat het bloemkolfken (fr. *spadice*) de gedaante heeft van eene *oorbel* (fr. *boucle d'oreille*) (fig. 12).

Oosterlucie, v. — W.-VI. — *Aristolochia Tournef*; fr. *Aristolochie*; vl. *Baarwortel*, *Holwortel*, *Pijpkruid*; in 't algem. — *Oosterlucie* is eene grove verb. van den lat. naam *Aristolochia*. — Vglk. *Dulle kamare*, komende van *dulcamara*, enz.

Opeelbloem, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als TROBELS (VI. Wk.). — In 't Poperingsche, *opeel* en *kapeel* = *ruiker*, *bloemtuil*.

Oploop, m. — Kerkom, Sint-Joris-Winghe. — Id. als OMLOOP 1° en 2° (VI. Wk.).

Oppens. — Z. KNIPPERS (Bijv.).

Osse(n)tong, v. — Nederland. — *Anchusa officinalis* L.; fr. *Buglosse officinale*; vl. *Gewone Ossetong*. — Deze naam is de letterlijke overzetting van *Buglosse*, w. dat uit twee gr. woorden is samengesteld, die dezelfde bet. hebben. — De bladeren hebben min of meer den vorm eener *ossetong*.

Ounderate. — Z. ONDERATE (Bijv.).

Overesschen, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als HAVERESCH (VI. Wk.).

P

Paardebloem, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als GETENBAARD (VI. Wk.). — Te Oultre, wordt de plant ook *Thee* genaamd, omdat ze veel gebr. wordt om *thee* te bereiden.

Paardeknop, m. — Berthem. — Id. als PAARDEBEEFT (VI. Wk.).

Paaschsleuterkens, o. mv. — Winkel-Sint-Elooi. — Id. als PAASCHLELIE (VI. Wk.). — De bloem heeft min of meer den vorm van eenen horlogiesleutel en is open, rond *Paschen*.

Padaan, Padane, v. — W.-VI. — Id. als HOEVENBLAREN (VI. Wk.). — *Padaan*,... is eene verb. van den fr. volksnaam *Pas-d'âne*.

Paddegès, o., — **gras**, — **gars**, — **gers**, o. — 1° Stavele, Oost-Roosebeke. — *Juncus bufonius* L.; fr. *Jonc des crapauds*; vl. *Padde-Bloembies*. — De plant trekt op *gras* en groeit in vochtige gronden, waar de *padde* liefst hun verblijf houden. — 2° Zwijnaarde. — Wordt hier, maar zelden, gebruikt voor *Festuca ovina* L.; fr. *Fétuque ovine*; vl. *Schapen-Zwenkgras*.

Paddevlas, o. — Oost-Roosebeke, omstr. van Roeselare en Thielt. — 1° *Linaria vulgaris* Mill.; fr. *Linair commune*; vl. *Gemeen* of *Groot Vlaskruid*. — 2° Bij de landbouwers, (ibidem): « Variëteit van *Vlas*, dat met dikke en korte kerels (stengels) opgroeit en weinig hippens (zaadbollen) opbrengt. Het *paddevlas* is van geringe waarde ». (*Kruidw.*). — 3° Te Denderwindeke en omstr. — Id. als SPURRIE (VI. Wk.).

Paling(s)kruid, o. — 1° Gheel, Westerloo en omstr. — *Salvia officinalis* L.; fr. *Sauge officinale*; vl. *Genezende Salie*. — Wordt gebr. in de bereiding van mosselen, visch (*paling*, enz.). — 2° W.-VI. — Id. als MAJORAAN (Bijv.). — 3° In eenige plaatsen van W.-VI.: *Ranunculus aquatilis* L.; fr. *Renoncule aquatique*; vl. *Water-Ranonkel*. — De uitleg voor 2° = id. als voor den 1°. — Voor den 3°: Plant die groeit, daar waar de *palingen* zich ophouden.

Pameele, v. — W.-VI. — Id. als KNOBBELGERSTE (Bijv.).

Pannekoekjes, o. — Nederland. — Id. als BAKKRUID (VI. Wk.) en zelfde uitleg.

Papbies, v. — W.-VI. — Id. als BIEZEN (VI. Wk.), uitgenomen de *Steenbies* (z. dit* w., in Bijv.).

Papeneuzen, v. mv. — W.-VI. — Id. als RATELEN (VI. Wk.). — De bloemkroongelijkt, van voren, op eene *neus*: vandaar ook de lat. naam *Rhinanthus*, die *Neusbloem* beteekent.

Papenstoelen, m. mv. — Nederland — Id. als PISBLOEM (VI. Wk.).

Papoen, m. — W.-VI. — Id. als *Pompoen*; fr. *Citrouille*; lat. *Cucurbita Pepo* L. — *Papoen* is verb. van 't lat. *Pepo*. Eenige oude schrijvers hebben: *Pepoen*. — Zooals men, van *papier*, *pampier* heeft gemaakt, zoo ook hebben wij, met die ingeschovene *m*: *Pampoen*, *Pompoen*, enz.

Pappeblaars, o. mv. — Oost-Roosebeke. — Id. als KAASBROOD (VI. Wk.). — De *bladeren* dienen om *pappen* (fr. *cataplasmes*) te maken. — Men zegt ook *Pappels*, in denzelfden zin (fig. 29).

Paradijshout, o. — W.-VI. — Bij hoveniers. Hout uit zaad voortgesproten en niet geënt; fr. *sauvageon*. — Op *paradijshout* enten; fr. greffer sur *sauvageon* (*Kruidw.*).

Paraplwiekens, o. mv. — Lebbeke. — Id. als KROONKESKRUID (VI. Wk.). — Zinspeling op de rangschikking der bladeren die aan een *regenscherm* gelijkt.

Parinnen, m. mv. — Men zegt ook *Parins*. — Poperinghe en omstr. — Bruinachtige *Appels* die aan de *Peerappels* gelijken (z. VI. Wk.).

Parins. — Z. 't voorg. w.

Pasnakel, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als PASTENAKEN (VI. Wk.).

Passijntje, Pasijsjtje, o. — W.-VI. — *Viola tricolor* L.; var. *hortensis*; fr. *Violette tricolore*, vulg. *Grande Pensée*; vl. *Groote driekleurige Viool*; *Groote Pensée*. — *Passijntje* = verb. van *Penseetje*.

Pastoorkinderkens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als KOETJES (Bijv.). — Deze naam wordt bijzonder toegepast op de *rijpe* vruchten der plant.

Pastoorshoedje, o. — Eelen, Heppeneert en omstr. — Id. als PAPPENMUTSENHOUT (VI. Wk.). — De vrucht gelijkt op eene *priestersbaret*.

Patermoedernaakten, v. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als PADDEMOEDERNAAKTEN (VI. Wk.).

Patersbladeren, o. mv. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als PATERSTOK (VI. Wk.).

Paterskap, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als PATERSKAPPEN (VI. Wk.) (fig. 3, 4 en 5). — « In alle tuinen aanwezig, hoewel men zeer goed met hare vergiftige eigenschappen bekend is :

Van bloemen blauw
Uw handen hou!

zegt moeder, wanneer zij, met hare kleinen, eene eerste wandeling in den hof doet. » (H. Van Wilder).

Pauzegeld, o. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als JUDASGELD (VI. Wk.).

Pe-Cheval, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als HOEVENBLAD (VI. Wk.). — *Pe* wordt zeer zacht uitgespr.; het moet eene verkorting zijn van *Pied-cheval* (vl. *Hoevenblad*; fr. vulg. *Pas-d'âne*; *Pas-de-cheval*). — Men schenkt er thee van op, tot borstversterking.

Peem. — Z. PEE; PEEMNIËN; PEEMEN (VI. Wk.).

Peerdetand, m. — W.-VI. — *Maïs-dent-de-Cheval*; lat. *Zea Mays* L., var. *alba*. — Eene var. van Maïs, met vierkantig graan, gelijk een *peerdetand*. — Deze var. is kleiner en dunner dan de gewone Maïs en wordt maar gezaaid om in zijnen bloeitijd afgemaaid te worden tot voedsel van het vee (*Kruidw.*).

Peerdewortel, m. — W.-VI. — Var. van pee of carote die grooter en minder goed is dan de Hovenierswortel. De Peerdewortels zijn bleek en het bovenste deel, dat uit den grond kijkt, is groenachtig : zij worden gekweekt voor de *stalbeesten* (*Kruidw.*).

Peerka, **Perka**, **Perko**, **Perico**, **Perikamp**. — W.-VI. — *Hypericum* L.; fr. *Millepertuis*; vl. *Doorboord Hertshooi*; vulg. *Sint-Janskruid* (fig. 28). — *Perico*, *Perko*, enz. zijn verkortingen en verb. van den lat. naam *Hypericum*.

Peerdswortel, m. — Drongen en omstr. — Id. als PEERDESULKER (VI. Wk.).

Pees, **Peezeboom**. — Maastricht en omstr. — Id. als PERZIK, — BOOM (VI. Wk.).

Pelaan. — Z. PLAAN, 1°) (VI. Wk.).

Pemie, v. — Het mv. = *Pemiën*. — Poperinghe en omstr. — Id. als PEMEN (VI. Wk.).

Pensenkruid, o. — Beeringen en omstr. — *Pens* = bloedworst. — Door *Pensenkruid* verstaat men, in deze streek, de drie planten die tot 't voorbereiden der *pensen* gebezigd worden : *Soive* (*Salvia*, *Sauge*), *Oregó* (*Origanum*, *Origan*) en *Temst* (*Thymus*, *Thym*).

Peperwortel, m. — Maastricht en omstr. — Id. als CAPUCIENE(N)MOSTAARD (VI. Wk.).

Perelkensrank, v. — Herdersen en omstr. — Id. als HOFRANK (VI. Wk.). — De kleine ronde vruchten, die op deze *ranken* komen, gelijken aan *perelkens*.

Perepote, v. — Synoniem van *Pereboom*. — Avelghem en omstr. — *Pote*, in W.-VI., = *stek*, tak van Wilg, Els, Populier, enz. die men afsnijdt om in de aarde te poten, te planten; fr. *plançon*; vl. *plansoen*. — Naar den Scheldekant, bet. *Pote* een *boom*, vooral een fruitboom, b. v. *Appelpote*, *Perepote* (*Kruidw.*).

Perico, m. — Z. PEERKA (Bijv.).

Perikamp, m. — Z. PEERKA (Bijv.).

Pesseche. — W.-VI. — Z. PERZIKBOOM (VI. Wk.).

Peterselje, m. — Maastricht en omstr. — Id. als PETERSILIE (VI. Wk.).

Petersilie-van-Malsendoren, m. — Verb. van — *Macedoniën*. — Te Leuven gebr. voor *Levisticum officinale* Koch; fr. *Livèche officinale*; vl. *Genezend Lavas*. Vroeger werd die naam gegeven aan *Seseli macedonicum*, eene uitheemsche geneesplant uit den ouden tijd : later, bij vergissing, op *Levisticum* overgebracht. — Te Leuven, zegt men ook : *Processieplant*, — *kruid*.

Piepers, **Pieperkes**. — Poperinghe en omstr. — Id. als NETELDOERSKENS (VI. Wk.). — *Pieperken* = *chalumeau*. — De vorm der bloemen is niet zonder eenige gelijkenis met een *pieperken*.

Pieramidors, v. mv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem. Sint-Denijs-Westrem. — Id. als PYRAMIDAAL (VI. Wk.), met verminking van den naam.

Pierenkol, m. — Leuven, Mechelen en omstr. — Id. als PIETEKOL (VI. Wk.).

Pijkaards, m. mv. — W.-Vl. — Eene var. van *Aardappel*, komende uit *Pikardië* (vandaar *Pijkaards*).

Pijpdoorstekers, m. — Nederland. — Id. als *PIJPENHENGST* (VI. Wk.).

Pijpekop, m. — Nederland. — Id. als *DUITSCH-PIJP* (VI. Wk.).

Pijpestier, m. — Poperinghe en omstr. — Id. als *PIJPENHENGST* (VI. Wk.).

Pijpestrootjes, o. mv. — Nederland. — Id. als *PIJPENHENGST* (VI. Wk.). — *Strootjes* (verklw. van *stroot*, fr. *fétu de paille*), om de pijpen te kuischen.

Pijpkruid, o. — Nederland. — *Anthriscus sylvestris* Hoffm.; fr. *Anthriscus sauvage*; vl. *Wilde Kervel*. — De kinderen maken *pijpen* (fr. *flûtes, fifres*) met de dikke, holle stengels der plant.

Pijpsteelkruid, o. — W.-Vl. — *Cornus sanguinea* L.; fr. *Cornouiller sanguin*; vl. *Roode Kornoelie*. — De schoone, rechte takken worden gebezigd om *pijpsteelen* (fr. *tuyaux de pipe*) te vervaardigen.

Pijpstier, m. — Z. *PIJPESTIER* (Bijv.).

Pikane, v. — Hier en daar, in W.-Vl. gebr. voor *ANEKAMPANE* (Bijv.).

Pimpandoer, m. — W.-Vl. — Verb. van *Pépin d'or*. — Var. van *Appel*, met *goudkleurige kernen*.

Pimpoele, **Pinpoele**, v. — W.-Vl. — Id. als *PIETEKOL* (VI. Wk.).

Pinksterbloemen, v. mv. — Reckheim en omstr. — *Pyrethrum Leucanthemum* Coss. et Germ.; fr. *Pyrèthre Leucanthème*; vulg. *Grande-Marguerite*; vl. *Wilde Ganzebloem*. — De plant bloeit volop, rond *Pinksteren*. — Z. ook *PINKSTERBLOEMEN*, in VI. Wk.

Pinksternak(el), v. — Roeselare. — Id. als *PASTINAAK* (VI. Wk.), waarvan deze naam alleen eene verb. is.

Pinkstersblom, v. — Maastricht en omstr. — Id. als *SINT-JANSBLOEMEN*, 2° (VI. Wk.).

Pinpoele. — Z. *PIMPOELE* (Bijv.).

Pirlamotten, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Verb. van *Bergamotten*: naam van eene platvormige Peersoort.

Pirkeir, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als *PERKELBOOM* (VI. Wk.).

Plakkers, m. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als *PLAKKRUID* (VI. Wk.).

Plamen, v. mv. — 1° *Uitkerke*. — Vruchten van *Ribes nigrum* L.; fr. *Groseillier noir*; vulg. *Cassis*; vl. *Zwarte Aalbeziestruik*. — 2° *Elders*, in W.-Vl. — *Jeneverbes*; fr. *baie de Genévrier*.

Planekruid, o. — W.-Vl. — Id. als *MELKPLAAT* (Bijv.).

Platgras, — **gars**, — **gers**, o. — W.-Vl. — Id. als *VOGELVOET*, 1° (VI. Wk.).

Platte-Kul. — Berthem en omstr. — Id. als *PAPPE(N)KULLEKENS* (VI. Wk.), waarvan dit w. eene verb. is.

Plat-Zaad, o. — W.-Vl. — 1° *Phalaris canariensis* L.; fr. *Alpiste des canaris*; vl. *Gewoon Kanariegras*. — 2° *Lijnzaad*; fr. *graine de Lin*. — *Plat-zaad*: zoo genoemd, omdat 't zaad *platachtig* is.

Plekkruid, o. — Beeringen en omstr. — Id. als *PLAKKRUID* (VI. Wk.).

Pleuriskruid, o. — Denderwindeke en omstr. — *Verbena officinalis* L.; fr. *Verveine officinale*; vl. *Gewoon IJzerkruid* (fig. 41). — « Bij ribbenvliesontsteking » (fr. *pleurésie*), zegt M. H. Van Wilder, « kapt men de plant fijn; met roggemeel, maakt men er een *pleuriskoek* van en deze legt men zoo warm mogelijk op het zieke deel: de zweeping volgt en de pijn verzacht. »

Plompebot(te), v. — W.-Vl. — De *zaadbol* van *Waterlelie* (VI. Wk.). Z. ook *SLAAPBOTTEN* (Bijv.).

Pluimgras, o. — 1° Denderwindeke en omstr. — *Holcus mollis* L. en *H. lanatus* L.; fr. *Houlque molle* en *H. laineuse*; vl. *Zacht* en *Wollig Zorggras*. — 2° Z. ook *PLUIMGRAS*, in VI. Wk.

Pluiskruid, o. — Nederland. — Id. als *KANARIEKRUID* (Bijv.).

Fig. 41.
Bloemen van
Verbena officinalis.

Pluk. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — De afgevallen bloembladeren van rozen, pioenen, enz. die men bij de processie langs de straten strooit.

Poeierburstel, m. — W.-VI. — *Papaver somniferum* L.; var. met *dubbele bloemen*; fr. *Pavot somnifère*, var.; vl. *Slaapwekkende Maankop*, var. — Die *dubbele* bloemen gelijken aan een *burstel* = borstel (fr. *brosse*), en 't *fijn* zaad, dat in den vruchtbol zit, gelijkt aan *poeier* of poeder (fig. 30).

Poeierduts, m. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w. — *Duts*, in 't westvl., = fr. *une touffe*; een bos, een bundel. — De talrijke bloemblaadjes vormen een waren bos of *duts*; voor *poeier*, z. 't voorg. w.

Popestaal, m. — Z. POPSTAAL (Bijv.).

Pofferkeshout, o. — Beeringen en omstr. — Id. als KNEKKERS (VI. Wk.).

Pollekoeken, m. mv. — Beeringen. — Id. als POLKOOGEN en POLLEKOOVEN (VI. Wk.).

Polpiet, m. — Lebbeke, Denderleeuw, Welle en omstr. — Verb. van *Kolpiet*, *Kolpier*, namen die elders gebr. worden. — Id. als PIETEKOL (VI. Wk.).

Pommel. — Z. BULLEPEES (Bijv.).

Pompbloem, v. — Herenthals en omstr. — Id. als PLOMPE, 2°) (VI. Wk.). — In Vlaanderen, zegt men *Pompelbloem*.

Pompe, **Waterpompe**, v.; **Pompekruid**, o.; **Pompestaal**, m. — W.-VI. — Id. als POMP (VI. Wk.).

Pompekruid. — Z. 't voorg. w.

Pompelbloem. — Z. POMPBLOEM (Bijv.).

Pomperluite, v. — W.-VI. — Id. als POMPE (Bijv.). — De kinderen gebr. den dikken, hollen stengel dezer plant, om er op te toeten: zij maken er *luite* of *leute* mede. — *Leute*, enz., in W.-VI., = vermaak, blijdschap.

Pompernoelden, m. mv. — Verb. van *Pompernoeljen*, *Kampernoeljen*. — Cruyshautem, Nokere en omstr. — De eetbare Paddestoelen alleen worden, in deze plaatsen, alzoo genoemd. — Z. ook KAMPERNOELIE (VI. Wk.).

Pootjeskruid, o. — Oostham en omstr. — De *Wortelen* (fr. *Carottes*; z. WORTELEN, in VI. Wk.) die in 't wild groeien. — De kinderen zoeken die plant langs de wegen en kanten, om de witte *pootjes* te eten.

Popelierwiedauw, m. — W.-VI. — Witte wiedauw (of *wissen*; fr. *osier*) dienende om manden te vlechten.

Popeloentje, o. — Lebbeke en omstr. — Id. als PAPE(N)-KULEN (VI. Wk.). — In 't Walenland, wordt de naam *Papalolo* gebezigd. POPELOENTJE schijnt eene grove verb. van dien naam te zijn.

Popper, m. — Poperinghe, Reninghelst, Woesten, Westvleteren en omstr. — R. Dodonaeus zegt: « Waterbiezen oft vijverbiezen... heeten ook merchiezen, bobbel, bobbert ende oock *popper*; ende daerom noemt men de plaatsen daerse veel wassen, in Nederlant, insonderheydt op 't vlaamsch, *Poperingen* » (*Kruidw.*, bl. 98.) — Vandaar ook de naam der stad *Poperinghe*. — Dus, *Popper* = id. als STOELBIEZEN (VI. Wk.).

Popstaal, m. — W.-VI. — *Senecio Jacobaea* L.; fr. *Senecion Jacobée*; vl. *Jakob's-Kruiskruid*. — *Staal* = stengel, in 't westvl.; *pop* = fr. *poupée*: de bloeiende plant gelijkt niet slecht, alles te zamen genomen, aan eene *pop*. — Op eenige plaatsen, zegt men: *Poepstaal* of *Propstaal*.

Poretfeem, — **feme**; — **fimme**, — **veme**, v. — W.-VI. — Id. als *Poretblad*; fr. *feuille de Poireau*.

Porseleinkruid, o. — W.-VI. — *Montia fontana* L.; fr. *Montie des fontaines*; vl. *Fontein-Monti'skruid*. — Men zou zeggen dat de bladeren en de bloempjes van *porselein* gemaakt zijn.

Porsellekruid, o. — W.-VI. — Id. als DOLLE-KERVEL (VI. Wk.). — *Porselle*, in 't westvl. = *perselle*, *persijn*, *peterselie*; fr. *persil*. — Het *Porsellekruid* gelijkt veel op *Peterselie*; het is vergiftig, groeit soms ook in de moeshoven en, door vergissing, veroorzaakt soms den dood.

Posselaan. — Sint-Joris-Winghe en omstr. — Id. als POSTELEIN (VI. Wk.).

Possem, v. — Nederland. — Id. als GAGEL (VI. Wk.).

Post, v. — Id. als 't voorg. w.

Pote. — Z. PERE — (Bijv.).

Potstok, m. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Elders zegt men, beter : *Pootstok*. — Id. als *Poot*, 2° (VI. Wk.).

Prangwortel, m. — W.-VI. — Id. als HEIDOORN, 1°, 2° en 3° (VI. Wk.).

Preutefem, m.; het mv. is — *fems*. — W.-VI. — Eene var. van Appel; fr. *prude femme*. — Dus, verb. van den fr. naam.

Prioul, Priheul, Prieur, m. — W.-VI. — *Thymus vulgaris* L.; fr. *Thym commun*; vl. *Gewone Tijm*. — Eene welriekende hofplant, dikwijls als toekruid gebezigd.

Prieur. — Z. 't voorg w.

Priheul. — Z. PRIEUL (Bijv.).

Prónkers, m. mv. — Nederland. — *Phaseolus multiflorus* Lamk.; fr. *Haricot multiflore*; vl. *Veelbloemige Staakboon*. — Wordt gekweekt voor 't sieraad; 't zijn alleenlijk *prónkers*.

Puingras, o. — Nederland. — Id. als PEEËN (VI. Wk.). — Z. ook PUIËN (VI. Wk.).

Puipkoterirs, m. mv. — Verb. van *Pijpkoteraars*. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als PIJPENKEUTERS (VI. Wk.).

Puitboterbloem, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als WATERBOTERBLOEM (VI. Wk.). — Groeit in natte gronden of in 't water, waar de *puiten* of kikvorschen hun verblijf houden.

Puite-moedernaakte, v.; ook **Puitje** — W.-VI. — Id. als NAAKTE-BEGIJNEN (VI. Wk.).

Puitenbloem, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als DOBBEL-BOTERBLOEM (VI. Wk.). — Bij gebrek aan wortels (fr. *carottes*), zegt M. H. Van Wilder, gebruikt men de bloemblaadjes dezer *boterbloem* (gelijk men ze soms ook noemt) tot het *geel verven* der boter. — De plant groeit in zeer vochtige en natte gronden, waar de *puiten* of kikvorschen hun verblijf houden.

Puitereit, o. — Poperinghe en omstr. — Id. als PUIREK (VI. Wk.). — *Puit* = kikvorsch. « *Reit* = alle slag van

kruid dat onder water goeit of er boven drijft. De grachten zuiveren van het *reit* » (*Kruidw.* bl. 103).

Puitooge, v. — W.-VI. — Putje op den knol van aard-appels; fr. les *yeux* de la pomme de terre.

Pulm(e), m.; het mv. is *pulmen* en *pulms*. — Men zegt ook *Puwel*. — Deze naam bet. de *peul* of *hulze* van Koolzaad of Raapzaad; fr. les *carpelles* de la silique. — Een beddezak met koolzaadpulp gevuld (*Kruidw.*).

Purpere-Netel, v. — Denderwindeke en omstr. — *Lamium purpureum* L. en *L. amplexicaule* L.; fr. *Lamier pourpre* en *L. amplexicaule*; vl. *Purpere* en *Stengelomvattende Doove-Netel*. — De bloemen zijn *purperkleurig*.

Putterdistel, v. — Nederland. — *Cirsium lanceolatum* Scop.; fr. *Cirse lancéolé*; vl. *Speer-Vederdistel*. — De *putters* (fr. *chardonnerets*) zijn zeer verlekkerd op het zaad dezer *distel*.

Puwel. — Z. PULM(E) (Bijv.).

R

Raai, m. — 1° W.-VI. — Id. als *Dob*, *DODDE* (VI. Wk.). — 2° Nederland. — *Raai*, v. = *Galeopsis Ladanum* L.; fr. *Galéopsis Ladanum*; vl. *Raai Hennepnetel*.

Raamsch. — Maastricht en omstr. — Id. als MARENTAK (VI. Wk.). — Deze naam is waarschijnlijk in betrekking met GERAAMTE, die elders gebr. wordt; z. Bijv.

Radijsboompje, o. — Nederland. — Id. als KNEKKERS (VI. Wk.). — Men heeft eene gelijkenis gevonden tusschen de witte *bolvormige* vruchten van dit struikgewas en de *radijzen*.

Rammelaar, m. — Oultre (bij Ninove). — Id. als RATELEN (VI. Wk.). — *Rammelaar* = fr. *hochet* : de zaden *rammelen* in de zaadbollen, als men deze aanraakt.

Rammelkul, m. — W.-VI. — Truffel; fr. *Truffe*; lat. *Tuber*.

Rankers, m. mv. — Zwijnaarde en omstr. — *Pelargonium hederacifolium* Hortul.; fr. *P. à feuilles de Lierre*;

vl. *Veilbladige Ooievaarsbek*. — De plant schiet lange, neerhangende takken die op *ranken* (fr. *sarments*) gelijken.

Rapier, m. — In Fransch-Vl. — Fr. *Navets* (de gansche plant : knol en bladeren). — De *knollen*, alleen genomen, heeten *Rapen*.

Rapunsel, o. — Nederland. — *Phyteuma spicatum* L.; fr. *Raiponce en épi*; vl. *Aardragend Raponsje*. — *Rapunsel* = verb. van 't fr. *Raiponce* of van 't vl. *Raponsje*.

Rarels, m. mv. — Zwijnaarde, Seeverghem en omstr. — Id. als RATELEN, RATELS (VI. Wk.).

Rasphout, o. — In Oost-Vl. — Id. als RIJSHOUT (VI. Wk.).

Ratten-en-Muizen. — Lebbeke en omstr. — Id. als JONGENS-EN-MEISJES (Bijv.).

Rattesteert, m. — Merckem en omstr. — *Phleum pratense* L.; fr. *Phléole des prés*; vl. *Weide-Phleum*; vulg. *Timothygras*. — De lange en rolronde aar dezer grassoort gelijkt niet slecht aan een *rattesteert*.

Reek, v. — Nederland. — *Polygonum lapathifolium* L.; fr. *Renouée à feuilles de Patience*; vl. *Zurkelbladige Veenwortel*. — De vorm der bladeren gelijkt min of meer op eene kleine *reek* of eggetje (fr. *petite herse*).

Reinegalde, **Reinegolde**, **Reinevlode**, v. — W.-Vl. — Eene var. van beste Pruijn; fr. *Reine-Claude*. — Deze namen zijn verb. van den fr. naam : in *Reinevlode* is de verminking onbeduidend; bij de andere, is de letter *l* van plaats verschoven.

Reinegelaude, v. — Thielt en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Reinevane, v. — W.-Vl. — Id. als REINEVAREN (VI. Wk.), waarvan dit w. maar eene verb. is.

Reinevlode, v. — Z. REINEGALDE (Bijv.).

Rekop of **Rek-op**, o. — Nederland. — Een der talrijke volksn. van het *Bitterzoet*. — Z. ZOET-EN-BITTER (VI. Wk.).

Renetting, m. — W.-Vl. — Var. van *Appel*; ook *Renet*, m. en *Renette*, v. geheeten; fr. *Rainette*. — Dus, verb. van den fr. naam.

Retsel, o. — Alken (bij Hasselt) en omstr. — Id. als ROODSEL (VI. Wk.). — In W.-Vl., zegt men ook *Retse*, *Rotse* en *Rootse*.

Reukela, v. — W.-Vl. — Id. als ARIKEL (VI. Wk.). — *Reukela* = verb. van den lat. naam *Auricula*. — In 't Veurne-Ambacht, zegt men *Ruikeloo*.

Reukgras, o. — W.-Vl. — Id. als SPLIJTGRAS (VI. Wk.). — Grassoort, die een zeer aangenamen *reuk* verspreidt (den *hooireuk*), als zij afgesneden is en begint te verslensen. Men maakt er uittreksel van, dat, in den handel, den naam van *hooigeest* (fr. *essence de foin*) draagt.

Reumelingen, v. mv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en omstr. — Van 't werkw. *ruimen* (fr. *débarrasser*). — Men noemt alzoo 't geen men *wegneemt*, bij het opsnoeien van jonge Elzen, Kastanjen, Esschen, enz. (J. Paelinck).

Reutsel, o. — Beeringen en omstr. — Id. als RETSEL (Bijv.).

Reuzezagge, v. — W.-Vl. — Id. als WITTE-PLUIM (VI. Wk.). — De plant, eene grassoort, heeft lange, snij-dende bladeren, gelijk eene *Zagge* (fr. *Carex*; *Laiche*) en wordt zeer hoog (3 tot 4 meters) : vandaar *Reuzezagge*.

Rezimaal, **Rezimom**, **Rezimong**, m. — W.-Vl. — Id. als HINNEVET (VI. Wk.). — Deze namen = verb. van den lat. naam *Erysimum* L.; geslacht van Kruisbloemigen, gelijk de *Sisymbrium officinale* Scop. 't Is deze laatste plant welke 't volk beduidt, wanneer, bij vergissing, de naam *Rezimaal*, enz., gebruikt wordt.

Rezimom, m. — Z. 't voorg. w.

Rezimong, m. — Z. REZIMAAL (Bijv.).

Ribbekes, o. mv. — Oostham en omstr. — Id. als RUBBEN (VI. Wk.).

Ribes, m. — W.-Vl. — Id. als BLOEMBEZELEER (VI. Wk.). — *Ribes* is de algem. lat. naam van dit geslacht van struikgewassen; fr. *Groseillier*; vl. *Aalbeziestruik*.

Riet, o. — Denderwindeke en omstr. — *Phragmites communis* Trin.; fr. *Phragmites commun*; vulg. *Roseau*; vl. *Gemeen Dekriet*. — De bossen van violetkleurige aartjes worden in de windertuilen benuttigd.

Rietlisch, o. — W.-Vl. — Id. als 't voorg. w.

Rietspriet, m. — Zwijnaarde, De Pinte, Seeverghem. — *Baldingera arundinacea* Dmrt.; fr. *Baldingère Roseau*;

vl. *Rietachtige Eenhalm*. — *Spriet* = jachtspies; fr. *épieu*. De groote en stijve halm heeft iets van een *spriet* weg en, door hare groeiwijze en groeiplaats, gelijkt deze grassoort aan het gewone *Riet*; lat. *Phragmites communis* Trin.

Rijgkooorde, Rijkooorde, v. — W.-VI. — Id. als GRASPEE (VI. Wk.). — *Rijgkooorde* = de koord waarmede men iets *toerijgt*. De onderaardsche stammen (fr. *rhizomes*) dezer grasplant zijn lang en taai als *koorden*.

Rijerspeen, m. — Zwijnaarde, De Pinte, Seeverghem. — Verb. van *Rijderspeen*, 't is te zeggen eene soort Peen die, met zijne onderaardsche wortelscheuten, meer dan eene andere Peensoort, wijd van zich af, in den grond *rijdt* of boort. Het is de *Agropyrum repens* L., die meestal te velde groeit (J. Paelinck).

Rijkooorde. — Z. RIJGKOOORDE (Bijv.).

Rijpeltocht, v. — Nederland. — Id. als PLAKKRUID (VI. Wk.).

Rijsbes, v. — Nederland. — *Vaccinium uliginosum* L.; fr. *Airelle des fanges*; vl. *Rijsbes*.

Rijspeerd, Rijspeert, o. — W.-VI. — *Baldingera arundinacea* Dmrt; fr. *Baldingère Roseau*; vl. *Rietachtige Eenhalm*.

Rijspeert. — Z. 't voorg. w.

Rikkerekruid, o. — Verb. van *Riekend Kruid*. — Beringen en omstr. — Id. als AVEROON (VI. Wk.). — De bladeren der plant hebben een aangenaamen *reuk*.

Roeds. — Z. ROODS (VI. Wk.).

Roeidsele, o. — Lebbecke, Hendersem en omstr. — Id. als ROODSEL (VI. Wk.), waarvan deze naam eene verb. is. — De plant is haren naam verschuldigd aan de *roode* kleur der bloempjes en des stengels.

Roeltekake, m. — W.-VI. — Var. van groote Appel, bewarende tot ver in den winter. Soms ook *Geuzing* geheeten.

Roggebloem, v. — Nederland. — Id. als BLAUWBLOEM (VI. Wk.) (fig. 14). — Groeit veel in de *roggeakkers* (fr. *champs de seigle*).

Rondotte, v. — W.-VI. — Id. als LOOFBLOEM (VI. Wk.).

Roobeen, o. — W.-VI. — *Geranium Robertianum* L.; fr. *Géranium Herbe-à-Robert*; vl. *Stinkende Ooievaarsbek*. — *Roobeen* = verb. van *Robert* of eerder verb. van *Roodbeen*: de stengel dezer plant hebbende eene schoone *roode* kleur.

Roobeete, v. — W.-VI. — Id. als BEET (VI. Wk.).

Roobol, m. — W.-VI. — Eene var. van Aardappel.

Roobolle, m. — W.-VI. — Id. als IEGEL (VI. Wk.).

Roobotters, m. mv. — Zwijnaarde, De Pinte, Seeverghem. — Van *rood* en het werkw. *botten*. Mannelijke *Canada Populier*, die *roode* katjes (fr. *chatons*) draagt, als bloeiwijze, welke 't volk voor *botten* aanziet. (J. Paelinck.)

Rood-Been, o. — Nederland. — Id. als ROODSEL (VI. Wk.). — De stam is *rood* van kleur.

Rood-Doppen, m. mv. — Thienen en omstr. — Id. als ROODE-TOPPEN (VI. Wk.), waarvan deze naam maar eene verb. is.

Roode-Horde, v. — Nederland. — Id. als LUISKRUID, 2°) (Bijv.). — De plant gelijkt op *Horde* (volksn. der Ratels), maar heeft *roode* bloemen, in plaats van de gele, die de Horde draagt.

Rood-Sterreken, o. — Lebbecke en omstr. — Id. als CATHRIENEWIEL (VI. Wk.). — De bloemkroon lijkt op een *rood sterreken*.

Roode-Blagaaize, v. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Eene var. van *Phlox*, met *roode* bloemen.

Roode-Molekens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Melandrium diurnum* Dmrt.; fr. *Mélandre diurne*; vulg. *Compagnon-rouge*; vl. *Roode Valsche-Koekoeksbloem*. — De bloemkroon is schoon *rood*, en rond gelijk een *molenrad*.

Roode-Murekruid, o. — Denderwindeke en omstr. — Id. als ROOE-MOER (VI. Wk.).

Roode-Wilde-Winde, v. — Denderwindeke. — Id. als KOORNWINDE (VI. Wk.).

Roode-Zeembessenstruik, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als ZEEBEZEN (VI. Wk.).

Roodte. — Nederland. — Id. als MEE (Bijv.).

Roorebbe, v. — W.-VI. — Een van de talrijke volksn.

die men, in Vlaanderen, geeft aan den *Geitenbaard*. — Z. dit w. in 't VI. Wk.

Roosjes-zonder-doornen, o. mv. — W.-VI. — Id. als MEIROOSJES (Bijv.). — De struik is *zonder doornen* en de bloemen zijn lijk kleine gele *roosjes*.

Rootse, v. — Id. als RETSEL (Bijv.).

Roovoet, m. — W.-VI. — Id. als PLUIMGRAS 1°) (VI. Wk.). — Dus geheeten omdat het *onderdeel* van den stengel *rood* is (*Kruidw.*).

Roowilg, v. — Nederland. — *Polygonum amphibium* L.; fr. *Renouée amphibie*; vl. *Veenwortel*. — De stam is *rood* en de bladeren hebben iets weg van zekere *Wilg*-bladeren.

Roosewied, o. — W.-VI. — Id. als KOL, KOLBLOEM, 1°) (VI. Wk.). — *Wied* = onkruid en de bloemblaadjes hebben eene *rooze* kleur.

Rossement, v. — Nederland. — *Mentha aquatica* L.; fr. *Menthe aquatique*; vl. *Watermunt*. — Voor *Rossement*: *ros* = bruinachtig, kleur die de bladeren gewoonlijk hebben; *ment* = verb. van *Munt* (fr. *Menthe*).

Roste-Stinkers, m. mv. — Oost-Roosebeke. — Id. als AFRIKAANDERS (VI. Wk.). — De bloemen zijn *rost*, d. i. *ros*, bruinachtig van kleur en verspreiden een zeer sterken en *onaangename* geur.

Rotelaars-in-'t hooi, m. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als RATELEN (VI. Wk.).

Rotse, v. — Zwijnaarde, Seeverghem, Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als RETSEL (Bijv.).

Rozemienen, v. mv. — Oostham en omstr. — Id. als JASMIENEN (VI. Wk.).

Rugge, v. — W.-VI. — Id. als *Rogge*; fr. *Seigle*.

Ruikeloo. — Z. REUKELA (Bijv.).

Ruivellingen, m. mv. — Te Zwijnaarde en omstr., noemt men alzoö eenige Appelsoorten met *ruw* (oneffen) *vel*, b. v. zekere grijze *Renetten* (fr. *Rainettes*).

Rusch, v. — Nederland. — Synoniem van *Biezen* (fr. *Jones*).

Russische-Distel, v. — Nederland. — Id. als LOOGKRUID (Bijv.). — De bladeren zijn *stekelpuntig* gelijk bij de Distels.

Russische-Postelein, v. — Nederland. — Id. als WILDE-PORSELEIN (VI. Wk.).

Ruts. — Z. RUDS (VI. Wk.).

S

Saailde, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als SAALDE (VI. Wk.).

Salbei, v. — Maaseyck en omstr. — Id. als WILDE-SALIE (VI. Wk.).

Salewei, v. — Maastricht en omstr. — Id. als WERF (VI. Wk.). — In 't hoogduitsch: *Sahlweide*.

Salsafij, v. — Nederland. — Algem. naam voor 't geslacht *Tragopogon* Tournef.; fr. *Salsifis*; vl. *Boksbaard*. — *Salzafij* = verb. van 't fr. *Salsifis*.

Savelboom, m. — Nederland. — Id. als ZAVELBOOM (VI. Wk.).

Schaapbinde, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als KOORNWINDE (VI. Wk.). — De *schapen* eten de plant graag.

Schaapderm, m. — W.-VI. — Id. als VIJF-VINGERKRUID (VI. Wk.). — De loopende stengels zijn lang als *darmen* en de schapen eten de plant nog al gretig.

Schaaptenkte, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — *Potentilla Anserina* L.; fr. *Potentille Anserine*; vl. *Zilver-schoone Ganzerik*. — De bladeren der plant lijken op die der *Tenkte*, naam die, in Vlaanderen, *Tanacetum*; fr. *Tanaisie*; vl. *Reinvaren* beteekent. — De plant groeit veel langs de wegen en wordt door de *schapen* afgegrazen.

Schalonje, v. — Antwerpen en omstr. — Id. als SJARLOTTEN (VI. Wk.).

Schapersborzekens, — *burzetjes*, o. mv. — W.-VI. — Id. als BEURZEKENSKRUID, 1°) (VI. Wk.).

Schelle, v. — Beerlingen. — Id. als SCHELLEKENS (VI. Wk.).

Scheule, Schulle, v. — W.-VI. — Id. als *schil, schel*; engl. *shell*; fr. *écaille, cosse*. — De *scheule* van de okkernoten (le *brou des noix*); de *scheulen* van erwten (les *cosses des pois*) (*Kruidw.*).

Schijtraap, — **rape**, v. — W.-VI. — Id. als KEURFRAAP (VI. Wk.). — De wortel vormt eene lange en dikke *raap* die een *purgeermiddel* is.

Schildersverdriet, o. — W.-VI. — Id. als HOE-LANGER-HOE-LIEVER (VI. Wk.). — Overzetting van den fr. volksn. : *Désespoir-du-peintre*. De zin is : dat bloempje is zoo schoon, dat geen schilder het zou kunnen namaken.

Schinksenroos, v. — W.-VI. — Id. als PIOEN (VI. Wk.). — *Schinksen* = Sinxen, Pinksterfeest. Deze vorm (*Schinksen*) is bijzonder gebezigd in 't noorden van Vlaanderen. — « De plant is zoo genaamd omdat men in vroegere tijden, op den Schinksendag, bloembladeren van deze roos door de gaten van de gewelven der kerken liet nedervallen over 't volk, ter gedachtenisse van de vurige tongen die op dien dag over de apostelen daalden. Dit gebruik bestond nog te Nieuwpoort in 1840. » (*Kruidw.*, bl. III.)

Schoentjes-en-laarsjes, o. mv. — Nederland. — Id. als JUFFERSSCHOENEN (Bijv.). — De bloemkroon der plant heeft den vorm van *schoentjes*, en de bloemkelk, den vorm van *laarsjes*.

Schokkeljoen, m. — Kortrijk en omstr. — Id. als SCHOKKELOEN (VI. Wk.).

Schom, m. — Beeringen, Diest, Caggevinne-Assent, Zeelhem. — Id. als SCHOEM en SCHOSSEM (VI. Wk.).

Schoof, v. — Zwijnaarde en omstr., alsook bijna overal in België. — Een bundel graan van welkdanige soort (fr. *gerbe*). In Limburg, is dit w. van 't mannelijk geslacht.

Schorfte, v. — W.-VI. — Id. als REUWE (VI. Wk.).

Schrok. — Herenthals en omstr. — Id. als KROK (VI. Wk.).

Schulle. — Z. SCHEULE (Bijv.).

Schurft-in-de-Klaver, o. — Denderwindeke en omstr. — Id. als REUWE (VI. Wk.). — 't *Schurft* is meer gevreesd dan de *Honger* (*Orobancha minor*). (H. Van Wilder.)

Senegroen, o. — W.-VI. — *Ajuga reptans* L.; fr. *Bugle rampante*; vl. *Kruipend Senegroen*.

Sensejoen, m. — Nederland. — Id. als SINSJOEN en SIENSONK (VI. Wk.).

Sentille, Sintille, v. — W.-VI. — Id. als POTTEBLOEM (VI. Wk.). — De naam is waarschijnlijk eene verb. van den fr. volksnaam : *Œillet gentil*.

Sijnnauw. — Nederland. — *Alchemilla arvensis* Scop.; fr. *Alchémille des champs*; vl. *Veld-Leeuwenklauw*.

Singsoen, m. en o. — Id. als SIENSONK (VI. Wk.).

Sinksoen, m. en o. — Poperinghe, Zwijnaarde en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Sinsom, m. — Pepinghen (bij Halle). — Id. als SIENSONK (VI. Wk.).

Sint-Jansranke, v. — W.-VI. — Id. als ONDERHAAG (VI. Wk.).

Sint-Jansvarnte, v. — W.-VI. — *Osmunda regalis* L.; fr. *Osmonde royale*; vl. *Konings-Osmunda*; vulg. *Koningsvaren*.

Sint-Jansuien, v. mv. — Nederland. — Id. als SJARLOTTEN (VI. Wk.). — *Ui*, mv. *uien* = ajuin, fr. *oignon*.

Sint-Jeurisbloem, v. — Beeringen en omstr. — Id. als SINT-JORISBLOEM (VI. Wk.).

Sint-Josephslelie, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als WITTE-LELIE (VI. Wk.).

Sint-Pietersknoppen, m. mv. — Eecke, Nazareth en omstr. — Id. als SINT-PIETERSBLOEM (VI. Wk.).

Sint-Pieterstheekruid, o. — Denderwindeke en omstr. — *Hypericum perforatum* L.; fr. *Millepertuis perforé*; vulg. *Millepertuis*; vl. *Doorboord Hertshooi* (fig. 28). — « Op Sint-Pietersdag, hangen de kinderen, over de straten, eene (Sint-Pieters) kroon. De voorbijgangers worden de *schoenen gevaagd* en geven den kleinen een geldstuk. 's Namiddags, wordt er, onder de *kroon*, pappenthe, — Sint Pieterstheekruid en melk, — met mastellen gedronken en daarna onder de kroon gedanst. » (H. Van Wilder.)

Sinter-Nellebladeren, o. mv. — Herdersem en omstr. — *Scrophularia nodosa* L.; fr. *Scrophulaire noueuse*; vl.

Knoopig Helmkruid. — Wordt gebr. tot genezing van zweren en etterwonden. — De naam = *bladeren* van *Sinte-Renelle*; verb. van *Sinte-Reneldis* (eene Heilige, die bijzonder geëerd wordt in een dorp, bij Halle gelegen, en den naam van *Sinte-Renelde* of *Sinter-Nelle* draagt; in 't fr. *Sainte-Renelle* of *Saintes*). De Heilige wordt aangeroepen voor de genezing derzelfde ziekten voor dewelke de Sinter-Nelleblaren gebruikt worden.

Sintille. — Z. SENTILLE (Bijv.).

Sjonk, m. — In 't Hageland. — Hetgeen in den grond blijft steken, als een boom of heester afgekap is (fr. *souche*). — *Sjonk* of *Sjunk* is 'tzelfde w. als *tronk*, *stronk*, *strunk*; fr. *tronc*; lat. *truncus*, van *truncare* = afsnijden.

Slaaphollen, m. mv. — Thielt, Ardoye, Berthem. — Id. als SLAAPGOED (VI. Wk.). — De vruchten hebben den vorm van dikke *bollen* en het zaad heeft *slaapwekkende* eigenschappen.

Slaaphotten, v. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als 't voorg. w. — *Botte*, 1° in België, bet. de knop van een gewas, waaruit de bladeren of de bloemen ontluiken, fr. *bourgeon*, *bouton*; — 2° in W.-Vl., bet. ook het *zaadhuisje* van eene plant, fr. *péricarpe*. Men bepaalt dikwijls den zin van dit w. met een bijvoegsel: *bladbotte*, *bloembotte*, *zaadbotte*.

Slaapmutsen, v. mv. — Herenthals en omstr. — Id. als WINDE (VI. Wk.). — De *kegelvormige* bloemkroonen dezer planten gelijken op *slaapmutsen*.

Slangentong, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als MARENTAK (VI. Wk.). — Zoo genaamd naar den vorm der bladeren, waar 't volk eene gelijkenis met eene *slangentong* gezien heeft.

Slingerroos, v. — Nederland. — Id. als HAAGLELIE (VI. Wk.). — Er is hier spraak van eene *slingerplant*, fr. *plante voluble* of *volubile*.

Sloer, m. — Beeringen en omstr. — Id. als SLOER (VI. Wk.). — *Sloer* wordt ook, in deze streek, als scheldnaam gezegd tegen vrouwen van lichtzinnig gedrag. Op 1ste Meinaacht, werpt men *sloerēn* op het dak of hangt ze aan de

deurklink van de huizen waar jonge dochters wonen die zich slecht gedragen. — *Sloeren krijgen*, is eene groote oneer. (M. Vrancken.)

Slootse. — Z. 't volg. w.

Slotse, Slutse, Slootse, Slosse, v. — W.-Vl. — Hulze, peul van boonen, erwten en andere schilgewassen; fr. *gousse*. — Van *noten* sprekende, zegt men *sloester*, *bolster*, *dop*, *groene bast*; fr. *brou*.

Slutse. — Z. 't voorg. w.

Smarte. — Z. SMERTE (Bijv.).

Smeerweutel, v. — Verb. van — *wortel*. — Kerkom. — Id. als WILLE-BEETE(N) (Bijv.).

Smerte, v. — Oost-Roosebeke. — Id. als WATERRIDS (VI. Wk.).

Smoorpatatten, v. mv. — Berchem (bij Antwerpen). — Id. als BOEVEEST (VI. Wk.). — Deze Kampernoeliën zijn bolvormig lijk *Patatten* (d. i. Aardappelen), en de wolk van kiemkorpels die er uit komt, als men er op trapt, heeft de gedaante van *smoor*, fr. *brouillard*, *fumée épaisse*.

Smout-boter-en-kaas. — Denderwindeke en omstr. — Id. als KOETJES (Bijv.). — « De bloemkolf gelijkt niet slecht », zegt M. Van Wilder, « aan de *kleur* dier drie toespijzen. Deze naam is minder gebezigd dan *Koeljes*. »

Smouter, m. — 1° Oost-Roosebeke en omstr. — « Eene grove soort van *peer*, met bruine pel, die veel op de boomgaarden der landbouwers wast en verkocht wordt als *braadpeer* ». (A. De Jaegher). — 2° Z. SMOUTER, in 't VI. Wk.

Smouters, m. mv. — W.-Vl. — Var. van Erwten, met groote granen; tot voedsel van het vee dienende. De *Smouters* hebben lange ranken, maar men laat ze zonder rijzels al dooreen groeien; hunne bloemen zijn wit en de schokken (fr. *gousses*) groot (*Kruidw.*).

Snerte. — Z. SMERTE (Bijv.).

Snijkoren, o. — Zwijnaarde en omstr. — Koren of rogge die gezaaid wordt, einde September, om na den winter groen *afgesneden* te worden, voor het vee.

Snuifneuzen, m. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Appels

en peren, eenen *worm* bevattende die een *bruin* poeder naar buiten drijft. Zoo genaamd, naar de kleur dier stof (uitwerpsel van den worm), die op snuif gelijkt.

Soese, v. — Poperinghe en omstr. — Id. als **Sousse** (VI. Wk.).

Sofve, v. — Beeringen en omstr. — Id. als **Sauvee**, **Savée** en **Salie** (VI. Wk.).

Soldatentoppen, m. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **Borstels** (VI. Wk.).

Sophiekruid, o. — Nederland. — *Sisymbrium Sophia* L.; fr. *Sisymbre Sagesse*; vulg. *Sagesse des chirurgiens*; vl. *Sophie-Raket*. — *Sophie* is dus eene verb. of vertaling van den lat. naam *Sophia*.

Sôr, **Sorghras**. — Beeringen en omstr. — *Carex*, in 't algem.; fr. *Carex, Laiche*; vl. *Zegge, Zagge*.

Spaansche-Doorns, m. mv. — Maaseyck en omstr. — Id. als **Stekebrem** (VI. Wk.).

Spaansche-Klaver, v. — Ketzigen (bij Tongeren) en omstr. — *Oxalis stricta* L.; fr. *Oxalide droite*; vl. *Rechtstandige Klaverzuring*. — De opgegeven naam is, bijna overal elders, synoniem van *Luzerne*; vl. *Rupsklaver*.

Spekwortel, v. — Nederland. — Id. als **Smeerwortel** (VI. Wk.) (fig. 42). — De wortel der plant is zoo vet als *spek*; daarom ook dikwijls *Vetwortel* geheeten.

Spelke, v. — W.-VI. — Id. als *Spelt*; fr. *Épeautre*; lat. *Triticum Spelta* L.

Spelledoorn, m. — W.-VI. — Id. als *Hagedoorn*; fr. *Aubépine*; lat. *Crataegus* L. — Verb. van *Spelendoorn*.

De *doorns* van dit houtgewas gelijken niet slecht op *spelden*, fr. *épingles*.

Fig. 42. — *Symphytum officinale*.

Spletgès, o. — Zwijnaarde en omstr. — Verb. van *spletgers*. — *gras, splijtgras*. — Id. als **Vogelvoet**, 1°) (VI. Wk.). — De bloeiwijze dezer grasplant is *gespleten* in verscheidene uiteenlopende takken, die ze op eenen *vogelvoet* doen gelijken. Vandaar ook de naam van *Vogelvoet*, die de plant elders draagt.

Sponnerikskop, m. — Beeringen. — Id. als **DoD** (VI. Wk.). *Sponnerik* = verb. van *spinrok* of *spinrokken* (fr. *quenouille*). De opeengehoopte vruchten der plant vormen een soort van rolvormigen *kop*, die niet slecht op een *spinrok* gelijkt.

Sponse-Peupleer, m. — Verb. van *Spaansche-Populier*. — Kerkom en omstr. — Id. als **Italiaander** (VI. Wk.).

Spoor, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als **Spurrie** (VI. Wk.).

Spoorkruid, o. — W.-VI. — Id. als **Kammeke(n)skruid** (Bijv.). — De lange, naaldvormige vruchten hebben iets weg van eene *hanenspoor* (fr. *ergot de coq*).

Sporrekruid, o. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Sprinkhaan, m. — Oostmalle, Zoersel en omstr. — Id. als **Hanepooten** (VI. Wk.).

Sproete(n), v. mv. — Maastricht en omstr. — Verb. van *Spruiten*. — Id. als **Spruitkool** (VI. Wk.).

Sprokkel, m. — Nederland. — Id. als **Honzenhout** (VI. Wk.).

Spruitjes, o. mv. — Maastricht en omstr. — Id. als **Sproete(n)** (Bijv.).

Stanse, **Stonse**, v. — W.-VI. — Id. als **Capuciene(n)** (VI. Wk.).

Steekappel, m. — Berthem. — Id. als **Doornappel** (VI. Wk.).

Steeksalaad, v. — Pepinghen (bij Halle). — Id. als **Veldsalaad** (VI. Wk.). — Men gaat die *salade* in 't veld uit *steken*.

Steenbies, v. — Zwijnaarde en omstr. — *Juncus glaucus* Ehrh.; fr. *Jonc glauque*; vulg. *Jonc-des-jardiniers*; vl. *Zeegroenachtige Bies*. — De *Steenbiezen* zijn *harder* en *taaiër* dan de andere biezen, die daarom *Papbiezen* genoemd worden.

Steenbrem, m. — Beeringen. — Id. als STEKEBREM (VI. Wk.). — De plant is taai en hard als *steen*.

Steenklavers, v. mv. — Z. VI. Wk. — Vergelijk : *Steinklee* (te Darmstadt); *Sténklover* (in Noord-Denemarken).

Steenkloverkes, o. mv. — Sint-Joris-Winghe en omstr. — Id. als STEENKLAVER, 1°) (VI. Wk.).

Stek, **Stekke**, v. — W.-VI. — Eene afgesneden boom-scheut die men in de aarde steekt om eenen nieuwen boom te kweeken; fr. *plançon*.

Stekellisch, o. — W.-VI. — Eene waterplant : *Stratiotes aloides* L.; fr. *Stratiote Faux-Aloès*; vl. *Valsche Aloës*. — De bladeren lijken op die van een *Lisch*, maar dragen *stekels*.

Stekels, m. mv. — Ramsel en omstr. — Id. als STEKERS (VI. Wk.). — De vruchten dragen *stekels*.

Stekke. — Z. STEK (Bijv.).

Sterrekens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als SPEENKRUID (VI. Wk.). — De bloem heeft den vorm van goudgele *sterrekens* (fig. 43).

Stesselkenskruid, o. — Lebbeke en omstr. — Verb. van *Stijfselkruid*. — *Draba verna* L.; fr. *Drave printanière*; vl. *Lente-Vroegeling*.

Stiengraas, o. — Verb. van *Steengras*. — Beeringen en omstr. — *Poa annua* L.; fr. *Paturin annuel*; vl. *Klein Beemdgras*. — Groeit veel tusschen de straat-*stenen*.

Stijlkeers, v. — Herderssem. — Id. als RIETENTOP (VI. Wk.).

Stinkblad, o. — Nederland. —

Id. als HOEFBLAD (VI. Wk.). — Heeft een onaangamen geur.

Stinkbloem, v. — Nederland. — Id. als HONDSILLE (VI. Wk.). — Eene *stinkende* bloem.

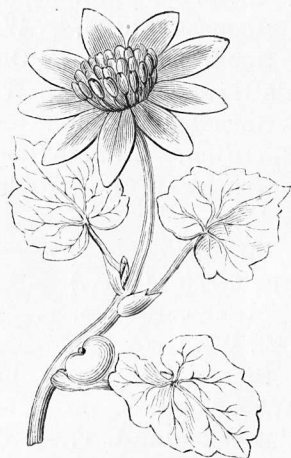

Fig. 43. — *Ficaria ranunculoides*.
(Speenkruid.)

Stinkende-Gauw, v. — Z. dit w. in 't VI. Wk. — Te Antwerpen, bij uitzondering, wordt deze naam aan de *Tagetes* gegeven. — Z. STINKERS (VI. Wk.).

Stinkende-Govert, v. — Verb. van — *Gauwe*. — Beeringen en omstr. — Z. STINKENDE-GAUWE (VI. Wk.).

Stinkende-Mei, m. — W.-VI. — Id. als HONDSILLE (VI. Wk.). — *Mei* = fr. *bouquet*; un *mai*. De algemeene vorm der plant lijkt op eenen *mei* en hij *stinkt* geweldig.

Stinkhout, o. — Nederland. — Id. als HONZENHOUT (VI. Wk.). — Het hout riekt *onaangenaam*.

Stinkpotten, m. mv. — Wordt, te Antwerpen, gezegd van de *Tagetes*. — Z. ook STINKENDE-GAUW (Bijv.).

Stinkwied, o. — W.-VI. — Id. als HONDSILLE (VI. Wk.). — *Wied* = kruid, in W.-VI.

Stobbels, m. mv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem en omstr. — Elders, zegt men *stoppels*; en, in Zuid. Belg.-Limb. : *stoppelen*, v. mv. — De onderste deelen der graan-gewassen die, na het afmaaien, blijven staan (fr. *éteules*).

Stoelboon, v. — W.-VI. — Id. als HUTTEBOON (VI. Wk.). — *Stoelen*, o. werkw., beteekent, in W.-VI., *struiken*, een *struik vormen*, gelijk deze kleine boonen doen. Vandaar ook de naam van *Struikboonen*, dien zij elders dragen.

Strekbinde, v. — W.-VI. — *Polygonum Convolvulus* L.; fr. *Renouée Liseron*; vulg. *Faux-Liseron*; vl. *Zwaluw-tong*. — *Binde*, in W.-VI., is synoniem van *Winde*. — *Strek* = strik.

Streping, m. — Zwijnaarde en omstr. — Var. van Appel die roode *strepen* draagt. Gewoonlijk noemt men aldus den eigenlijken *Rambour d'automne*. (J. Paelinck.)

Strevelaar, m. — W.-VI. — Boom of plant die onderblijft, die niet behoorlijk opgroeit.

Strinkbol, m. — Oostham en omstr.; alsook aan den Maaskant (in Belg.-Limburg). — *Arbre têtard*. — *Strink* = verb. van *stronk*; z. SJONK (Bijv.). — Men zegt ook *Kopboomen*.

Struif, v. — W.-VI. — Eigenlijk, hetzelfde als *druif*; fr. *raisin*; maar, in 't gebruik, is de zin van dit w. meer uitgebreid en bet. zooveel als *tros*, fr. *grappe*.

Struikpeem, m. — W.-VI. — *Agropyrum repens* P. B.; fr. *Agropyre rampant*; vulg. *Chiendent*; vl. *Kruipende Agropyrum* of *Hondsgras*. — Een *peem* die een *struik* maakt, die veel scheuten en stengels schiet.

Suiken, m. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Verschillige bundels (schooven, fr. *gerbes*) graan, te samen gebonden op 't veld en in afzonderlijke rijen geplaatst, om uit te drogen. — In Zuid. Belg.-Limb., zegt men *mijten*, v. mv. Hetzelfde w. heeft aldaar ook de bet. van 't fr. *meule*; eene *strooimijt* = une meule de paille; eene *hooimijt* = id. de foin, enz.

Suikerbeziën, v. mv. — Herenthals, Oolen en omstr. — Id. als FRAMBOZEN (VI. Wk.).

Sulker, m. — Kerkom en in 't Hageland. — *Rumex Acetosella* L.; fr. *Rumex Petite-Oseille*, vl. *Schaapszurkel*.

T

Taailing, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als VERKENSERS (VI. Wk.). — De plant is zeer *taai*.

Tabakpijp. — Z. TOEBAK — (Bijv.).

Takkebloem, v. — Z. 't volg. w.

Takkekroed, o. — Verb. van — *kruid*. — In Geul, aan de Maas (Holl.-Limburg). — *Spiraea Ulmaria* L.; fr. *Spirée Ulmaire*; vulg. *Reine des prés*; vl. *Moeras-Spierkruid*. — Zoo genoemd naar den vorm der bloeiwijze, die, onder de eerste groote bloem, weer nieuwe bloemstengels, eens, twee- zelfs driemaal naar boven schiet, en zoo eene vertakking of *vertakten* bloesem geeft. (Th. Coenegracht.)

Takroos, v. — W.-VI. — Id. als MAANDROOS (VI. Wk.).

Talpekruid, o. — W.-VI. — Id. als DOORNAPPEL (VI. Wk.).

Tandzaad, o. — Denderwindeke. — Id. als LUIZEN (VI. Wk.). — Het *zaad* der plant is van *tanden* voorzien; vandaar ook de *lat.* naam (*Bidens*), die *tweetand* beteekent.

Tantemarijne, v. — W.-VI. — De vrucht van een vreemd gewas: *Tamarindus indica* L.; fr. *Tamarinier des Indes*.

— Grove verb. van den *lat.* of den *fr.* naam. — Men zegt: naar de apotheek gaan om *tantemarijne*, tegen de tandpijn; fr. *tamarin* (*Kruidw.*).

Tater, m. — W.-VI. — Verkorting van *Patater*, d. i. Aardappel.

Teer, **Tère**. — Oud vlaamsch w., synoniem van *boom*, en niet meer in gebruik dan in samengestelde namen. b. v. *mispelteer*, *holenteer*, *herenteer*, *heinenteer*, *egelenteer*, *appeltère*, *notelteer*, enz. — De uitgang *teer* beantwoordt aan den uitgang *laar*, *lare*, die ook *boom* beteekent en vooral bij de namen van fruitboomen in gebruik is: *notelaar*, *mispelaar*, *appelaar*, *perelaar*, enz. — Het oud vl. w. *teer* is behouden in 't eng. *tree* (met verplaatsing der letter *r*), in 't ijslandsch *trè*, in 't zweedsch *trea*, allen woorden die *boom* beteekenen. Het is ook te vinden (in denzelfden zin) in 't gottisch *triu*, in 't oud-friesch *tere*, *taere*, *tree*, en bij Kiliaan, die *taere* schrijft.

Temmerinde, v. — W.-VI. — Id. als REINEVAREN (VI. Wk.).

Temst, m. — Beeringen en omstr. — Id. als TIJM (VI. Wk.).

Tenkte, v. — W.-VI. — Id. als REINEVAREN (VI. Wk.).

Teunisbloem, v. — Nederland. — Algem. naam voor 't geslacht *Oenothera* L.; fr. *Onagre*; vl. *Nachtkaars*. — *Teunis* = Antonius: dus bloem van den H. Antonius. — Eene andere plant van dezelfde familie, dicht verwant met de *Teunisbloem* (de *Epilobium spicatum* Lmk.; fr. *Épilobe en épi*; vl. *Aardragende Basterdwederik*), draagt den fr. volksn.: *Laurier-de-Saint-Antoine*.

Thee, v. — Z. 't volg. w.

Theeboom, m. — W.-VI. — Id. als GEITENBAARD (VI. Wk.). — Er wordt veel *thee* gemaakt met deze plant, bijzonder tegen de waterzucht. Z. SPIRAEA ULMARIA L., in 't *lat.* Wk

Theeroos, v. — W.-VI. en bijna overal in België. — Eene var. van gele *Rozen* die rieken gelijk *thee*; fr. *Rose Montebello*.

Tientjes, o. mv. — W.-VI. — Wordt gezegd van de ver-

waarloosde appels, peren, noten, enz. die, na de plukking, op den boom blijven staan. — Misschien vindt men hier een gedacht van de *tiende*, fr. la *dime*. Het zijn *tientjes* voor de straatjongens.

Tijdloozen, v. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als TIJLOOS, 1° (VI. Wk.).

Tijkrijpen, m. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Eene vroege var. van Appel: de *Roode Zomer-Calviel* (fr. *Calville rouge d'été*). — De naam is eene samentrekking van *tijdelijk-rijpen*. *Tijdelijk* = hier, *vroeg*.

Tijnde. — Z. TIENTJES (Bijv.).

Tikbeusten. — Coursel en omstr. — *Scirpus caespitosus* L.; fr. *Scirpe cespiteux*; vl. *Zodevormende Bladbies*.

Tinde. — Z. TIENTJES (Bijv.).

Tisanepeem, m. — W.-VI. — Id. als HONDSGRAS (VI. Wk.). — *Tisane*, is 't fr. woord, dat *opgietsel van kruiden*, *thee* beteekent. Er wordt veel *thee* gemaakt met de wortelstokken of *peemen* dezer plant (fr. *rhizomes*): 't is een pisafdrijvend middel (fr. *diurétique*).

Tistje, o. — W.-VI. — Var. van langachtigen Aardappel, anders ook FROTTER genaamd.

Tjokvaroest, m. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als BOOMVAREN (VI. Wk.). — *Tjok*, in W.-VI. = tronk, wortelblok van kaphout. — *Varoest* = verb. van *Varen* (fr. *Fougères*). — Deze Varen komen veel op de oude wortelblokken van kreupelhout.

Toebakluizen, v. mv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Zijvertakkingen aan den gekweekten tabak, nadat hij afgetopt is. Die scheuten worden *luizen* genaamd, omdat zij *ten koste* van de bladeren leven. De luizen worden zorgvuldig afgenepen en zonder gebruik gelaten (J. Paelinck en *Kruidw.*). — Men zegt ook *Dief*, in denzelfden zin.

Toebakmost, — *mos*, o. — W.-VI. — Soort van Wieren (fr. *Algues*), groeiende op de zeerotsen van 't eiland Corsica; fr. vulg. *Mousse de Corse*; lat. *Gigartina Helminthocorton*. — In de *Pharmacopée belge* en bij de apothekers,

vindt men, onder den ouden naam *Helminthocorton*, een mengsel van verscheidene Wieren, van de familie der Florideeën, dat gebruikt wordt als *wormverdrijvend* middel. Dit mengsel draagt ook den volksn.: *Mousse de Corse*, en wordt ook, in W.-VI., *Toebakmost* geheeten. Het is gekruld gelijk verdroogd *mos* en heeft eene *tabakskleur* (geel-bruinachtig): vandaar de naam van dit geneesmiddel.

Toebakpijp, v. — Oost-Roosebeke en elders in W.-VI. — Id. als CAPUCIENE(N) (VI. Wk.). — De bloem heeft den vorm eener *pijp* (fr. *pipe*).

Toepjeklaver, m. en v. — W.-VI. — Id. als TOPKLAVER (VI. Wk.). — *Toepje* = verkleinw. en verb. van *Top*.

Tolrapen, v. mv. — In de Kempen. — *Rapen* hebbende den vorm van een *tol*, waarmee de kinderen spelen (fr. *toupie*).

Tongel, v. — Nederland. — Id. als KLEFTEN (VI. Wk.).

Tooverboom, m. — W.-VI. — *Broussonetia papyrifera* Vent.; fr. *Broussonetie à papier*. — Uitlandsche boom, somtijds gekweekt in hoven en parken en wiens bladeren bijna allen een *verschilligen* vorm hebben: men zou zeggen dat hij *betooverd* is.

Topmutsen, v. mv. — Moll, Oolen en omstr. — Id. als VINGERHOEDSKRUID (VI. Wk.). — De bloemen hebben den vorm van eene *topmuts* of slaapmuts. — Z. ook SLAAPMUTS (Bijv.).

Traat. — Pepinghen (bij Halle) en omstr. — Id. als VERKENSGERS (VI. Wk.). — Men vindt het werkw. *tratten*, voor *treden* (fr. *fouler aux pieds*). Het Verkensgers groeit veel langs en op de wegen; het ligt neer tegen den grond: het wordt dus steeds met de voeten *getratten* (getreden); vandaar: *Traat*. — Elders, zegt men *Trijt* (z. verder, Bijv.).

Trekkebek, v. — Nederland. — Id. als SLEEDOORN (VI. Wk.). — De sleeën of vruchten van den Sleedoorn zijn zeer *samentrekkend* (fr. *astrigent*): zij *trekken* den mond (den *bek*) geweldig te samen.

Tremske, o. — Nederland. — Id. als BLAUWBLOEM (VI. Wk.).

Treurappels, m. mv. — Land van Aalst. — Id. als PRONKAPPELS (VI. Wk.).

Trijt. — Denderleeuw en omstr., Oultre (bij Ninove). — Id. als VERKENSGERS (VI. Wk.). — Z. ook TRAAAT (Bijv.).

Tripkruid, o. — Mall, Sluizen en omstr. — Uitspr. — *kraut*. — *Thymus vulgaris* L.; fr. *Thym commun*; vl. *Gemeene Tijm*. — Dit welriekend kruid wordt gebezigd om *trippen* (= worsten) voor te bereiden.

Trommelstokken, m. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als GELE-WATERLELIE (VI. Wk.). — De ronde bloemknoppen (fr. *boutons*) der plant, met hunne lange stelen, gelijken zeer wel aan *trommelstokken*.

Trompettenbloem, v., **Trompetten**, v. mv. — Soort van *Fuchsia*, met lange, klaroenvormige bloemen: *Fuchsia fulgens* DC.; fr. *F. éclatant* (Kruidw.).

Tronkboom, m. — W.-VI. — Id. als STRINKBOL (Bijv.).

Truisjonker, m. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als TROBBELS (VI. Wk.). — *Truis*, in W.-VI., = *bloemtuil*; fr. *bouquet*. — *Jonker(kes)* = volksn. van dit *geslacht* van planten. — Nu, bij de vermelde *soort*, groeien de bloemen dicht bijeen en vormen *truizen*. Vandaar ook de *fransche* volksn.: *Bouquet tout fait*, *Bouquet parfait*, enz.

Trul, m. — W.-VI. — 1° Beteekent, in 't algem., een boom, vooral een oude of vernukkelde boom (Kruidw.). — 2° In 't bijzonder, *Ahornboom*; fr. *Érable champêtre*; lat. *Acer campestre* L.

Trusblommen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als TRUISJONKER (Bijv.). — *Trus* = verb. van *truis*.

Tuchtekruid, o. — Thielt, Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als KROONKENSKRUID (VI. Wk.). — Z. ook 't volg. w. (Bijv.), voor uitleg.

Tuchtig-Kruid, o. — Id. als 't voorg. w. — *Tuchtig* = fr. *modeste*, *retenu*. — Het uiterlijke voorkomen dezer plant heeft waarlijk iets zedigs, iets *tuchtigs*.

Tuinlepelkje, o. — Nederland. — Id. als LEPELBLAD (Bijv.). — Voor uitleg, z. ook LEPELTJESDIEF EN LEPELS-EN-VORKEN (Bijv.).

Tulitanen. — Nederland. — Id. als AFRIKAANDER (VI. Wk.). — Men zegt ook *Tunisbloem* (bijzonder de oude schrijvers), omdat deze plant van *Tunis* (in *Afrika*: vandaar *Afrikaander*) werd ingevoerd. — In *Tulitanen*, hebben wij waarschijnlijk eene verb. van *Tunisianen* of iets dergelijks.

Tulpbane, v. — W.-VI. — Id. als TULLEPAAAN EN TULP (VI. Wk.). — In 't perzisch, zegt men *Thoulyban*.

Turksche-Krenten, v. mv. — Nederland. — De vruchten (en ook de struik) van *Cerasus Padus* DC.; fr. *Cerisier à grappes*; vulg. *Mérisier à grappes*; vl. *Tropjes-Kerseboom* of *Hondskers*. — De vruchten gelijken aan *krenten* (fr. *raisins de Corinthe*). — *Turksche* = hier, iets dat *niet goed* is, niet eetbaar.

Tursche-Weit, v. — Nederland. — Id. als MAÏS en TURKSCH-TERWE (VI. Wk.). — Voor uitleg van *Weit*, z. BOEKWEIT (Bijv.). — In 't fr. zegt men ook, vulg. *Blé-de-Turquie*.

Twaalf-Uren-Bloem, v. — Denderwindeke en omstr. — *Specularia Speculum* Alph. DC.; fr. *Spéculaire Miroir*; vulg. *Miroir-de-Vénus*; vl. *Grootbloemige Vrouwenspiegel*. — Het volk meent dat deze bloem maar om 12 ure opengaat; 't geen *omtrent* waar is.

Tweebok, m. — W.-VI. — Een tros van *twee* noten, krieken, enz. — *Bok*, in W.-VI., is synoniem van *tros*, in 't algem.

U

Uilbloem, v. — Verb. van *Heulbloem*. — Beeringen en omstr. — *Papaver somniferum* L.; fr. *Pavot somnifère*; vl. *Slaapwekkende Maankop* (fig. 30).

Uppen(e), o.; 't mv. is *Uppens*. — W.-Vl. — Id. als KNIPPERS (Bijv.).

Uppens. — Z. 't voorg. w.

V

Vaan, o. — Beeringen en omstr. — Id. als VAANKRUID (Vl. Wk.).

Vaanstek. — Id. als 't voorg. w. — *Stek*, komt van *steken* (fr. *piquer*): men *steekt* een stukje vuurwortel in het oor der zieken dieren. Men heet dat, in Limburg, « het vaan steken ». — Voor verderen uitleg, z. ook VUURWORTEL (Vl. Wk.).

Vanoor, **Van-Oore**, v. — W.-Vl. — *Ligustrum vulgare* L.; fr. *Troëne commun*; vl. *Gewoon Mondhout*. — Dus genaamd misschien, omdat de mandemakers zich van de takken van dit houtgewas bedienen om de ooren of handvatsels der *vannen* of wannen (fr. *van*) te verveerdigen.

Varente, m. — Winckel-Sint-Elooi. — Id. als VAREN (Vl. Wk.).

Varinks, m. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Id. als VAREN (Vl. Wk.).

Varoest, m. — Oost-Roosebeke en omstr. — Verb. van *Varen*. Z. dit w. (Vl. Wk.).

Veme, v. — W.-Vl. — Blad van Lisch, Porei, Tarwe, enz.; in een woord al de bladeren die min of meer zweerdvormig zijn (fr. *feuilles linéaires*, fe. *ensiformes*). — Men zegt ook *Feme*

Verdjuis, o. — Id. als 't volg. w.

Verdjuus, o.; zonder mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — 1° Soort van *druif* die *zuur* smaakt, zelfs als zij rijp is (fr. *verjus*). — 2° Wordt ook gezegd voor *druif*, in 't algemeen (fr. *raisin*): het *verdjuus* begint te rijpen. Er staat veel *verdjuus* aan dien wijngaard (*Kruidw.*).

Verdjuusboom, m. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als *Druivelaar*; fr. *un cep de vigne*. — Z. ook 't voorg. w.

Vergauw, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als VERGOUW (Vl. Wk.).

Vergedoor, m. — Uitspr. *Verzedoor* en *Verzadoor* (*Kruidw.*). — Poperinghe en omstr. — *Cheiranthus Cheiri* L.; fr. *Giroflée Violier*; vulg. *Giroflée-de-muraille*, *Murailler*; vl. *Steen-Violier*. — *Vergedoor* is gewis verbasterd, zegt M. Samyn, van 't fr. *Verge d'or*, hoewel dit eene andere plant zij dan de *Violier*. — Overigens, de lange, gele bloemtrossen van deze *Violier* gelijken ook op eene *guldenroede* (fr. *verge d'or*). — De plant die, in 't fr., den naam van *Verge d'or* draagt, is de *Solidago Virga-aurea* L.; fr. *Solidage Verge d'or*; vulg. *Verge-d'or*; vl. *Gulden Roede*.

Vergefbezen, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Verb. van *Vergift*. — Vruchten van *Solanum Dulcamara* L. (fig. 1). — Z. STINKEND-HOUT (Vl. Wk.).

Vernepeling, m. en o. — W.-Vl. — Iemand of iets dat zijne behoorlijke grootte niet heeft; fr. *rabougri*. — Die Appels zij maar vernepelingen.

Vernukkeld, bijv.-deelw. van vernukkelen. — Vernutteld, ingekrompen, fr. *rabougri* (*Kruidw.*).

Vernte, m. — IJper en omstr. — Id. als VAREN (Vl. Wk.).

Veroest, m. — W.-Vl. — Id. als VAROEST (Bijv.).

Verzadoor. — Z. VERGEDOOR (Bijv.).

Verzedoor. — Z. VERGEDOOR (Bijv.).

Vesicatorie, v. — Berthem en omstr. — Id. als MELK-KRUID, 2°) (Vl. Wk.). — Wordt soms als trekplaaster (fr. *vésicatoire*) gebruikt, bij de buitenlieden.

Veugelvitse, v. — Verb. van *Vogel*. — Oost-Roosebeke en omstr. — Verscheidene soorten van wilde Vitsen, maar bijzonder de *Vicia Cracca* L.; fr. *Vesce en épi*; vl. *Aar-Vitse* of — *Wikke*; ook *Vogel-Vitse* genaamd. — De *vogels* zijn verlekkerd op de zaden dezer planten.

Veunshout, o. — W.-Vl. — Boomzwam. Verscheidene soorten; maar vooral de *Polyporus igniarius* Fr.; fr. *Polypore amadouvier*. — 't Is van *Veunshout* dat men *zwam* (fr. *amadou*) maakt. — Men zegt ook *Vunshout*, *Veinshout* en *Veushout*.

Veushout. — Z. 't voorg. w.

Vijter, m. — Nederland. — Id. als HONDSGRAS (Vl. Wk.).

Vinkoorde, v. — 1° Oost-Roosebeke. — Id. als **VINKDOORN** (VI. Wk.). — 2° Elders, in W.-VI., id. als **MAAGDEKENSALM** (VI. Wk.).

Vinsioen, o. — W.-VI. — Id. als **SINSJOEN** en **SIENSONK** (VI. Wk.).

Vischkruid, o. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — *Nitella flexilis* Agardh; fr. *Nitelle flexible*; vl. *Buigzame Nitella*. — De *visschen* schuilen gerne onder deze waterplant.

Vitseboom, m. — W.-VI. — Id. als **BLAASBOOM** (VI. Wk.). — De bloemen van dit struikgewas gelijken op die van *Vitsen*.

Vleugelkesboom, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als 't volg. w.

Vliegerkesboom, m. — Zwijnaarde en omstr., Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Id. als **FLIKKERKESBOOM** (VI. Wk.). — De gevleugelde vruchten werpt men in de lucht; hun val gelijkt op de *vlucht* van een vogel (fig. 9).

Vlienderkruid. — Z. 't volg. w.

Vlinderkruid, o. — W.-VI. — Id. als **VLIENDER**, 2° (VI. Wk.).

Vlooiëkruid, o. — Beeringen, Coursel, Zolder en omstr. — Id. als **GAGEL** (VI. Wk.). — De sterke geur van dit struikgewas verjaagt de *vlooien*, zoo men beweert. Ook ziet men de arme lieden bladeren en takjes er van onder hunnen beddezak steken.

Vlooiëhout, o. — Moll, Oolen en omstr. — Id. als 't voorg. w.

Vlotgès, o. — Verb. van — *gras*. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **FLOTGERS** (VI. Wk.).

Vogelwinde, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **STREKBINDE** (Bijv.)

Vookachtig, bijv. — W.-VI. — Wordt gezegd van appels, wortels, rapen, enz. wier pel verrimpeld en wier sap verloren is. Appels zijn vookachtig, laat op 't jaar. — In Zuid. Belg.-Limb., zegt men *vookak* en de zin van dit w. is: *te rijp*; beginnende te bederven, bijzonder van binnen ('t geen men ook de *buikziekte* noemt). — Die appel, die peer is *vookak*; die peref zijn *vookak*. De uitspr. is eerder *fookak*.

Vookak. — Z. 't voorg. w.

Voos, **Voosch**, **Voogsch**, **Vools**, bijv. — Zwijnaarde, Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Wordt gezegd van rapen en radijzen die, te oud geworden zijnde, geen vast vleesch meer hebben, (J. Paelinck).

Voois. — Z. 't voorg. w.

Vrouwentongen, v. mv. — Nederland. — Id. als **VROUWLIË-TONGEN** (VI. Wk.).

Vrattekruid, o. — Beeringen en omstr. — Id. als **WORTEKRUID** (VI. Wk.).

Vremd-Loof, o. — Verb. van *Vreemd*. — Zwijnaarde en omstr. — *Loof* = in deze streek, *Rapen*; onze gewone Rapen. — Het *Vremd-Loof* is eene var. met buitengewoon dikke knollen, die *Rutabaga* genaamd wordt. — Voor verderen uitleg, z. **LOOF** (VI. Wk.).

Vuilboom, m. — Beeringen en omstr. — Id. als **HAVERESCH** (VI. Wk.).

Vunshout. — Z. **VEUNSHOUT** (Bijv.).

W

Waiwinde, v. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als **WIWINDE** (VI. Wk.).

Wachelter. — Verb. van — *teer*. — Reckheim en omstr. — Id. als **JENEVERBOOM** (VI. Wk.) (fig. 44). — *Wachel*, *wakel* (z. 't volg. w.) en *wachtel* beteekenen, in Limburg, *Jeneverbes* (fr. *baie de Génévrier*); dus *Wachtel* = *Jeneverboom*.

— Aangaande den uitgang *teer*, z. **TEER** (Bijv.). — Elders, in Limburg, heet die boom: *Wachalder* of *Wachholder*.

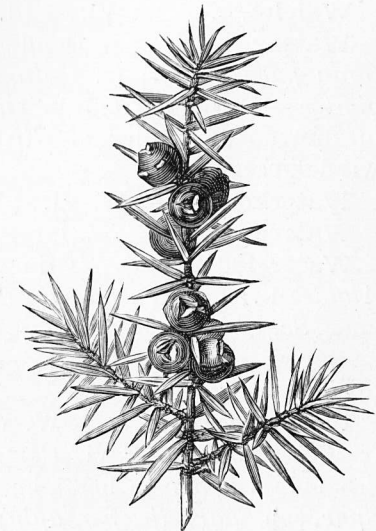

Fig. 44. — *Juniperus communis* (Jeneverboom).

In 't hoogd. wordt hij ook *Wachholder* genaamd. — Kiliaan vermeldt den naam *Wachtelboom*, als behoorende tot het oud-geldersch.

Wakel, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w., maar beduidt bijzonder de *vrucht*.

Wakholder, m. — Nederland. — Id. als WACHELTER (Bijv.).

Walberen, v. mv. — Reckheim en omstr. — Iets zonderrings: de uitspr. is Walberen (korte *e*) en niet Walbeeren. — Id. als BOSCHBEZEEKES (VI. Wk.). — Verb. van 't duitsch *Waldbeeren*: Wald = woud, bosch. Deze plant wordt alleen in de *bosschen* gevonden.

Waldbeeren, v. mv. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Walderik, **Wolderik**, m. — W.-VI. — Id. als ERIK (VI. Wk.).

Walnoot, v. — Nederland. — Id. als OKKENOTEN (VI. Wk.).

Walriet, o. — W.-VI. — Id. als DEKRIET (VI. Wk.).

Watergiroffel, v. — Denderwindeke en omstr. — *Hottonia palustris* L.; fr. *Hottonie des marais*; vl. *Waterviolier* — De plant groeit in 't *water* en de bloemen gelijken op die van de *Violier* of *Giroffel*, zooals men te Denderwindeke zegt.

Waterkolf, m. — W.-VI. — Id. als KOLFRIET (VI. Wk.).

Waterpompe, v. — Z. POMPE (Bijv.).

Waterridder, m. — Zwijnaarde en omstr. — *Stratiotes Aloides* L.; fr. *Stratiote Faux-Aloès*; vl. *Valsche Aloès*; vulg. *Scheeren*. — De plant groeit in 't *water* der grachten en der vijvers; zij schijnt, zoo meent het volk, op 't *water* te *rijden*.

Watersparretje, o. — W.-VI. — *Hippuris vulgaris* L.; fr. *Pesse commune*; vl. *Gemeene Lidsteng*. — De plant groeit in 't *water* en heeft het uiterlijke van een *kleinen Spar*, een *Sparretje* (fr. *Sapin*).

Waterspurie, v. — Zwijnaarde, De Pinte, Seeverghem. — *Juncus bufonius* L.; fr. *Jonc des crapauds*; vl. *Padde-Bloembies* of *Paddebies*. — Groeit op *vochtige* gronden en gelijkt op de *Spurie*.

Waterviole, v. — W.-VI. — Id. als WATERGIROFFEL (Bijv.).

Waterwulge, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — *Polygonum amphibium* L.; fr. *Renouée amphibie*; vl. *Veenwortel*. — De plant groeit gewoonlijk in 't *water* en de bladeren gelijken op die van den *Wilg*.

Waulbeeren, v. mv. — Maaseyck en omstr. — Id. als WALDBEEREN (Bijv.) en zelfde uitleg. — *Waul* = verb. van 't duitsche *Wald* = bosch, woud.

Wederdood, v. — Nederland. — *Asplenium Trichomanes* L.; fr. *Doradille Polytric*; vulg. *Capillaire*; vl. *Steenbreek* of *Wederdood*.

Weiraap, v. — Berthem en omstr. — Id. als EIRAAP (VI. Wk.).

Weit, v. — Nederland. — Synoniem van *Tarwe*; fr. *Froment*, *Blé*; lat. *Triticum*. — Z. ook BOEKWEIT (Bijv.).

Werf, **Werve**. — Z. WERVENHOUT (Bijv.).

Wervenhout, o. — Naam van verscheidene soorten van groven *Wilg* (men zegt ook *Werf*, *Werve*, v.). — Te Poperinghe en omstr., noemt men alzoo vooral den *Salix aurita* L.; fr. *Saule à oreillettes*; vl. *Georde Wilg*.

Weskroed, m. — Verb. van *Wiskruid*. — Maastricht en omstr. — Id. als KRUIDWESCH (VI. Wk.).

Wettenkruid, o. — Denderwindeke en omstr. — Verb. van *Wratten*. — Id. als WERTEKRUID (VI. Wk.). — Het bijtend geel sap gebr. men om de *wratten* (hier *wetten* genaamd) te doen verteren.

Weurft, **Weurvenhout**. — Vilvoorde en omstr. — *Salix caprea* L.; fr. *Saule Marceau*; vl. *Ruige* of *Water-Wilg*.

Wieën, werkw. — Verb. van *wieden*, werkw.; *wied*, o. = onkruid. — Reckheim en omstr. — *Wieën*, is *jong* onkruid uitplukken, om de zaaibedden te zuiveren en de jonge plantjes vrij te zetten (Th. Coenegracht). — In Zuid. Belg.-Limb. zegt men *gèjen*. — Z. ook *Kruien* (Bijv.).

Wiegard, m. — Maastricht en omstr. — Id. als WIJNGAARD (VI. Wk.).

Wiemerén. — Z. ZWARTE — (Bijv.).

Wiepedoorn, m. — Nederland. — Id. als HONDSROOS (VI. Wk.).

Wijme, v. — W.-VI. — Id. als WIJM en WIJMEN (VI. Wk.).

Wijnknoppen. — Oostham en omstr. — *Calycanthus floridus* L.; fr. *Calycanthe fleuri*; vl. *Wijnbloem*. — De bloem heeft de kleur van *wijn* en zij blijft gewoonlijk *knop* (fr. *bouton*), d. i. zij opent zich maar slecht.

Wijnknupkes, o. mv. — Beeringen en omstr. — Id. als 't voorg. w. en zelfde uitleg. — *Knupkes* = verb. van *knopkens* (fr. *petits boutons*).

Wild-Koren, o. — Nederland. — *Alopecurus agrestis* L.; fr. *Vulpin des champs*; vl. *Veld-Vossestaart*. — De aar dezer grassoort gelijkt min of meer op die van het *Koren* (fr. *Seigle*).

Wilde-Ate, v. mv. — Oost-Roosebeke. — *Avena fatua* L.; fr. *Avoine folle*; vulg. *Folle-Avoine*; vl. *Dolle Haver*.

Wilde-Door, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als TRUWELKEN (VI. Wk.).

Wilde-Geer, m. — Nederland. — Id. als DRIJBLAD (VI. Wk.). — *Geer* = verkorting van *Geeraard*, naam die, in vele plaatsen, aan den *Sambucus nigra* L.; fr. *Sureau noir*, gegeven wordt. Het *Drijblad* gelijkt op den *Geer*, door den vorm der bladeren en dewijl het onkruid is, dat in 't *wild* groeit, heeft men het *Wilden-Geer* gedoopt.

Wilde-Lelietjes, o. mv. — Nederland. — *Maianthemum bifolium* Schmidt; fr. *Maianthème à deux feuilles*; vl. *Tweebladig Schaduwbloempje*. — De bloemen zien er uit als *wilde* Lelietjes-van-dalen (fr. *Muguet*): zij zijn min schoon en niet welriekend.

Wilde-Mater, v. — Oultre (bij Ninove). — Id. als MOEDERKRUID (VI. Wk.).

Wilde-Salie, v. — Denderwindeke en omstr. — *Teucrium Scorodonia* L.; fr. *Germandrée Scorodonie*; vulg. *Saugedes-bois*; vl. *Wilde Salie*. — De bladeren der plant gelijken op die der *gekweekte* Salie (*Salvia officinalis* L.).

Wilde-Vliender, m. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als WILDE-GEER (Bijv.).

Wilde-Wettels, v. mv. — Verb. van — *Wortels*. — Poperinghe en omstr. — *Caucalis daucoides* L.; fr. *Caucalide Fausse-Carotte*. — De bladeren en bloemen gelijken op

die der *gekweekte Wortel* (fr. *Carotte*), maar de plant groeit in 't *wild*. — Z. ook WORTELEN (VI. Wk.).

Wilde-Wijngaard, m. — Oultre (bij Ninove). — Id. als WITTE-WIJNGAARD (VI. Wk.).

Wilgenkruid, o. — Berthem en omstr. — Id. als WILDE-WILGEN (VI. Wk.).

Wille-Beete(n), v. mv. — Sint-Joris-Winghe. — *Rumex obtusifolius* L.; fr. *Rumex à feuilles obtuses*; vl. *Stompbladige Zurkel*. — De bladeren gelijken niet slecht op die der *gekweekte Beet* (fr. *Betterave*) en de plant leeft in 't *wild*.

Wille-Klaverkes, o. mv. — Kerkom en in 't Hageland. — *Trifolium minus* Rolhan; fr. *Trèfle nain*; vl. *Dwerg-Klaver*. — Deze soort wordt niet gezaaid, maar komt van zelve, in 't *wild*.

Wille-Koekoe, m. — Kerkom en omstr. — Id. als STEEN-KLAVER (VI. Wk.). — Zelfde uitleg als bij 't voorg. w.

Wille-Koekoeksbloeme(n), v. mv. — Sint-Joris-Winghe. — *Oxalis Acetosella* L.; fr. *Oxalide Petite-Oseille*; vl. *Gewone Klaverzuring*. — *Wilde*: tegenover de *gekweekte* soorten van *Oxalis*.

Wille-Muzelaar, m. — Kerkom en omstr. — Id. als WILLE-POSSELAAN; z. 't volg. w.

Wille-Posselaan, m. — Verb. van — *Postelein*. — Sint-Joris-Winghe en omstr. — Id. als WILDE-PORSELEIN (VI. Wk.). — De bladeren gelijken eenigszins aan die van *Postelein* (*Portulaca oleracea* L.; fr. *Pourpier*) en de plant groeit soms in 't *wild*, benevens de moeshoven.

Wille(n)-Dravik, m. — Kerkom en in 't Hageland. — *Bromus mollis* L.; fr. *Brome mou*; vl. *Dravik*. — De plant wordt *wild* genoemd, in vergelijking met eene andere soort (*Bromus secalinus* L.), die er *min* wild uitziet en bijzonder in de graanakkers groeit.

Windzaad, o. — W.-VI. — Venkelzaad; fr. *semences de Fenouil* (*Foeniculum capillaceum* Gilib.) — In de apotheek verkoopt men *Windzaad*: een middel om de *winden* uit het lijf te drijven.

Wit-Boksen, v. — Nederland. — *Holcus mollis* L.; fr. *Houlque molle*; vl. *Zacht Zorggras*.

Wit-Sterreken, o. — Lebbeke en omstr. — Id. als **STERREKUID** (VI. Wk.).

Witte-Blagaaize, v. mv. — Oost-Roosebeke en omstr. — Eene var. van *Phlox*, met *witte* bloemen.

Witte-Boterstampers, m. mv. — Heyst-op-den-Berg en omstr. — Id. als **WITTE-BOTERSTANDEKES** (VI. Wk.).

Witte-Kiek, v. — Nederland. — *Thlaspi arvense* L.; fr. *Tabouret des champs*; vl. *Veld-Boerenkers*. — Onder den naam van *Kiek*, begrijpt 't volk nog andere soorten van onkruid (als *Sinapis arvensis* L., *Raphanus Raphanistrum* L.), maar aangezien voormelde soort alléén *witte* bloemen draagt, is zij *Witte-Kiek* genaamd. — De *Sinapis* heet *Gele-Kiek*.

Witte-Krodde, v. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Witte-Molekens, o. mv. — Denderwindeke en omstr. — *Melandrium diurnum* Gke.; fr. *Mélandre blanc*; vulg. *Compagnon blanc*; vl. *Witte-Valsche-Koekoeksbloem*. — De bloemkroon is *wit* en, van boven, rond-plat lijk een *molenrad*.

Witte-Most, o. — Zwijnaarde en omstr. — Algem. naam van verscheidene soorten van *Sphagnum*; fr. *Sphaigne*; vl. *Veenmos*, die gebruikt worden om de Orchideeën in te planten en die *wit* zijn, bijzonder als zij *droog* worden (fig. 45).

Witte-Heemstwortel, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **WITTE-HUMST** (VI. Wk.). Dit laatste w. (*Humst*) = verb. van *Heemst*.

Witte-Vodden, v. mv. — Leuven en omstr. — Id. als **WOLLEN-VODDEN** (VI. Wk.). — De bladeren der plant zijn week,

Fig. 45. — *Sphagnum* (Veenmos).

gelijk *vodden*, en hebben een *witachtigen* weerglans.

Witte-Waterroos, v. — Heyst-op-den-Berg. — Id. als **WITTE-WATERLELIE** (VI. Wk.).

Witte-Weutjes, o. mv. — Maastricht en omstr. — Jonge scheuten en toppen van *Labboonen* (z. dit w., in 't VI. Wk.), die als moeskruid gegeten worden.

Witte-Wilde-Winde, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **HAAGLELIE** (VI. Wk.). — De bloemen zijn *wit*, en de plant is *wild* in vergelijking met de soorten van *Winden* die in de hoven gekweekt worden.

Witte-Zeembessenstruik, m. — Denderwindeke en omstr. — Id. als **WITTE-BÈZEKES** (VI. Wk.).

Wolderik. — Z. **WALDERIK** (Bijv.).

Wolfkers, v. — Lier en omstr. — Id. als **DOLLE-KERS** (VI. Wk.).

Wolfsveest, v. — Brugge en omstr. — Id. als **BOEVEEST** (VI. Wk.).

Wolveneten, o. — Antwerpen en omstr. — Id. als **WOLVENBROOD** (VI. Wk.).

Wolverlei, v. — Nederland. — *Arnica montana* L.; fr. *Arnique des montagnes*; vulg. *Tabac-des-Vosges*; vl. *Berg-Valkruid*.

Wrangkruid, o. — Nederland. — Algemeene naam van 't geslacht *Helleborus* L.; fr. *Hellébore*; vl. *Nieskruid*.

Wrangwortel, m. — Nederland. — Id. als 't voorg. w.

Wrattekruid. — Z. **VRATTEKRUID** (VI. Wk.).

Wullegès, o. — Zwijnaarde en omstr. — Verb. van *Wollegras*. — *Holcus lanatus* L., bijzonder zoolang hij niet in bloeiwijze verkeert. Deze grassoort ziet er zeer *wollig* uit. — Z. ook **PLUIMGRAS** (Bijv.).

Wulveboontjes, o. mv. — Verb. van *Wolve*. — Oost-Roosebeke en omstr. — *Lupinus luteus* L.; fr. *Lupin jaune*; vl. *Gele Wolfsboon*. — *Lupinus* komt van 't lat. *Lupus* = wolf.

Wulvekaas, m. — Verb. van *Wolven*. — W.-VI. — Id. als **WOLVENBROOD** (VI. Wk.).

Z

Zaaie. — Zwijnaarde en omstr. — Id. als ZAGGE (VI. Wk.).

Zandvitse, v. — Oost-Roosebeke en omstr. — *Lathyrus pratensis* L.; fr. *Gesse des prés*; vl. *Weide-Platerwt* of *Bloemerwt*.

Zavelboom, v. — Volgens A. De Jaegher, noemt men alzo, te Poperinghe en omstr., den *Juniperus communis* L.; fr. *Genévrier commun*; vl. *Gewone Jeneverboom* (fig. 44). Elders (z. VI. Wk.), beduidt deze naam altijd den *Juniperus Sabina* L.; fr. *Sabine*, en waarvan de echte *vlaam-*sche naam *Savelboom* is.

Zeeandjoen, — **anjoen**, m. en o. — W.-VI. — *Scilla maritima* L.; fr. *Scille maritime*; vl. *Zee-Scilla*. — De plant groeit bij de zee en heeft knollen (fr. *bulbes*) gelijk de *ajuinen*.

Zeeboon(e), v. — W.-VI. — Id. als LABBOONE(N) (VI. Wk.).

Zeehaver, v. — W.-VI. — *Elymus arenarius* L.; fr. *Élyme des sables*; vl. *Gewone Zandhaver*. — De plant groeit niet dan in zeezand. Zij wordt ook geplant om onze zeeduinen vast te leggen.

Zeecriek, v. — Denderwindeke en omstr. — Id. als KRIEKSKEN-IN-'t HEMD (VI. Wk.).

Zeenkruid, o. — Hendersem en omstr. — *Heracleum Sphondylium* L.; fr. *Berce Branc-Ursine*; vl. *Berenklauw*. — *Zeen* = zenuw; fr. *nerf*, *tendon*. — De stengel der plant is gegroefd of geribd; men ziet er verheven lijnen, die als zenuw- of *zenenbundels* vooruitkomen.

Zeenpijpen, v. mv. — Denderwindeke en omstr. — Id. als 't voorg. w. — De uitleg van *zeen* is als bij 't voorg. w. — De stengels der plant zijn lang, dik en hol; 't zijn waarlijk *pijpen* (fr. *tubes*, *tuyaux*).

Zevezaad, o. — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als WEURMKRAUD (VI. Wk.). — De ware vl. naam is *Zeeverzaad*.

Zeeverzaad, o. — W.-VI. — Id. als 't voorg. w.

Zilverblad, o. — Uitspr. *Zelver* — Oost-Roosebeke en omstr. — Id. als ZILVER-BLADEKEN (VI. Wk.).

Zineblaren, o. mv. — Zwijnaarde en omstr., Eecke, Seeverghem, Sint-Denijs-Westrem. — Id. als ZEENBLAREN (VI. Wk.). — Verb. van *Senneblaren*; de bladeren van *Cassia-Senna* L.; in 't fr. *Séné*, een wel bekend lichaamzuiverend geneesmiddel.

Zoer-Kruid, o. — Kerkom en in 't Hageland. — *Rumex Acetosa* L.; fr. *Rumex Oseille*; vulg. *Oseille de jardin*; vl. *Hofzurkel*. — Z. ook ZUUR-KRUID (VI. Wk.).

Zoermoos. — Z. Moos (Bijv.).

Zoete-Bollen, m. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Eene zoete var. van Erwtten.

Zolderbloem, v. — Oostmalle en omstr. — Id. als ZOLDERKROLLEN (VI. Wk.).

Zonderblad, o. — Nederland. — *Monotropa Hypopitys* L.; fr. *Monotrope Sucepin*; vl. *Woekerend Stofzaad*. — Deze woekerplant is *zonder bladeren*; de stengel draagt alleenlijk eenige witachtige schubben (fr. *écailles*).

Zulte, v. — Nederland. — *Aster Tripolium* L.; fr. idem; vl. *Zee-Aster* of *Strand-Aster*. — De plant leeft bijzonder in *zoutachtige* gronden. — *Zult* en *zout* hebben dezelfde bet.; men zegt *zultvleesch* en *gezouten vleesch* = fr. *viande salée*, enz.

Zum, m. — Kerkom, Sint-Joris-Winghe en omstr. — Id. als DARINK (VI. Wk.).

Zwanebloem, v. — W.-VI. — *Butomus umbellatus* L.; fr. *Butome en ombelle*; vulg. *Jonc-fleuri*; vl. *Schermdragende Zwanebloem*. — De plant groeit altijd aan den boord van 't water, geliefkoosd verblijf der *zwanen* (fig. 35).

Zwarte Haver, v. — Heyst-op-den-Berg. — *Avena fatua* L.; fr. *Avoine folle*; vulg. *Folle-Avoine*; vl. *Dolle Haver*, *Vloghaver*, *Even*. — De aartjes (fr. *épillets*) zijn

met *bruinachtige* haren ruw behaard, 't geen hun, tegenover de andere soorten van Haver, een *zwartachtig* voorkomen geeft.

Zwarte-Keesten, v. mv. — Zwijnaarde en omstr. — Eene Erwtvarieteit met *zwarte* kiemen (= *keesten*, in W.-Vl.).

Zwarte-Stinknetel, v. — Lier en omstr. — *Ballota nigra* L.; fr. *Ballote noire*; vl. *Zwarte Stinknetel*. — De plant heeft een onaangename geur (zij *stinkt*); hare gedaante gelijkt niet slecht op die van zekere *Netels* en de kleur harer bladeren is *zwartachtig-groen*; om al die redenen werd zij *Zwarte-Stinknetel* genaamd.

Zwart-Kruid, o. — Berthem en omstr. — *Lampsana communis* L.; fr. *Lampsane commune*; vl. *Gemeene Akkerkool*. — De kleur des stengels is *zwart* en de bladeren zijn *groen-zwartachtig*.

Zwijnegras, o. — Stavele (bij Poperinghe) en omstr. — Id. als VERKENSGERS (Vl. Wk.).

Zwijnsooren, o. mv. — Cuerne (bij Kortrijk) en omstr. — *Haemanthus albiflos* Jacq. — De bladeren dezer gekweekte sieraadplant gelijken aan *zwijnsooren*.

NOTA. — Op bladz. 15, fig. 4 : de woorden « Bloem (natuurlijke grootte) » moeten onder fig. 5 staan en de woorden « Het binnenste der bloem », onder fig. 4.

VAN DENZELFDEN SCHRIJVER :

DE VLAAMSCHЕ VOLKSNAMEN DER PLANTEN VAN BELGIË, enz. met aanduiding der toepassingen en der genezende eigenschappen der planten — 657 figuren. — Werk bekroond door het Kruidkundig Genootschap van België; goedgekeurd door den Verbeteringsraadfr.	10.00
GUIDE DE L'HERBORISATEUR EN BELGIQUE. — Nieuwe uitgaaffr.	1.25
FLORE ANALYTIQUE ET DESCRIPTIVE DES PROVINCES DE NAMUR ET DE LUXEMBOURG (plantes indigènes et cultivées), 341 figurenfr.	7.50
COURS DE BOTANIQUE; 3 ^{de} uitgaaf, 1,077 figuren.	
Eerste boekdeel : <i>Botanique générale</i> . . .fr.	5.00
Tweede boekdeel : » <i>spéciale</i> . . .fr.	5.00
NOTRE COLONIE. — <i>Etude pratique sur le Congo Belge</i> . — Talrijke figuren en 1 gekleurde Kaart van Congo-landfr.	2.00
ONZE KOLONIE. — <i>Practische Studie over Belgisch Congo-land</i> . — Talrijke figuren en 1 gekleurde Kaart van Congoland.fr.	2.00
L'ÉVOLUTION DANS LES DEUX RÉGNES ORGANIQUES. — <i>Que faut-il en penser aujourd'hui ?</i>fr.	1.00